

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

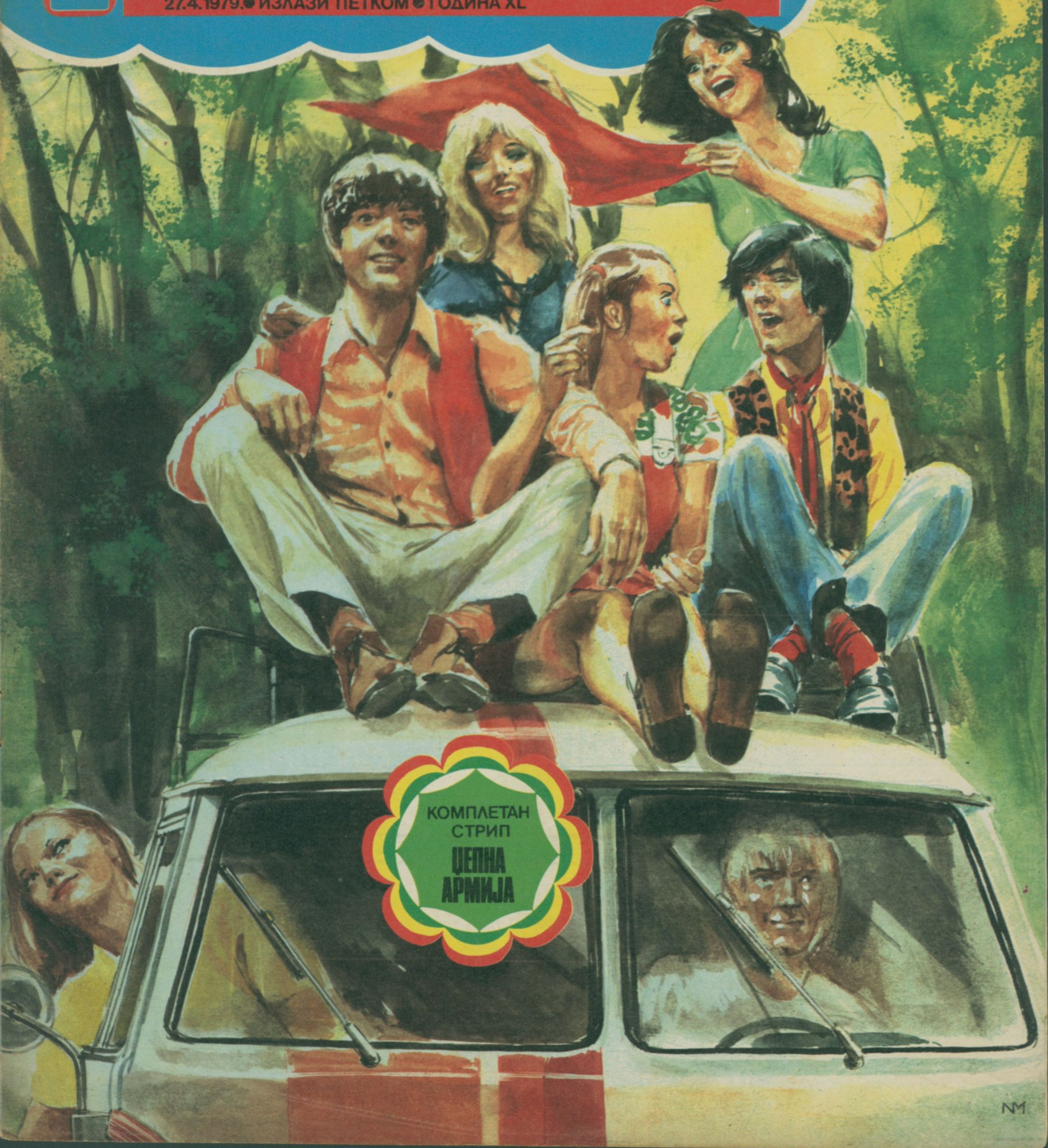
8
динара

БРОЈ

1426

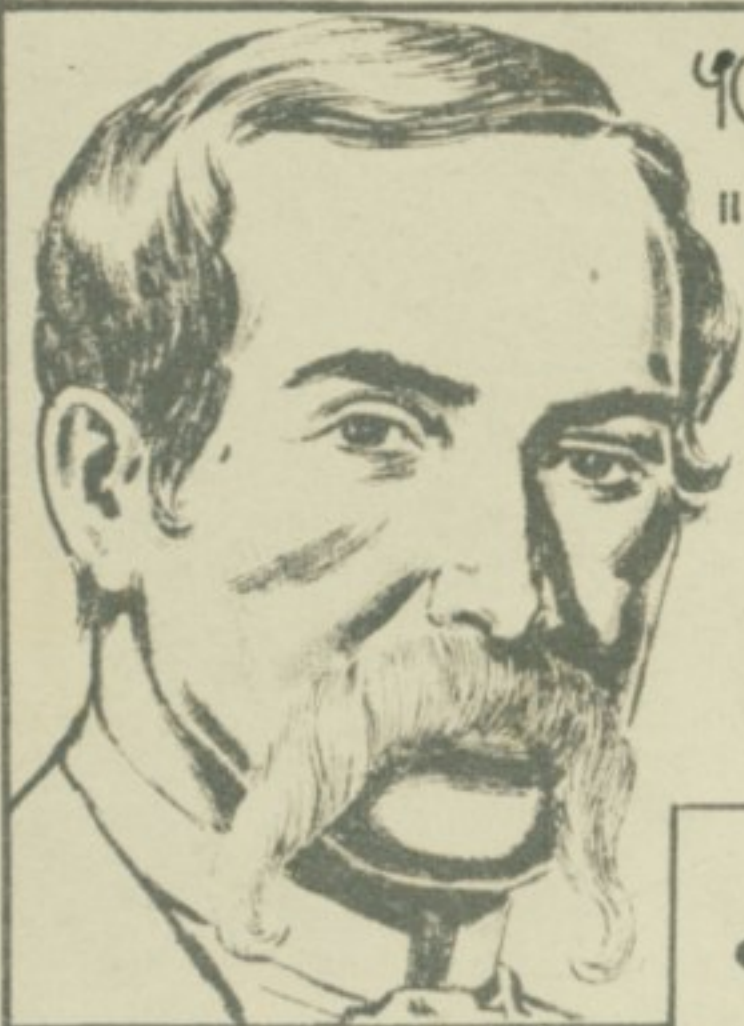
27.4.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЦЕПНА
АРМИЈА

Virley

Веровати или не!

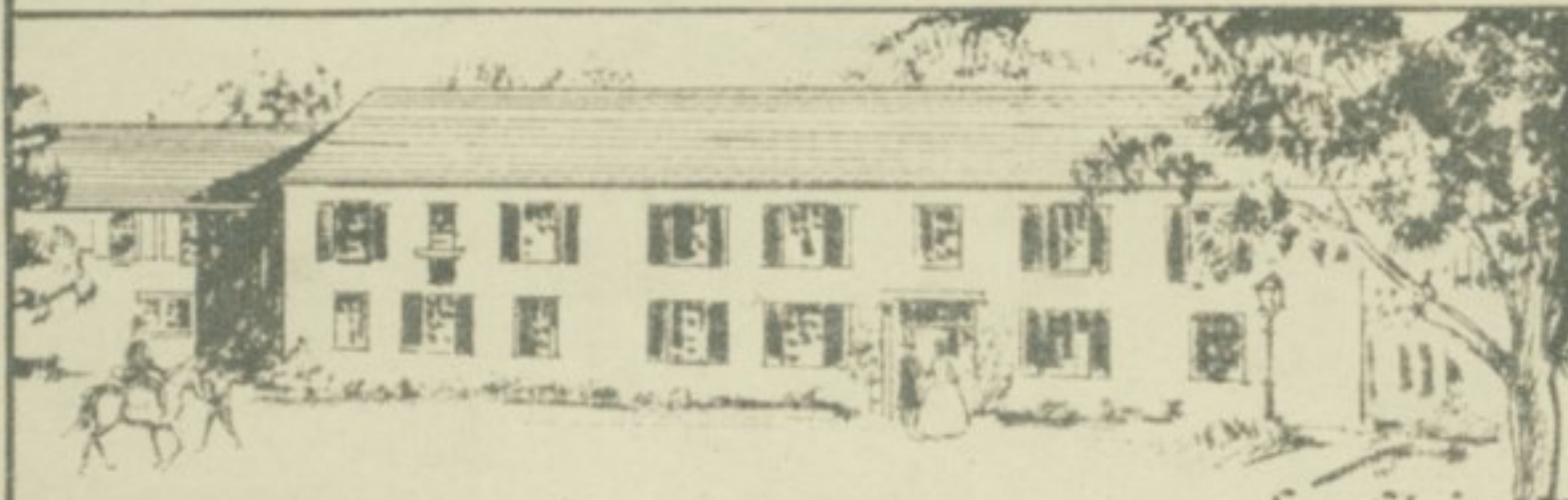
ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ЦЕНЗУРИСАО
"АЛИСУ У ЗЕМЉИ ЧУДА"

ЏОН ТЕНИЈЕЛ
(1820-1914)

ЕНГЛЕСКИ ИЛУСТРАТОР ТОЛИКО
ЈЕ БИО ПРОТИВ ЈЕДНЕ ЕПИЗОДЕ
У ЧУВЕНОЈ КЊИЗИ АЛИСА КЕРОЛА
"АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА" ДА ЈУ ЈЕ
АУТОР ИЗБАЦИО. ТА ЕПИЗОДА УБАЧЕ-
НА ЈЕ У КЊИГУ ТЕК ПОСЛЕ 100
ГОДИНА.

ЗАСЕЧЕНО ОРЛОВО ПЕРО

* ЗНАЧИЛО ЈЕ НЕКАД У НЕКИМ ИНДИЈАНСКИМ
ПЛЕМЕНИМА ДА ЈЕ ЊЕГОВ ВЛАСНИК
САВЛАДАО НЕПРИЈАТЕЉА.

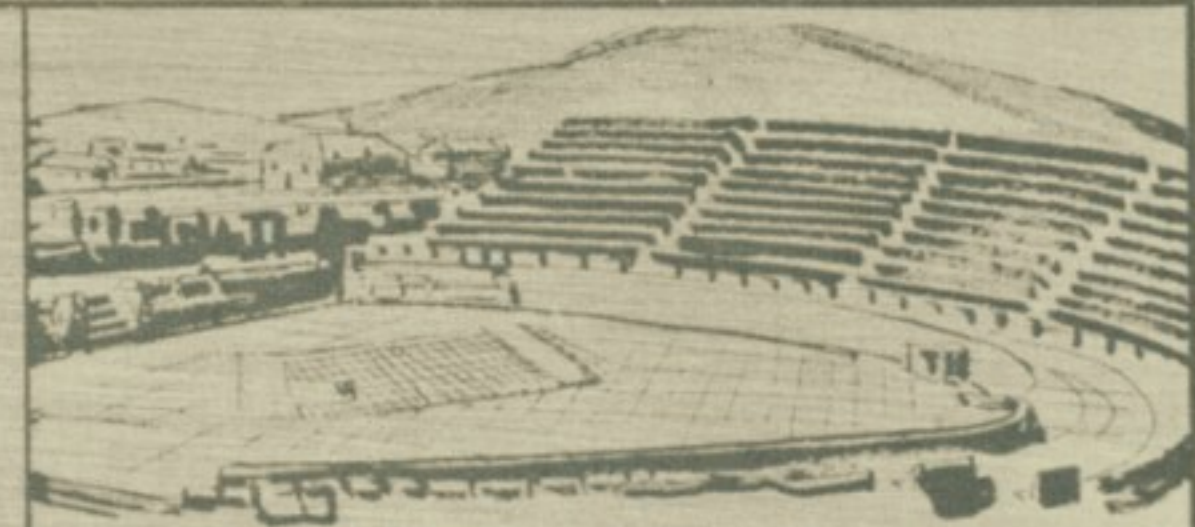
ЗАТВОРЕНО ЗА ВАШИНГТОНА

УХОТЕЛ "ЦРНИ ГРГЕЧ" У ЛАМБЕРВИЛУ,
ЧИЈИ СУ ВЛАСНИЦИ ЗА ВРЕМЕ АМЕРИЧКЕ
РЕВОЛУЦИЈЕ ОСТАЛИ ВЕРНИ ЕНГЛЕСКОЈ,
ЧАК И ПОСЛЕ ПОБЕДЕ АМЕРИКЕ
ЏОРџУ ВАШИНГТОНУ ПРИСТУП
НИЈЕ БИО ДОЗВОЉЕН.

ЗА ВРЕМЕ ЗЛАТНЕ ГРОЗНИЦЕ

НА АБАСЦИ
ПОЧЕТКОМ ОВОГ
ВЕКА ЗА ЖУТИМ
МЕТАЛОМ
ТРАГАЛЕ СУ И
ЖЕНЕ.

НАЈСТАРИЈЕ ПОЗОРИШТЕ У ГРЧКОЈ

ДИОНИСИЈЕВО ПОЗОРИШТЕ
У АТИНИ
ПОТИЧЕ ИЗ 6. ВЕКА ПРЕ
НАШЕ ЕРЕ.

АДЖАК СИНГЕР

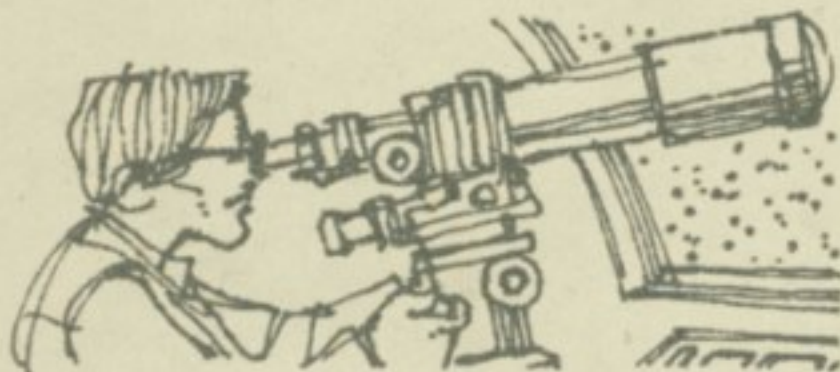
(1811-1875)

АМЕРИЧКИ
ПРОНАЛАЗАЧ И
ОСНИВАЧ ИНДУС-
ТРИЈЕ СИНГЕРОВИХ
ШИВАКИХ
МАШИНА,
ВОЗИО СЕ ПО
ЊУЈОРКУ У
КОЛИМА СА
31 СЕДИШТЕМ
КОЈА СУ ИМАЛА
ОДЕЉКЕ ЗА
ДЕЦУ И
ОРКЕСТАР.
У ТА КОЛА
БИЛО
ЈЕ
УПРЕГНУТО
9
КОЊА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● опсерваторија у Београду
постоји од 1887. године. Нала-
зила се у приватној изнајмље-
ној кући у општини Врачар све
до 1901. године када је подиг-
нута посебна зграда.

● на острву Маргит на Дунаву,
у Будимпешти, биће уређен му-
зеј чији ће експонати говорити

о историји и развоју пловидбе
на овој реци. Изградиће се и
акваријум у коме ће се налази-
ти све рибе које живе у базену
Дунава.

● према старим законима који
су још на снази у Глендејлу, у
Калифорнији, филмови стразе
и ужаса смеју да се приказују
само понедељком, средом и
петком.

● један власник ресторана у
Блекпулу (Енглеска) даје бе-
сплатне оброке брачном пару

Хант. Поред тога што слатко
једу и тиме привлаче госте,
супружници Хант тешки су за-
једно скоро четири стотине ки-
лограма.

● чиопе или пиштаре су птице
распрострањене свуда осим на
поларним подручјима и неким
острвским архипелазима. Има
их 25 врста и у Европи живе
две — бела и црна. Ове птице
прибегавају некој врсти хибер-
нације и могу да издрже хлад-
ноћу и гладовање снижењем

гелесне температуре за преко
25 степени. У том стању обамр-
лости могу да остану чак и по
десет дана. Гнезде се по зиди-
нама и кулама старих градова
и нарочито много их има у
Дубровнику. Оне проборава у
ваздуху и по осамнаест часова
дневно па је израчунато да за
годину дана у лету проведу у-
купно девет месеци.

● у Сједињеним Америчким
Државама произвођачи лекова
избацили су на тржиште жва-
каћу гуму која у себи садржи
— аспирин.

● Спартанци су једном го-
дишње напијали своје робове
да би им тиме показали колико
је вино штетно. Стари Римљани
су, на пример, забрањивали ви-
но женама и мушкарцима мла-
ђим од 30 година. Онога ко би
прекришио забрану кажњавали
су бичевањем.

● дужина јавних скупова у
средњем веку била је одређена
трајањем запаљене свеће. Кад
би свећа изгорела и скуп би
мorio да се разиђе.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ШТА ЈЕ ОВО, ЛИЧИ
НА СВРАКУ, ЗЕЛЕНО
ЈЕ К'О ТРАВА И ВО-
ЛИ ПЕЧЕНЕ ЖАБЛЕ
БАТАКЕ?

НЕ ЗНАМ!

НЕ ЗНАМ
НИ ЈА!

А САД ДА ЈА ТЕБЕ НЕШТО
ПИТАМ... КАКО СЕ КАЖЕ КАД СЕ
НЕКО ТЕК ПОСЛЕ ДВА САТА СЕ-
ТИ ШТА ЈЕ ТАМО НЕКИ ПАМЕТ-
ЊАКОВИК ХТЕО ДА КАЖЕ НЕ-
КИМ ГЛУПИМ ВИЦЕМ?

ХММММ...

ОВАЈ ...

ММММ...

УПАЛИО
МИ
КЛИКЕР!

12
24

ЈУГССЛОВЕНИ У ШПАНСКОМ ГРАЂАНСКОМ РАТУ

У ОБРУЧУ МАРОКАНАЦА

Кад га нису виђали два-три дана, други су Виктора Јазбиншека, прецизног механичара, поздрављали, при поновном сусрету, с осмехом и чудним питањем:

— Здраво, Виктор! Који си језик овог пута научио?

Млади механичар из љубљанског предграђа течно је говорио немачки, италијански и енглески, а разумео је помало и још неке језике. До краја живота добро је научио девет језика.

Полиција је посумњала да је Виктор комуниста и с јесени 1933. другови из партијске организације саветовали су му да се склопи из Љубљане.

Док су се становници предграђа распитивали куда се део симпатични младић, Јазбиншек је, с фалсификованим пасошем, путовао железничким путевима Европе према северу. Уписао се на Раднички универзитет у Москви и вредно учио све док није стигла вест да су побуњени генерали запретили слободи Шпанске Републике.

ГЕРИЛЦИ У ОБРУЧУ

Кад је Божидар Масларић на естрамадурском фронту формирао групу диверзаната, међу добровољцима се налазио и Јазбиншек који је добио конспиративно име Антоњо Лопес Аусо.

„Гериљери“ су убрзо постали страх и трепет за Франкове јединице и њихово име се с љубављу изговарало у рововима Републике. Динамитом, бомбама и лаким оружјем диверзанти су, израњајући из мрака као духови баш на оним местима где су их најмање очекивали, чинили

»Гериљери«, страх и трепет за Франкове јединице, смело су упали у непријатељску позадину и дигли у ваздух мост. Али, онда су опкољени...

чуда у непријатељској позадини. О једној таквој акцији на Гвадахани Јазбиншек пише сестри:

„Мост је био порушен, а приликом повлачења опколили су нас Мароканци. Наш је положај био тежак. Са свих страна опкољени, а далеко од наших положаја, учинило нам се да се нећемо извући из те клопке. Знали смо шта нас чека ако паднемо у руке Мароканцима. Зато смо били спремни на све, само не на предају. Пуцали смо мало, јер нам је понестало муниције. Били смо добри стрелци и сваки наш метак погађао је циљ. Наш командант који је био рањен у ногу, а ја то нисам знао, наредио ми је да останем с тројицом и продужим с паљбом да бих задржао Мароканце, а он је са осталима напао, у намери да пробије обруч.

Мароканци нису приметили тај маневар и обруч је био пробијен. За време пуцњаве осетио сам да ме је заболела рука, али у борби нисам мислио на то. Тек када ми је утрнула лева рука, видео сам да ми је рукав пун крви. Метак је пробио руку изнад зглоба, срећом без прелома костију. Зато сам гађао даље, не обзирајући се на рану. Група која је пробила обруч полако се повлачила према фронту, а ми смо задржавали Мароканце. У згодан час, једна група републиканаца дошла нам је на време у помоћ. Тако смо срећно

дошли до наших положаја и опет сам се извукао, иако сам мислио да ми је ту крај“.

Нису сачувани подаци о ваздушним биткама у којима је учествовао Виктор Јазбиншек. Зна се само да је у другој половини 1937.

сау побегао је један логораш. Кријући се данима, као прогоњена звер, пробијао се према домовини да узме пушку и бори се против оних против којих се борио и у Шпанији.

У Крању, наомак циља, ухватила га је гестаповска патрола.

У РУКАМА ГЕСТАПОА

Два-три месеца боловао је Виктор Јазбиншек, а онда се пријавио у „Глориосу“, републиканску авијацију. Бившег борца који се прославио као „гериљеро“ и који је још у домовини завршио резервну војну пилотску школу, радо су примили у ваздухоплов-

године постао командант валенсијског аеродрома, једног од највећих на републиканској територији. Све до пада Валенсије у Франкове руке, с успехом је обављао одговорну дужност и примио читав низ похвала републиканске команде.

После слсма Шпанске Републике Виктор Јазбиншек је три године био један од бројних интербригадиста у логорима Француске, а затим Немачке.

Кад је у нашој земљи плануо устанак, из концентрационог логора у Де-

Саслушавали су га, тукли, мучили. Није хтео да каже ни своје име.

Четвртог децембра 1941. године, код малог места Бегне, немачки рафали покосили су групу од тридесетак затвореника. Један од њих био је прецизни механичар који је говорио девет језика Виктор Јазбиншек.

А. Р.

ЧОВЕК — КОМПЈУТЕР

Индијан Иктадар Хусеин Куадри одличан је познавалац историје и располаже невероватном меморијом која му омогућава да у року од неколико деценија секунда одговори на свако питање о датуму неког историјског догађаја, или имена учесника. На пример, ако га упитамо који је дан седмице био одређеног датума пре 1100 година, он ће без размишљања одмах одговорити. Наступи Куадрија на радију и телевизији, универзитетима и колеџима обезбедили су му славу „човека-компјутера“. Новинари и научници тврде да „његов мозак боље ради од рачунске машине“. Сматра се да се у Куадријевој феноменалној меморији „чувају“ датуми рођења и смрти свих знаменитих личности из историје човечанства.

Још у детињству, Иктадар Хусеин Куадри поставио је себи циљ да, у виду хронолошке таблице, сачини календар најважнијих догађаја из историје

ислама. Код деџака су се постепено развијале способности памћења те врсте информација.

Хронолошка таблица „човека-компјутера“ подељена је на три календара. Први обухвата период од стотину година и у њему су, по месецима, фиксирани дани по недељама, и то од 1901. до 2000. године, као и сви важни догађаји од почетка овог века до наших дана. Други календар обухвата податке од 1500—2070. године и то бројке, дане, седмице, месеце, као и датуме рођења и смрти највиђенијих личности од 1501—1978. године. Последњи календар Куадри још формира у својој меморији, мада је већина података већ проверена. У њему су фиксирани важни подаци из 1—3000. године наше ере.

Пример Иктадара Куадрија сведочи о томе да су потенцијалне могућности човечје меморије безграничне. Али, то, како и сам Куадри наглашава, треба упорно увежбавати.

У сунчевој маси јез-
гра лакших елемена-
та се спајају у те-
жа и емитују огромне ко-
личине енергије које —
када доспеју на Земљу —
око 5 хиљада пута према-
шују снагу свих осталих
произвођача енергије на
нашој планети.

Међутим, сунчево зра-
чење се расипа по чита-
вој површини Земље а
ноћу, зими и при обла-
чном времену тај извор
енергије је за одређене
регионе — неефикасан.
Тиме се и тумачи доса-
дашња недовољна заин-
тересованост научника за
његово искоришћавање.

ПЛАНТАЖЕ БАТЕРИЈА

Постоји пространство
где Сунце сија постојано.
То је отворени космос.
Тамо нема истока и запа-
да, нема облака и атмо-
сфере који смањују јачи-
ну сунчевог зрачења. И
због тога, научници све
више размишљају о томе
да управо у космосу тре-
ба црпи енергију Сунца
и слати је на Земљу. А
да ли је то могуће? Мо-
гуће је, ако не одмах, а
оно у догледној будућ-
ности.

Већ данас се на сатели-
тима и космичким бродо-
вима налазе фото-елек-
тричне (соларне) батерије
које сунчеву енергију
претварају у електричну
и напајају њихове апар-
ате и помоћне моторе.

Замислимо орбиталну
станцију која се налази
на такозваној геостацио-

**НЕПРЕКИДАН И БРЗ РАСТ ПОТРЕБА
ЧОВЕЧАНСТВА ЗА ЕНЕРГИЈОМ, ОГРА-
НИЧЕНОСТ РЕЗЕРВИ НАФТЕ И УГЉА
И ЗАГАЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИ-
НЕ ПРОДУКТИМА ЊИХОВОГ САГО-
РЕВАЊА, ПРИНУЂУЈУ НАС ДА ТРА-
ЖИМО НОВЕ ИЗВОРЕ ЕНЕРГИЈЕ. ЈЕ-
ДАН ОД НАЈПЕРСПЕКТИВНИЈИХ ЈЕ
»ЧИСТО«, НЕИОЦРПНО ЗРАЧЕЊЕ
СУНЦА.**

налазе телекомуникацио-
ни сателити помоћу којих
се остварују глобалне те-
леграфско-телефонске ве-

гаже" соларних батерија
и да се „жање“ принос
од неколико милиона ки-
ловата. Стручњаци су из-
рачунали: ако космичка
електрана буде имала два
крила размера 6 са 5 ки-
лометара, електрична е-
нергија са ње ће давати 5
милиона киловата. А ако
на стационарним орбита-
ма буде истовремено три
стотине таквих електро-
на!

Али, појављује се
проблем преноса добијене
електричне енергије на
Земљу. Разуме се, не по-
моћу жица. Предвиђају
се два начина бежичног
преноса на велика расто-
јања: први, помоћу ла-
зерских зрака и, други,
помоћу ултрависокофре-
квентних зрачења (ми-
кроталаса). Реалнији је
овај други.

КАКО ИХ ОТПРЕМИТИ?

Техника тих микрота-
ласа последњих година ве-
ома се развила. Помоћу
њих се одржава висо-
кофреквентна радио-веза.
Истражују се и могућно-
сти индустријског прено-
са великих количина е-
лектричне енергије, што
би донело огромне кори-
сти. Према томе, елек-
трична енергија, претво-
рена у микроталасе, сла-
ла би се ка одређеним
областима на Земљи, тамо
примала одговарајућим

антенама и поново пре-
гварала у електричну е-
нергију која би се, затим,
уводила у електричну
мрежу.

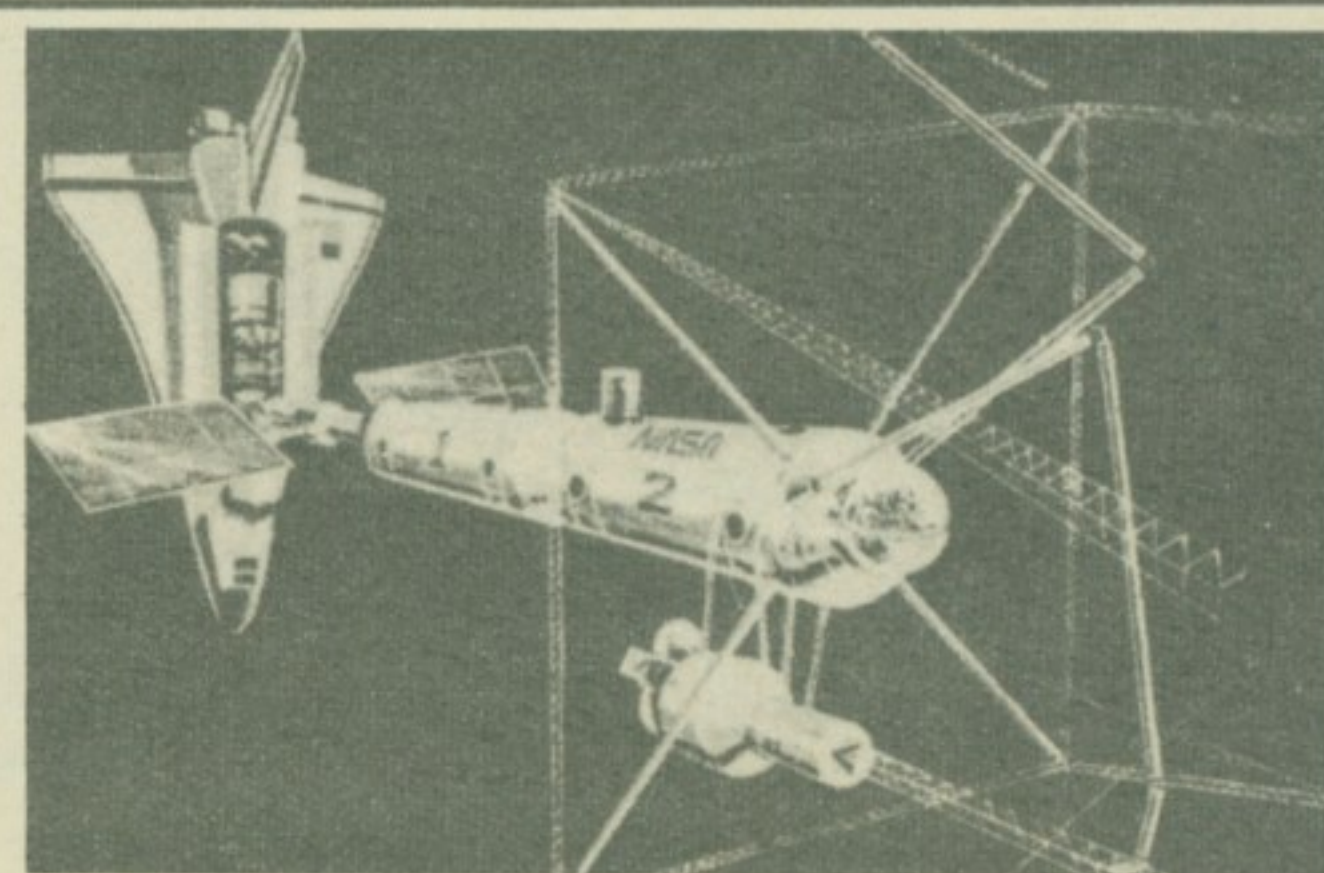
Космичка електрана
радила би без прекида.
Њој неће сметати ко-
смичка хладноћа, ни
дејства атмосфере, ни
магле, ни олујни облаци,
ни ноћ.

Како, међутим, оства-
рити грандиозну идеју
која предвиђа да се у ор-
биту отпреми опрема чи-
ја маса достиже неколико
десетина хиљада тона?
Како је монтирати у
компликован систем који
треба да даје 10 милиона
киловата? Јер, све те ма-
теријале, склопове, спој-
нице и агрегате потребно
је отпремити у космос,
склопити, испитати и
пустити у експлоатацију,
а затим непрекидно кон-
тролисати и одржавати.

Признајући значај,
потребу и одлике ко-

таква електрана буде
монтирана на релативно
ниској орбити, она би се
електричним погоним, за
који би већ могла да даје
енергију, отпремала на ге-
остационарну орбиту. О-
датке би се, у стационар-
ном положају, њени пре-
дајници енергије макси-
малном прецизношћу ус-
мерили према пријемним
Земаљским антенама. Ра-
зуме се, у то време би
већ морало да се распо-
лаже већим бројем „кос-
мичких таксија“ и за
људство, јер ће радници
и техничари и на геоста-
ционарној орбити морати
да раде на одржавању е-
лектране. За остварење
пројекта биће неопходно
200 до 500 стручњака на
нижој, а 10 до 20 на геос-
тационарној орбити, с
тим што би они морали
да се смењују сваких
шест месеци.

Свакако, до остварења
овог гигантског пројекта

**ПРОЈЕКТНИ ЦРТЕЖ КОСМИЧКЕ МОНТАЖНЕ
ПЛАТФОРМЕ СА МОНТАЖНИМ „РУКАМА“
ЗА СКЛАПАЊЕ ВЕЛИКОГ СКЕЛЕТНОГ ДЕЛА
СА КОСМИЧКИМ „ТАКСИЈЕМ“.**

смичких електрана, кри-
тичари те идеје ипак су
је одбацивали, сматрајући
је утопијом.

Међутим, огромни успе-
си које је астронаутика у
међувремену постигла и
могућности које се нази-
ру применом транспор-
тних летелица вишестру-
ке примене („космичких
таксија“), чији се летови
у космос очекују већ ове
године, ново су охрабре-
ње. Може се рачунати и
на коришћење специјал-
них робота-монтажера
који могу да склапају о-
громне панеле соларних
батерија. Све то чини да
идеја и није тако фан-
тастична, посебно ако се
има у виду и то да су
хиљадама тона тешки де-
лови космичке електране
у космосу, при монтажи,
а и касније, у — бесте-
жинском стању.

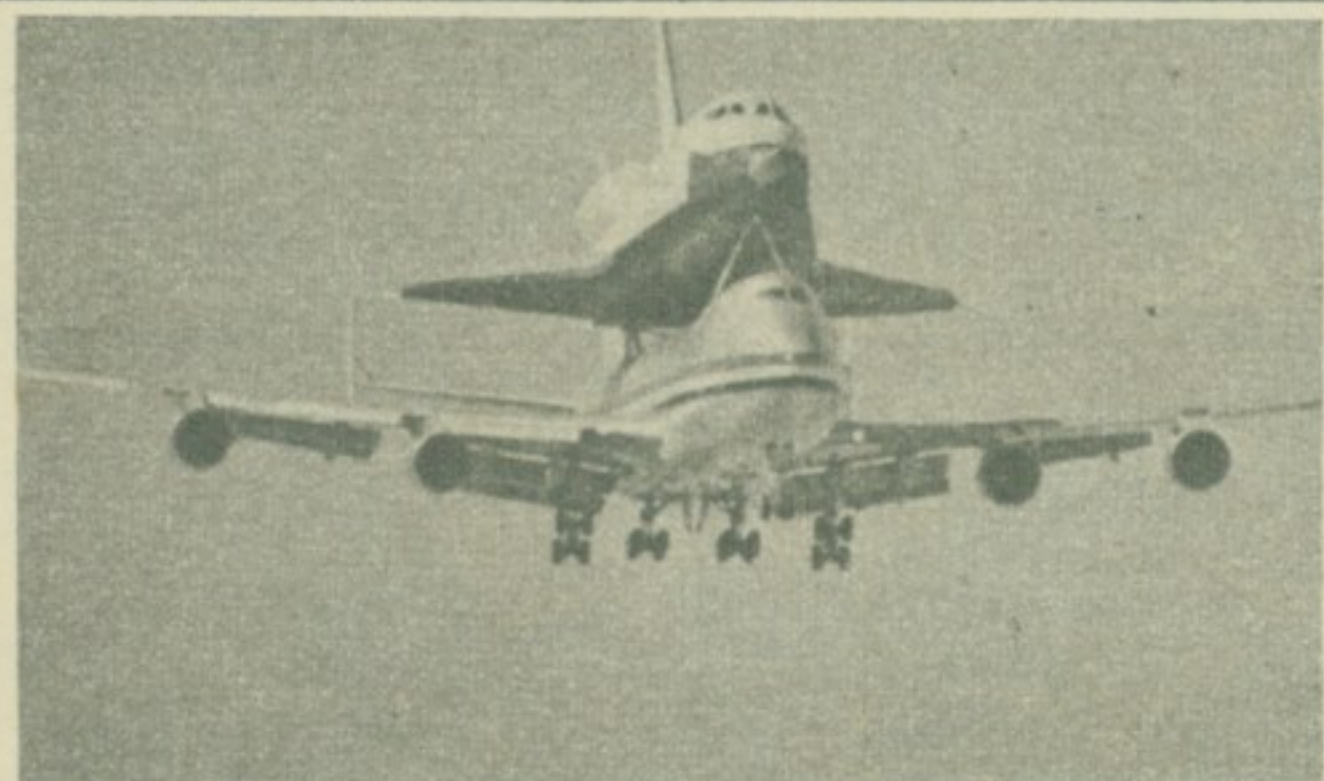
ГРАД У КОСМОСУ

Изградња космичких е-
лектрана представљала
би мамутски подухват,
јер би свака таква елек-
трона имала размере „не-
ког малог града“. Када

треба решити још
мноштво проблема, са-
владати не мало тешкоћа.

Истраживања америчке
агенције за енергију
(ЕРДА) показују да би
космичке електране после
2000. године могле да
конкуришу Земаљским
термонуклеарним (фузио-
ним) електранама.

Н. Б.

**КОСМИЧКИ „ТАКСИ“ ПОЛЕЂЕ НА ЛЕЂИМА
„БОИНГА 747“. ЗАЈЕДНИЧКИ ЛЕТ ОБАВЉЕН
ЈЕ САМО ДО ВИСИНЕ ОД ОКО 7 000 МЕТРА,
А ОНДА СЕ „ТАКСИ“ ОДВАЈА И, НОРМАЛНО,
ПОПУТ СВАКОГ САВРЕМЕНОГ АВИОНА, СЛЕ-
ЂЕ НА ЗЕМЉУ. ТАКО СУ ИСПРОБАВАНЕ
СЛЕТАЈУЋЕ ОСОБИНЕ ОВОГ РАКЕТОПЛАНА
КОЈИ ВЕЋ ОВЕ ГОДИНЕ ТРЕБА ДА ПОЛЕТИ
У КОСМОС И ИСПРОБА И ДРУГЕ СВОЈЕ СПО-
СОБНОСТИ**

нарној орбити, на расто-
јању 35 800 километара од
Земље. Период лета кроз
орбиту такве станице из-
носи 24 часа (обичан са-
телит, који се налази на
земаљској орбити, облети
нашу планету за око 1,5
час). Она ће орбитирати
синхроно са ротирањем
Земље, то јест „висиће“
над одређеном тачком
Земљине површине. А ге-
остационарне орбите
већ постоје: на њима се

зе и телевизијски прено-
си.

Сваки квадратни метар
соларне батерије може да
прими од Сунца око 1,5
киловат, од чега се десе-
ти део може претворити
у електричну енергију.
Око 150 вати са квадрат-
ног метра, разуме се, није
много, али слободног
космичког простора има
напретек. Могле би да се
на десетине квадратних
километара створе „план-

**Микијев
ЗАБАВНИК**
ИЗЛАЗИ СВАКОГ
ПОНЕДЕЉКА

ПРАЗНИК
У
РАТУ

ПРВОМАЈСКЕ В

ОГАЊ ИЗНАД ЧАЈНИЧА

Последње априлске ноћи 1942. године Друга пролетерска бригада нападала је утврђени непријатељски положај код Чајнич. Бис је то силовит напад. Кроз жмиркаве отворе бункера бомбаша су убацивали

бомбе. Потмуле експлозије разносиле су зидове бункера и остављале пустиш. У праскозорје првог дана маја борба је постајала све жешћа. Грувало је свуда унаоколо, земља је подрхтавала. Падао је део по део не-

пријатељског положаја, ђункер за бункером рушио се у налетима пролетера. Када је савладан и последњи отпор, на брди-ма изнад Чајнича букну-ле су велике ватре — првомајски поздрав проле-тера целом крају.

Илустровао: Ненад Мирковић

ЈУРИШ ЗА ПРАЗНИК

После четврте непријатељске офанзиве Друга и Четврта бригада Друге дивизије и Пета бригада Треће дивизије биле су на кратком одмору — припремале су се за прославу Првог маја 1943. Увече су, уз звуке хармонике, заиграле уморне партизанске ноге и одјекнула песма. Дан уочи празника стигло је наређење да се крене у напад на планину Јаворак. Припреме за прославу су прекинуте. Непријатељским положајима прикрадали су се, полако и нечујно, Србијанци и Црногорци. Пред поноћ је почео силовит јуриш. Из грла стотине пролетера проломило се: „Ура!... Јуриш... Живео Први мај!“ Непријатељ је у току ноћи сломљен. Врховном штабу послата је порука пролетера да му овом победом честитају Први мај.

ПЕСМА КОЈА СНАЖИ

Четврта пролетерска црногорска бригада налазила се уочи првомајских празника изнад Крсјерића борећи се са четницима и недићевцима. Уочи Првог маја борци су успели да овладају висовима Повлена и врлетним стазама пребаце тешке рањенике на другу страну. Свуда наоколо био је непријатељ који је, иако растројен, упорно

нападао. После жестоких борби дат је кратак одмор. Борци који су обезбеђивали рањенике, запалили су ватре. Тихо, готово нечујно, певушили су борбене песме о великом празнику. Ватре су осветљавале бледа лица рањеника и давале њиховим очима необичан сјај. Уливале снагу и одлучност да се истраје.

АТРЕ

ПРАСАК СА ЗВОНИКА

И становништво окупираних подручја обележавало је празник. Тако је 1. маја 1942. у Сплиту приређена незаборавна манифестација празнику рада. Омладинци Мирко Дворник и Соја Господнегић ушли су у сплитску катедралу носећи необичан пакет — дугачку црвену заставу с великим, жутим српом и чекићем у средини и нешто експлозива. Заста-

ву су, помоћу летвица, сместили у отвор на врху звоника, а експлозив повезали са сатним механизмом. Када откуца 12 часова, активираће се експлозив и од његовог потреса развиће се застава. Тачно у подне, када је клатно први пут ударило у звоно, са врха звоника одјекнуо је прасак. Из магличастиг облака дима залепршала је црвена застава.

ЗВЕЗДА НА УСТАШКОЈ КОМАНДИ

Сличан подвиг, у знак пркоса и непокорности, учинила је и омладина Вировитице. Уочи Првог маја, 1942. младићи су израдили неколико стотина летаката и око 400 комада звезда петокрака на црвеном картону с натписом у средини: „Живео 1. мај — празник радног народа“. Омладина их је лепила на бандере, огласне табле и куће у најпрометнијем делу града. Чак се и на дрвеној пречки излога на усташкој команди нашла једна петокрака. Ујутро су се усташе нашле у чуду. Градом су се размилеле њихове патроле да скидају летке и плакате.

ОПАСНО ПО ЖИВОТ

У окупираној Љубљани омладина је уочи 1. маја 1943, у непосредној близини окупаторске посаде на Глоговцу, приредила величанствен ватромет. Друга група је у реку Љубљаницу спустила око педесетак малих чамаца осветљених лампионима, црвеним и националним заставама. И на згради главне поште истакнуте су две велике заставе, а за њих су завезане кутије с натписом „Опасно по живот — експлозив“. Дуго се окупатори нису усуђивали не само да скину заставу, него и да приђу — празним и безопасним кутијама.

КЛЕК У ПЛАМЕНУ

Изнад Дрежнице, у Горском котару, диже се планина Клек чији се обриси, кроз јутарњу измаглицу, виде из Карловца, Загреба и Словеније. Слободна Дрежница је 1942. припремала прославу 1. маја.

Раније је договорено да се на врху Клека запали ватра. Његовим стрмим путевцима омладина је скоро месец дана вукла дрво по дрво до самог врха. Набављено је и десетак метара црвене свиле. Уочи празника букнула

је велика ватра и поносно залепршала црвена застава. Уз пламен је изгледала још црвенија. Непријатељ је тукао по Клеку. Међутим, ватра је и даље горела, а застава поносно лепеprшала.

А. Роси

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

БАКИНА ВЕЛИКА ГРЕШКА

Трећег дана у колиби која им је пружала какву-такву заштиту старица је схватила да њене две унуке и њу може да спасе само једно створење...

ДИВЉЕ ЦВЕЋЕ

Највероватније је да би Том до краја живота остао анонимни срећник да се Андријана и Анђело Алеси, из једног сеоцета у области Комо у Италији, нису у исто време разболели од грипа.

Као што то често бива, родитељи су у помоћ позвали баку да им причува девојчице — трогодишњу Саманту и четворогодишњу Лујзу. Седамдесетогодишња Ђина Ђелики једва је дочекала да поново види своје унуке. Сем тога, никада пре није била у том делу Италије, па је и путовање требало да буде лепа промена. Старица је читав живот провела у равници, сада је коначно могла да упозна и овај брдовити крај земље. Али то је, показало се, замало стајало живота и њене две унуке и њу...

Био је понедељак 13. новембар 1977. године и бака је, са Томом за петама, кренула ка обданишту по Саманту и Лујзу. Снегом покривени врхови оближњих брежуљака светлцули су на поподневном сунцу.

— Хајде да покушамо да нађемо неко дивље цвеће — предложила је старица.

Девојчице су одушевљеним повицима пропратиле њен предлог. У почетку је све било у реду. Саманта и Лујза су раздрагано скакутале по снегу, сунце их је још грејало, али је бака већ тада приметила ко-

лико је те стрме стазице којима се крећу збуњују. Није прошло ни пола часа, а више нису знали где се налазе. Девојчице су се убрзо расплакале, сунце је зашло и било је све тамније.

Тада је бака направила кобну грешку. Како нигде у близини није видела мало шири пут који би својим изгледом обећавао да је то баш онај који се спушта у село, одлучила је да крену још више:

— Понећемо се још мало. Мора да се тамо негде налази пут.

Пеле су се све више и више, клизале и падале по уским стазицама, али пута који води назад до насеља нигде није било. Око њих је већ био потпун мрак. Тресле су

се од хладноће и страха. Прва је посустала бака — на измаку снага, срушила се на земљу. Девојчице су изbezумљене сале поред ње

Тек тада је Том, који стално маше репом, први пут показао да уме и нешто друго. Неколико минута је стајао над старицом и девојчицама, а затим се окренуо и, њушкајући ваздух, изгубио. Вратио се десетак минута касније, лајући бесомучно. Дотрчао би до старице и својих малих господарица, а онда, лајући, почес да трчи у супротном правцу.

Пас је неколико пута морао да понови своју „игру“, док бака, најзад, није схватила шта то Саманта и Лујзин љубимац покушава да јој каже. То јој је повратило

снагу. Утоплила је девојчице, сачекала да заспу дубоким сном, а затим кренула за још видно узбуђеним Томом.

Била је у праву. Реп који није престајао да маше довео је до једне колибе готово скривене у групици дебелих стабала. Брвнара је била прилично оронута, али је у поређењу са спавањем на снегу и хладноћи ипак обећавала заштиту.

Још једном је бака морала да прати Томов реп, назад до девојчица које је, затим, одвела до склоништа. Рекла им је да легну једна поред друге да би им било топлије, а затим их покрила и својим капутом.

ЗАУСТАВЉЕНЕ КАЗАЉНЕ

Старица је знала да ће њихов нестанак одмах бити примећен и да ће кренути у потрагу за њима. Часови су се претварали у дане, али до колибе нико није стизао. Групица изгубљених делила је сендвич који је Саманта нашла на дну своје школске торбе — по парченце девојчицама и баки. И Тому, наравно.

Два дана италијанске власти нису обустављале бројне патроле које су крстарили тим пределом, али ни људи који су „чешљали“ брежуљке, ни хеликоптери нису успели да открију колибицу. Претпоставка да баку и децу више нико никада неће видети изгледала је све стварнија.

Сат Ђине Ђелики показивао је 11.30. Да ли је стао прошлог јутра или ноћу, то није знала. Није више ни била сигурна колико дана траје страшна неизвесност.

— Тек када сам погледала на те казаљке које се више нису мицале први пут ми је пало на памет да нас можда неће наћи. До тада сам се надала, али сам онда изненада схватила да морам нешто да предузмем — испричала је касније старица.

— Извела сам Тома на врата колибе. Лајао је, али није хтео ни да се макне. Било ми је јасно да је одлучио да нас не напусти ни по коју цену. Не знам колико сам пута морала да поновим повик „Хајде, Томе, иди кући! Доведи помоћ.“ Пола часа сам упорно понављала своје молбе, све док Том одједном није, лајући, потрчао и изгубио се у снегу. Могла сам само да се надам да је схватио шта сам од њега тражила.

Два часа касније, Андријана Алеси, мајка изгубљених девојчица, пробудила се из полусна у који је запала после бесана три дана и три ноћи. Пробудио је лавез на вратима.

Њени повици окупили су суседе и за свега неколико минута спасилачка екипа већ је кренула. Преводио их је Том — сада је махао репом некако веселије.

Бака и њене унуке нађене су после једног часа и одведене у болницу из које су одмах отпуштене. Сем неколико огреботина и шока који су претрпеле — биле су потпуно здраве.

Те ноћи Том, као обично, није спавао у башти. Допустили су му да је проведе пред вратима Самантине и Лујзине собе. И заслужио је.

М. И.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

Питомом долином Слатке Воде у Казараду, господарио је храбри, лукави и сурови дошљак из Канаде Џулс Бени, надалеко по злу познат као Стари Џулс. Окружен четом револвераца из свог, у тврђаву претвореног, ранча у насељу које је по њему добило име Џулсбург — а и данас се тако зове — владао је ранчерима и фармерима као феудалац кметовима, контролисао је сву трговину, пљачкао сточарске караване и поштанска кола.

Бен Фикен, шеф Трансконтиненталне поштанске компаније, позвао је фебруара 1859. године на разговор шефа поштанске станице у Форт Кирију Џека Слејда, тридесетогодишњег оријаша плавих очију с два дубока ожиљка на лицу.

— Само ти, Слејде, можеш да сабијеш роге Старом Џулсу! — рекао му је Фикен без увијања. — Ако настави да пљачка наша кола, да нам краде коње, па да нам их уз наградом враћа, да нам пали сено, па нам продаје коров по цени коју сам одреди, можемо укинути линију кроз Слатку Воду, а то би нам био крај. Хоћеш ли да преузмеш поштанску станицу у Џулсбургу?

— Кренућу у зору! — Слејд није никад много говорио.

— Стари Џулс има војску револвераца, Слејде! — упозори га Фикен. — Изабери два помоћника и крени с њима!

— Ево мојих помоћника! — Слејд се потапша по два тешка морнаричка „колта“ од којих је сваки тежио преко 900 грама и без поздрава оде из канцеларије.

НА ЗАПАЉЕНОМ ПЛАСТУ

Џејк Слејд је био човек изузетна кова. Син угледног посланика из Илиноиса није хтео да крене очевим стопама. Привлачио га је Далеки запад и он је у седамнаестој години кренуо „дугиним трагом“. У осамнаестој години истакао се у рату против Мексика и добио чин и медаље. Био је ташт и напрасит, па је у једној свађи каменом убио друга из чете. Од правде је побегао на запад преко Мисисипија у пространу земљу која се тада звала само Велика Америчка Пустина.

Неко време био је водич првих пионирских каравана, а онда је у свађи устрелио неког другог водича. Побегло је међу Индијанце и неколико година живео међу њима. Кад је заборав прекио грехе, вратио се међу бледолике и постао кочијаш поштанских кола. Одбио је неколико бандитских напада у којима је сваки пут било мртвих. Шефови Трансконтиненталне компаније поверили су храбром спроводнику управу над опасном релејном станицом у Форт Кирију, а кад је непријатељ број је-

Сурови Џулс Бени, са својим револверима, контролисао је трговину, пљачкао караване сточара и поштанска кола, а онда је дошао један оријаш плавих очију да му сабије роге.

дан ове компаније постао Стари Џулс, послали су га у Џулсбург.

Чим је на дорату Били Беју ујахао у Џулсбург, потражио је Старог Џулса у салуну, налактао се до њега на шанк и поручио чашу вискија.

— Ја сам Џек Слејд! — рекао је мирно некрунисаном краљу Слатке Воде. — Од овог часа управљам поштанском станицом. Ако неко има нешто против тога, нека одмах повуче пуцаљку! — У здравље, Стари Џулсе!

То је био отворени изазов, али стари лукавац није на њега одговорио. Слејд је у свој биланс забележио први поен.

Неколико дана касније, у току једне бурне ноћи, изгорели су пластови сена у поштанској станици. Само један фармер у околини, пријатељ Старог Џулса, имао је сено на продају. Слејд наручи код њега велику количину.

Два дана касније у коралу поштанске станице лежао је огромни стог сена. Око подне појави се лифрант, приђе Слејду који је спокојно пушио поред сена, осмехну се и пружи му рачун. Слејд једним покретом ноге разгрну гомили сена: под горњим слојем суве траве указа се коров. Слејд без речи зграби фармера за шију, обори га, увеза га у баџи на пласт. Затим запали рачун и принесе га сувој гомили. Фармер је урлао од страха и преклињао Слејда да му поштеди живот. Тек кад је несрећник прилично нагорео, оријаш га свуче с ломаче, одвеза га, тресну га ногом у стражњицу и рече:

— Сутра изјутра хоћу овде да видим добро сено! А прекосутра нећу више да те видим у Џулсбургу. Кажи то твом газди Старом Џулсу!

ШЕРИФ, ТУЖИЛАЦ, СУДИЈА...

Неколико дана касније три бандита су опљачкала једну дилижансу и тешко ранила кочијаша. Џек

ГОРКИ ДАНИ СЛАТКЕ ДОЛИНЕ

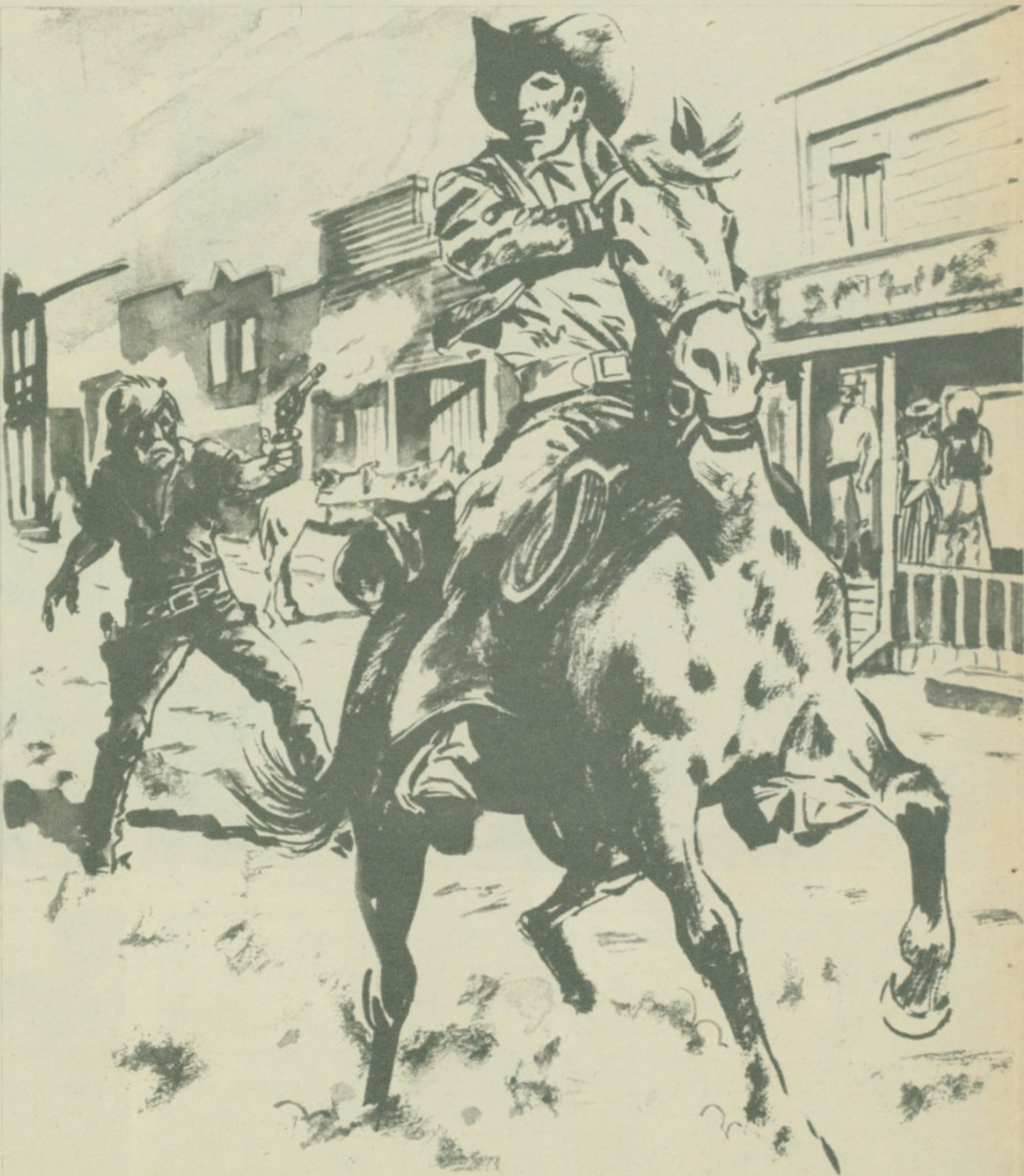

Слејд упаде у салун пун људи.

— Ова прљава рупа нема шерифа! — викну милујући огромни „колт“. — Време је да га добије. Пре-

се с тројицом везаних бандита. Опет је у салуну сам себе предложио и изабрао за тужиоца, судију и поротника. Прогласио је ухваћену тројицу кривим, о-

без речи изјаха из градића. Вратио се трећег дана с двојицом везаних пљачкаша. Преко ноћи их је затворио у свињац, а изјутра

длажем за шерифа Џека Слејда! Има ли неког против? Нема! Одлично!

Извадио је из цепа шерифску звезду, прикачио је на ревер, изашао из салуна, појахао Били Беја и одјездио у прерију.

Два дана касније вратио

судио их на смрт и, својеручно, једног за другим обесио о најближе дрво.

Неколико дана касније два бандита украде су једну поштанску запрегу. Посредством Старог Џулса затражили су извесну суму долара као откуп. Слејд

обесио пред поштанском станицом.

Све је више насељеника отворено показивало шта мисли о Старом Џулсу и нудило помоћ шерифу — самозванцу. Стари Џулс се претварао да га се поступ-

ци шефа поштанске станице нимало не тичу.

Џек Слејд је из Форт Кирнија довео жену, Вирџинију Дејл, коју су многи хроничари описали као „најшармантнију жену читавог Далеког запада“.

У пролеће 1860. године Слејд је закључио да је куцнуо час за коначну ликвидацију Старог Џулса. Дочекао га је пред станицом, пришао му и, руку ниско спуштених према револверу, мирно али врло гласно му рекао:

— Џулсе Бени, можете да бирате: или ћете мојој компанији платити све што сте јој покрали последњих година, или ћете испарити одавде да би вас обесили негде другде!

Стари Џулс му одговори истим тоном:

— Ви сте млада препотентна будала, Џек! Нико овде није спреман да изврши самоубиство сведочећи против Старог Џулса! А ви не можете да ми наредите да идем из Слатке Воде. Све што можете је да дозволите да вас напуне оловом!

У долини Слатке Воде завладао је релативни мир, а грађани су бивали све пријатељскије расположени према Слејду и његовој жени. Слејд се више није осећао сувише угроженим и то га умало није стало главе.

Једног преподнева дојахао је у центар насеља ненаоружан. Стари Џулс је то одавно очекивао. Чим је угледао голоруког Слејда, отворио је ватру на њега. Прво таче оборило је Слејда из седла. Џулс је тада испалио у њега преосталих пет метака из „колта“, затим је потегао ловачку двоцевку и сасуо у противника кишу сачме.

Пријатељи су онесвешћеног Слејда однели у продавницу и положили га на тезгу. После неколико минута ушао је Стари Џулс и саркастично рекао:

— Стрпајте га у сандук што пре, док не почне да заударат!

У том часу Слејд се придиже ослањајући се на лакат и промуца:

— Нећу да умрем док ти не одерем кожу и одсечем уши!

У тај час у Џулсбург је стигла дилижанса с директором компаније Беном Фикином. Охрабрени његовим доласком, Слејдови пријатељи дограбише Старог Џулса, везаше му руке на леђа, па га обесише о балкон над продавницом. Кад је почео да плави у лицу, спустише га и полише водом. Чим је мало повратио дах, поново га попеше на вешала.

— Станите, људи! — викну Бен Фикин. — Ако га убијете, Слејд вам го неће опростити!

Војни хирург у Форт Ларамију извукао је из тела Џека Слејда тринаест куршума и куглица сачме. Џин је, као неким чудом, остао жив. Кад је после вишемесечног лечења у

Флориди опет стао на ноге, сазнао је да је Стари Џулс побегао на исток у пуну равницу Роки Бриџ где су нашли уточиште и многи бандити који су му служили у Џулсбургу.

УШИ У БИСАГАМА

Слејд је очистио и подмазао морнаричке „колтове“, појахао Били Беја и дошао у Џулсбург. Два дана и две ноћи није се растајао од своје Вирџиније, а онда је опет сдјахао. Пошао је да тражи непријатеља.

Стари Џулс је очекивао Слејдов долазак. На многим местима поставио му је заседе. Слејд, заслепљен жељом за осветом, није био довољно опрезан. Пао је у једну од тих заседа. Револвераши су га савладали, везали га и одвукли у једну усамљену колибу. Јавили су Старом Џулсу да је Слејд у њиховим рукама, а он је кратко поручио:

— Обесите га!

Управо кад су се бандити spremали да обесе Слејда, појавила се лепа Вирџинија која је данима са извесне удаљености пратила мужа.

— Пустите ме да се насамо опростим од њега! — са сузама у очима замолила је лепотицу.

Бандити, сви бивши каубоји у којима је још живело оно што се звало „кодекс части“ и што је налагал да се с поштвањем односе према женама, пустили су је да уђе у колибу.

Чим су се врата колибе за њом затворила, лепотица је задигла сукњу испод које су била два тешка „колта“.

Неколико минута касније Џек и Вирџинија Слејд су у галопу одмицали низ прерију остављајући за собом два мртва и једног рањеног бандита.

После извесног времена Слејд је сазнао да се Стари Џулс крије на напуштеној фарми Чансо на ивици Роки Бриџа. Чврсто решен да овог пута коначно пречисти рачуне, опколио је фарму с неколико пријатеља и ухватио га.

Слејд се сурово осветио. Везао је Старог Џулса за дебелу колац у коралу и оставио га везаног да читаву ноћ размишља на који ће начин умрети. Изјутра је отишао у корал и једним метком размрсао Џулсово колено. Вратио се у кућу, непомишно седео читав сат, попио још једну чашу вискија, изишао и другим метком разнео Џулсово десно колено. Тако је до смираја дана сваког сата по једним метком разнео лактове, кукове и рамена непријатеља.

Кад је сунце зашло, Слејд је, већ потпуно пијан, испалио метак у Џулсову главу. Онда му је одсекао уши, стрпао их у бисаге и одјахао на Били Беју.

А. Р.

ФИЛАТЕЛИЈА — АЛИ КАКВА?!

АЛБУМ ОД ШИРКУСКИХ КОЛА

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ НЕ МОРАЈУ ДА СЕ ЧУВАЈУ САМО У АЛБУМИМА. АКО НЕ ЗНАТЕ ШТА ЋЕТЕ С ЊИМА, УРАДИТЕ ИСТО ШТО И РИЧАРД МЕДОН. ЊЕМУ ЈЕ НАЈВАЖНИЈА — ЊИХОВА БОЈА.

Ричард Медон је необичан колекционар.

Док његове колеге своје збирке љубоморно чувају у албумима или застакљеним витринама, овај седамдесетогодишњи странац, настањен у Драјтону, у покрајини Шропшир, у Великој Британији, своју огромну колекцију поништених поштанских марака, од којих су неке старе и више од сто година, држи излепљене по деловима намештаја и зидовима своје куће.

Наиме, сваки предмет у његовом стану, од оног најситнијег за свакодневну употребу, попут оловки, упаљача или пепељара, до клавира, слика, столова и кревета, облепљени су маркама. Али овај јединствени колекционар није при том обраћао пажњу на серију којој марке припадају, нити на њихову старост или државу у којој су штампане, већ искључиво на изглед, односно на боју. Тако су дирке на клавиру облепљене зеленим

маркама, оне црне — црвеним, док су поклопац и ноге — жуте боје. Скулптуре је облагао маркама на којима преовлађује бела боја, а оне браон прикривају рамове слика или ормане.

Један део ове своје колекције Ричард Медон је наследио од некадашњег пријатеља, циркуског клоуна Алберта Шавера, који је умро крајем 1948. године. Као двадесетогодишњи младић, Алберт је почео да сакупља марке, али како је природа његовог посла захтевала да стално мења место боравка и да што мање пртљага носи са собом, дошао је на идеју да их не ређа у албуме, већ да их лепи по једном зиду циркуских кола у којима је становао. Мало-помало и овај својеврсни „албум“ почео је да се шири: излепљене поштанске марке сада су прекривале и остале зидове његове собе, затим, кревет, па столицу... Потом је овај циркуски клоун почео да прави аутопортрет, а за-

тим и пејзаже, „сликајући“, наравно, помоћу марка.

Пред своју смрт, читаву колекцију Алберт Шавер је поклатио најбољем пријатељу Ричарду Медону који је одмах наставио да је допуњава. Тако је и он почео да „слика маркама“, а ускоро је морао да купује ново покућство, јер му је на постојећем понестало простора за лепљење марака.

И како сам Ричард Медон каже, све те марке никада није бројао, али, „на око“, претпоставља да их има више од милион. Наравно, у том страстном сакупљању помажу му и пријатељи. Ипак, ову колекцију свако може да види, јер је кућа Ричарда Медона проглашена за музеј, па кроз њу свакодневно прође више десетина људи и деце.

Б. Ј.

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА

СМЕДЕРЕВСКА
ПАЛАНКА

КОВАЧИ СА ЈАСЕНИЦЕ

Некада је паланачки крај био познат по обиљу жита и воћа. Међутим, кад је почетком 1924. године основана Фабрика вагона „Јасеница“, данас разграната и широм света позната индустрија „Гоша“, Смедеревска Паланка живи другачијим животом. Металци ове фабрике, некада приватног акционарског друштва, који су у Паланку долазили из свих крајева земље, доносили су нове идеје. Временом, „Јасеница“ је постала јака метална индустрија, али и жариште синдикалног и комунистичког покрета.

А прохујали векови, па и миленијуми, оставили су трагове на овом простору — ту су живели и воје вали Илири, Келти, Римљани, Хуни, Гепиди, Сармати, Готи, Турци и Словени.

ЈЕДНА ОД НАЈСТАРИЈИХ — Приповеда се да је кнез Михаило, посетивши Смедеревску Паланку, био изненађен и задивљен овим здањем. Тада је, наводно, и рекао: „Ово је најлепша и највећа зграда у целој вароши, па нека у њој буде седиште среза паланачког!“ Деценијама касније ово је била најважнија зграда у граду на Јасеници. Иначе, не зна се тачно кад је подигнута. Остало је поуздано забележено да је за своје потребе саградила велика и богата породица Шишковић половином 19. века. Данас је овде смештен Народни музеј, а грађевина је сама по себи музејске вредности јер представља зачетак градске архитектуре у овом месту.

НЕБО ОД ДРВЕТА — Сматра се да је ова црква-брвнара саграђена непосредно пре 1830. године, вероватно по жељи кнеза Милоша. До 1902. године налазила се у центру града да би доцније била премештена на гробље. Ово је данас једина градска брвнара у Србији. Раније је имала дрвен кров, у народу назван „дрвено небо“, који је доцније замењен црепом. У њој је иконостас који је радио Јања „молер“, познати зограф кнеза Милоша.

ШКОЛА СЛОБОДАРСТВА — Кроз клупе паланачке Гимназије (на слици), која је довршена 1926. године, прошло је неколико народних хероја, првобораца, скојеваца. Данас ова школа носи име свог бившег ђака Свете Ђорђевића, брата народног хероја Драгослава Ђорђевића-Гоше. Овај младић је и смрћу показао сву оданост слободи и правди: у тешким борбама партизана са четницима 21. маја 1942. године на Дурмитору, Света се са планинске литице бацио у амбис да не би жив пао у руке непријатељу.

ОЧИ У ОЧИ СА КАПИТАЛИСТОМ

— Дошавши крајем 1926. године у Смедеревску Паланку, Јосип Броз се запослио као бравар-алатничар у Акционарском друштву „Јасеница“ (данашњој фабрици „Гоша“). Као већ искусан партијски радник, тридесет четворогодишњи Броз одмах је запазио да је партијска организација у фабрици нејединствена. Зато је на једном састанку у бившој кафани „Пролеће“ бравар Јозо Брозовић, како су га другови тада звали, испричао разједињеним члановима Партије причу о седам пругића које је појединачно лако слојмити, али заједно врло тешко. Радници у Фабрици вагона „Јасеница“ одмах су уочили да је Јосип Броз не само врло вешт бравар, него и непемирљив борац за радничка права. У то време директор фабрике био је свемоћни Француз Крете који се

сигурно силно изненадио кад је на врата његове канцеларије закуцао радник Броз и на немачком, јер капиталиста није знао ни језик земље где је имао фабрику, сасуо бујицу грдњи што је бесправно отпуштен један млади металац. Убрзо после овог сукоба, у марту 1927. године, отказ је добио и Јосип Броз. На слици: зграда радионице где је радио друг Тито и део спомен-радионице посвећене њему.

ПОЗИВ НА УСТАНАК — У стану Драгослава Ђорђевића-Гоше, у овој кући, одржан је пре подне 3. јула 1941. историјски састанак на којем је донета одлука о оснивању чувеног II шумадијског партизанског одреда и дизању устанка у Јасеници, Лепеници и Поморављу. Занимљиво је да је овај скуп чланова КПЈ, коме су присуствовали и другови Петар Стамболић и Бранко Крсмановић, одржан четири дана пре пучња прве устаничке пушке у Белој Цркви 7. јула. Доцније је овај одред ушао у састав славне II пролетерске бригаде, а његов партијски руководилац и комесар Гоша 1955. проглашен за народног хероја. Његово име носи и велика Индустрија шинских и друмских возила, опреме и металних конструкција „Гоша“.

НЕПОБЕДИВА ГИМНАЗИЈАЛКА РАДА — Ни најближи другови нису могли да схвате откуд ситној и нејакој Радмили Шишковић, деветнаестогодишњем паланачком првоборцу, толико снаге и храбрости. Иако је имала само 17 година кад је избио устанак, убрзо је постала бомбаш и митраљезац. Кад је у жестокој бици на Дрини недалеко од Фоче, 17. априла 1943, смртно рањена, није дала да је изнесе са бојишта, настављајући да храбри другове у јуришту. Умрла је петнаест дана касније, а 1951. проглашена за народног хероја. На слици: родна кућа Радмиле Шишковић.

НЕЋУ ДА ПУЦАМ! — Стотинак метара од овог споменика стрељаним партизанима и родољубима, које су Немци побили 20. јула 1941. године, догодио се јединствен случај, можда чак у историји ратова. Наиме, кад је 16 бораца Паланачке чете и њихових симпатизера постројено уз стогове сламе испред фашистичких цеви, немачки војник Јозеф Шулц је нишан своје пушке спустио ка земљи и мирно рекао запањеном команданту: „Нећу да пуцам, јер сматрам да ти младићи нису криви!“ Шулц је одмах постављен поред партизана и рафал их је све покосио. Сахрањен је заједно са оним на које није хтео да пуца, а преко њихове заједничке раке Немци су ускоро изградили — пут. Међутим, име Јозефа Шульца налази се на свим спомен-обележјима поред имена паланачких родољуба.

Текст: И. Лончар. Снимци: Н. Стевановић

ПРОТЕРАНО МОРЕ

ЧУДА
ЉУДСКИХ
РУКУ

ТЕ ДЕЦЕМБАРСКЕ НОЋИ ЉУДИ СУ ЗНАЛИ ДА ЋЕ ДАВНАШЊУ БИТКУ ЈОШ ЈЕДНОМ ИЗГУБИТИ. УЗ СТРАВИЧНО ЗАВИЈАЊЕ ВЕТРА ЊИХОВЕ МУКОТРПНО ГРАЂЕНЕ БРАНЕ ПУЦАЛЕ СУ И ПЛУТАЛЕ НА ЏИНОВСКИМ ТАЛАСИМА КАО ДА СУ ОД КАРТОНА...

Т е 1287. године 80 хиљада људи престало је заувек да се бори против мора. За свега неколико часова нестало је и њих и њихових насеља. Море је отело још један комад земље.

Сто педесет година касније све се поновило. Хиљаде породица опет је платило животима упорност и храброст с којом су насељавали просторе који, у ствари, припадају води. Преживели су и овога пута урадили оно што су радили и њихови преци — по кс зна који пут из пустоши су почели да ничу темељи нових одбрамбених насипа.

Холанђани тако већ вековима успевају да остваре немогуће — да зауставе море.

УЗМЕШ »ПАРЧЕ« ВОДЕ...

Први комад земље вода им је отела још у праисторијско доба. Тада је у унутрашњости земље настало језеро. Године 1282. природа је опет напала: северно море спојило се са језером стварајући тако велики залив.

Хиљадугодишњим радом таласа песковито дно Северног мора издигло се и читавом дужином холандске обале створило појас дина. Данас су те дине све што једну четвртину површине Холандије, онај део који лежи између северноморске обале и нешто виших, источних предела, дели од мора. Да није упорности и рада с којом се Холанђани супротстављају природи, тај део њихове

земље који лежи дубоко испод нивоа мора преплављивала би вода.

Први су се, око 4 хиљаде година пре н. е., на динама населили Фризи. Сваки пут када би море почело да надира повлачили су се дубље ка копну, градећи своја насеља на новим местима, а онда су, 500 година пре н. е., саградили прве бране, у ствари десет метара високе хумке на којима су никла насеља направљена да не устукну пред таласима.

Када су на ово подручје продрли Римљани, са собом су донели и савршеније познавање градитељства, па су земљане хумке тада заменили много вештије грађени системи брана. Тристоте године наше ере море је показало да је моћније и од римских брана.

То није била и последња победа воде. Још два пута, 1287. и 1431. године, море је прогутало људе и њихова насеља, али су Холанђани наставили да своју земљу бране од мора.

И то не само да је бране одлучили су да — протерају море. Тај сложени систем отимања копна од воде назива се полдеризација. Нема Холанђанина који не зна шта та реч значи. Већина ће вам је објаснити једноставно: „узмеш парче мора, оградн га, а онда испумпаш воду“. Наставак не причају, то је за њих начин живота: тамо где је била вода створиш плодно тле на коме живиш — полдер.

Иако све на речима изгледа сасвим једноставно.

у доба када се ова замисао родила, пре неких пет векова, била је то решеност да се уради немогуће. Људи су успевали да оgrade мале површине, али су онда по-сао преузимали долапи које су вукли коњи. Тек средином 14. века читав подухват почео је да изгледа мало стварније: неко је дошао на идеју да би пумпе за црпљење воде могле да покрећу воденице. Ускоро су хиљаде ових сликовитих кратких грађевина прошарале Холандију. Да би је отеле од мора.

Ти први планови „протеривања“ мора били су скромни, али су још у 17. веку Холанђани говорили о томе да то што је природа створила Ваденски залив није довољан разлог да он тамо и остане. Не за њих. Још тада дати су груби обриси плана по коме је од воде требало отети пола милиона хектара земље.

Била је то изузетно смела идеја чије је остварење постало могуће тек са проналаском парне машине која је далеко ефикасније могла да покреће црпке за воду. Холанђанин др К. Лели израдио је нацрт огромног система брана, од којих је најважнија она која спаја северну Холандију са Фрисландом.

Биле су потребне године да се скупе огромна средства потребна за остварење овог плана, а избијање I светског рата одложило је све за још неко време. Коначно, радови су могли да почну.

Прво је преко залива

изграђен Афслејтдејк или Велика брана која спаја северну Холандију са Фрисландом. Џиновски насип одвајао је тако морску од слатке воде и омогућио исушивање јелног дела Зојдерског језера и стварање првог великог полдера. Човек је од воде отео 20 хиљада хектара земље и претворио је у плодно тле.

Брана је довршена 1923 године, а читавом дужином од двадесет и осам километара води ауто-пут. Немци су у II светском рату, у напору да зауставе напредовање савезничких снага, потопили онај први и тада највећи холандски полдер, али су људи вековима навикнути да „протерују“ воду успели да за свега шест месеци поново исуше терен. Следеће године на њему су никли усеви.

Зојдерско језеро никада неће сасвим нестати. Неких 125 хиљада хектара његове површине задржаће се као природни резервоар и рекреациони центар. Али оно што је до 1972. године постигнуто, запањујући је успех. Од двадесетих година овог века, када су почели да ничу темељи прве бране, а исушивањем створени први полдери, Холанђани су од воде отели — 179 хиљада хектара земље.

Они који су имали прилике да виде како изгледа-

ју полдери кажу да је немогуће не осетити да прелазите преко чуда које су створиле људске руке.

АЕРОДРОМ ИСПОД МОРА

Све је тамо потпуно равно, путеви су сасвим прави, нимало чудно, јер су настали — пре него што су око њих саграђене фарме. На пољима се таласају усеви лана, горчице и јечма — и они посејани у редовима и парцелама које можда ни на једном другом месту на свету нису тако правилног облика.

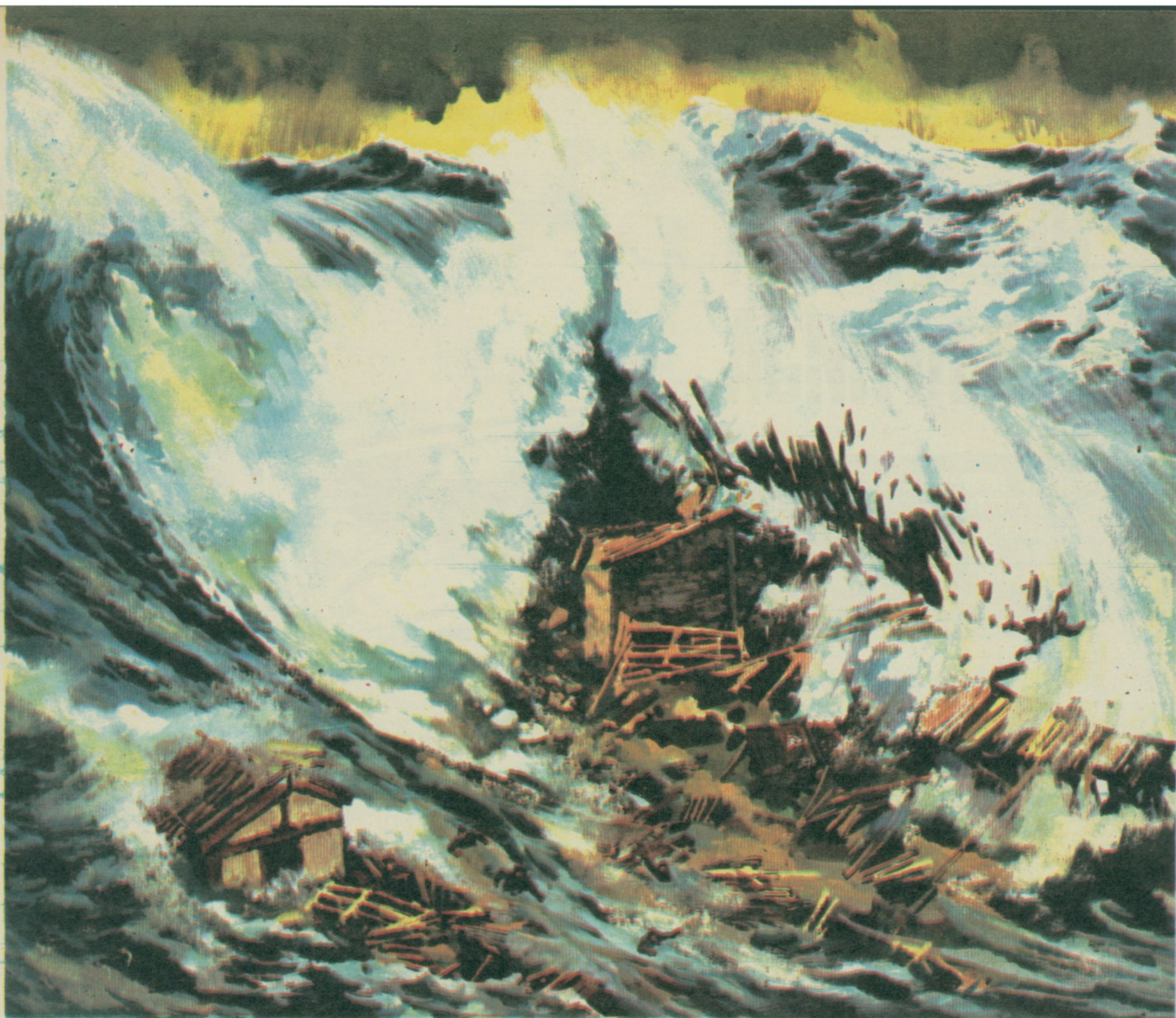
Све изгледа савршено уређено и безбедно. Странцима. Горко и вековно искуство научило је Холанђане да вода увек може поново да запрети. С времена на време, наилазите тако на груписе људи, инжењере, који будно прегледају стање својих сада већ довршених радова. Они су ту да онемогуће старом непријатељу да поквари њихово дело.

Много штошта у овој земљи странцу је тешко да схвати. Тешко му је, на пример, да када слети на огромни амстердамски аеродром, поверује у то да огромни млазни авиони, писте и он сам, стоје на тлу које лежи 4 метра испод нивоа мора.

М. И.

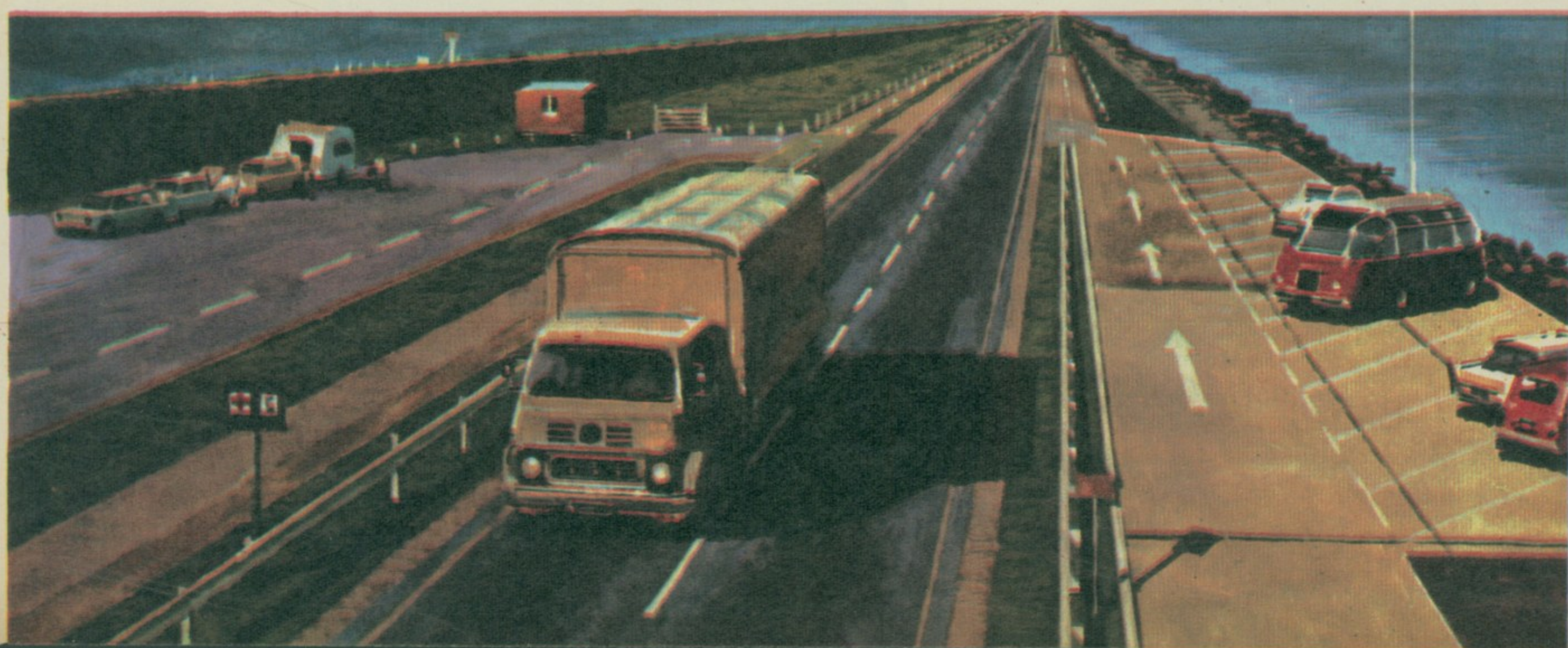

Црно обојени простори на мапи показују земљу отету од мора од 1200. године.

Када је 1287. године водена стихија продрла кроз бране, са собом је однела читаву насеља и 80 хиљада људских живота. Данас чак ни много јачи налет побеснелог мора не би могао да уништи Афслејтдејн, Велину

брану (слина доле), која дели морску воду Ваденског залива од слатне воде Зојдерског језера, великим делом исушеног и претвореног у плодно земљиште.

ДОГОДИЛО СЕ
У ВИНДОЛСКОМ КРАЈУ

НЕМА МИРА ЗА ДОН ЂУЛИЈА

КРЕНУВШИ ДА ПРИВЕДУ КРАЈУ САВЕ-
ТОВАЊЕ ЗАПОЧЕТО У ЗАГРЕБУ, АКА-
ДЕМИЦИ И НАУЧНИ РАДНИЦИ НИСУ
МОГЛИ НИ ДА ПРЕТПОСТАВЕ ДА ЋЕ
ТИМЕ ИЗАЗВАТИ НЕСВАНИДАШЊУ
ГУЖВУ.

Неколико препуних аутобуса спуштало се преко Горског котара према Ријеци. Време се повремено рогушило, али су путници били веома расположени. Вожња је била наручена: требало је да се превезу у винодолски крај и у селу Грижанима недалеко од Цриквенице одрже други део саветовања о Јулију Кловићу. Први, одржан претходног дана у Загребу, више је него успео.

Јулијо Кловић је рођен у Грижанима и ништа нормалније него да овај скуп пође у походе његовом селу, поготову што је за тај дан било заказано отварање Кловићевог споменика и нека врста сеоске феште њему у част.

Време угледних гостију било је ограничено и зато је испланиран сваки минут њиховог кретања, јер им је ваљало обићи још неколико старих споменика културе у околини. Времена, дакле, није било напретек, али су учесници саветовања веровали да ће успешно окончати и други део у грижанском Дому културе.

Био је 6. мај 1978. године.

ИСЦРПНИ ГОВОРНИК

Вођа пута, потпредседник Југославенске академије знаности и умјетности из Загреба доктор Андрија Мохоровић није крио радост што је после неколико стотина година заборављена личност Јулија Кловића најзад свестрано осветљена.

Доброг старог обичаја домаћина прихватила се Теа Матејчић, кореспондент хотелског предузећа „Јадран“ из Цриквенице којој је уметност друга, она права, страна живота.

И све би било у реду да прва „страница“ предвиђеног обиласка терена није

било село Дривеник. И ту је у почетку текло све како се само пожелети може. А онда се један пензионер прихватио поздравне беседе и у присуству окупљеног народа започео свој „реферат“ о Јулију Кловићу.

Сиво небо и досадну кишицу нико од гостију није примећивао. Они, посленици културе, да доживе такву пажњу народа према уметности! Годио им је. Али... Убрзо, расположење је почело да им спљашњава. Говорник је причао о Кловићу и... отегао. Његов говор претварао се у ситан вез који је киша квасила, али он на то није обраћао пажњу. Културни радници стрпљиво су стајали и слушали. Из пристојности. Ипак, један није издржао.

— Шта овај човек хоће?! — тихо је упитао колегу до себе.

— Појма немам! Откуд њему податак да је Кловић као беба, седећи у мајчином крилу, шарао по песку кад се о његовом животу до осамнаесте године не зна ништа! Ма, да он нас не завитлава?! —

— Изгледа!

Саговорници су погрешили. Пензионер није ишао толико далеко, али су готово сви гости схватили да их „исцрпни говорник“ напросто — задржава: у 12 часова морали су да заврше скуп у Грижанима, а они тамо још нису ни кренули, мада се подне ближило. Убрзо је објашњено и зашто: Дривеничани верују да је Кловић рођен у њиховом селу и шта има да се тражи у Грижанима и доказује како је он оданде! Није оданде!

ДА ВИДИМ ДОКАЗ

Уз велике напоре, због временског теснаца, саветовање у Грижанима ипак је

приведено крају, споменик Јулију Кловићу откривен, а пресрећни Грижанци до последњег испунили простор у центру насеља веселећи се. Шта хоће они из Дривеника, питали су се мештани, Кловић је рођен ту, то је доказано и — тачка! Наш је!

У насталом слављу, гости су се измешали са народом. Искористивши предак, док-

знаности и умјетности доживео још једно изненађење тог дана. Неко му је рекао да суседно насеље Антово сматра да Кловић није рођен ни у Дривенику ни у Грижанима, већ у том селу. Доказ који поседују Антонови необорив је: његовом руком уклесан је у једној стени текст да потиче из Антова! Мохоровић није издржао.

лија вичући колико га грло носи:

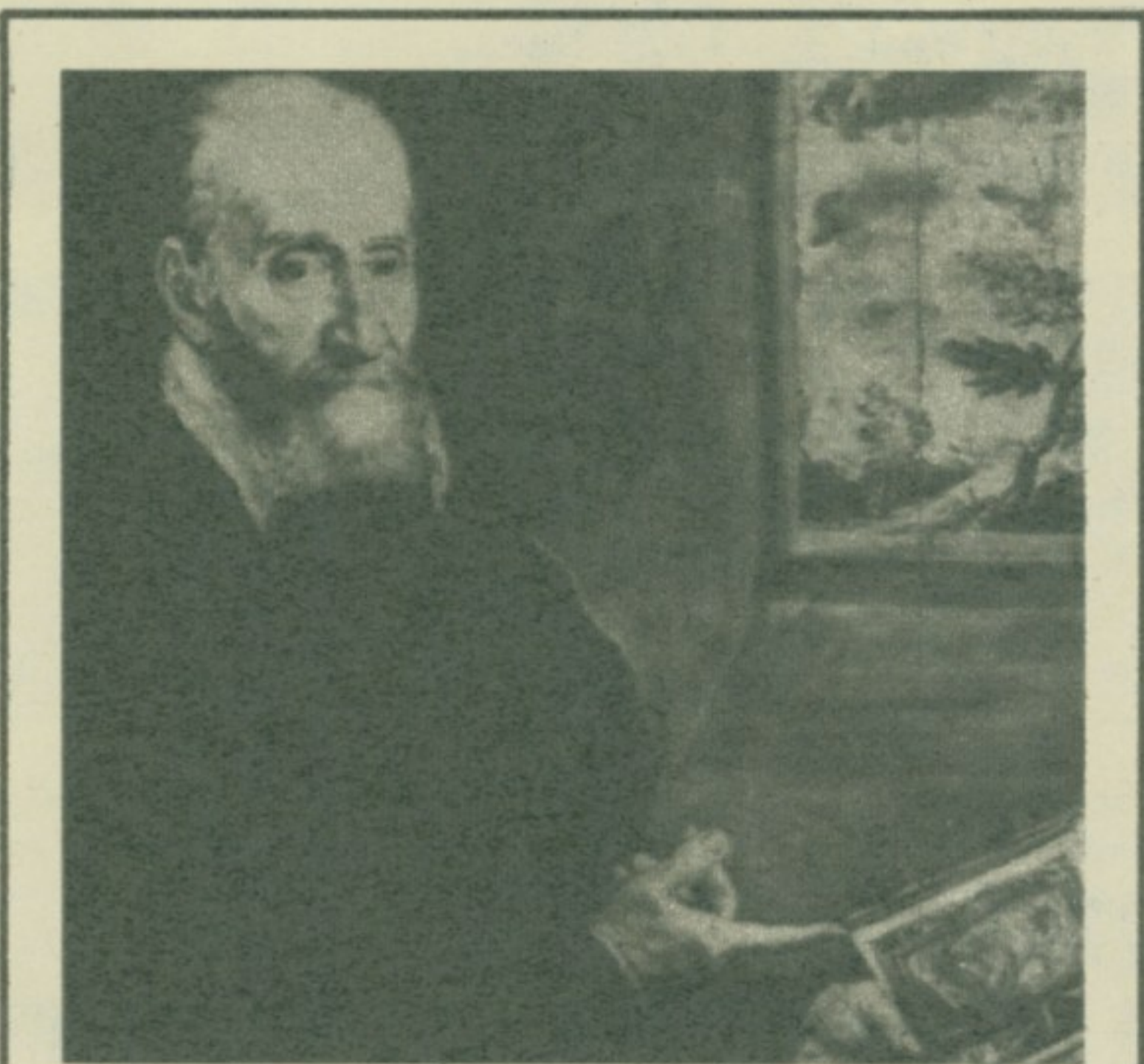
— Камо то греете? Тој ни тамо, тој ва Дривенику!

— Протестују што идемо у Антово! — појаснила је ствар увек љубазна Теа Матејчић. — Дривеничани су!

НИЈЕ ИЗА НИКОГ

Кловић је за живота имао неколико имена, што домаћих што страних — Јурај, Јулио, Ђулио. Зна се да је рођен 1498. и да је умро 1578. Зна се и место његовог рођења. То су Грижани. У те податке нема сумње, као што се не може сумњати ни у све што је написано о њему од осамнаесте године живота. Податке је забележио сликар, вајар и пријатељ готово свих славних ренесанских уметника Ђорђо Вазари у својој књизи „Животи“, а саопштио му их је нико други до сам Кловић. Оно што Кловић није рекао у перо, Вазари је сазнао јер се повремено дружио с њим.

Претпоставља се да је Кловић рођен у сељачкој породици и да су га подигли и читању и писању, па и цртању, научили редовници самостана павлинског реда из Цриквенице. У осамнаестој години обрео се у Венецији. Срећа га је лудо пратила. Брзо је постао сликар првене власти, временом и један од најчувенијих сликара ренесансе. Радио је поглавито илустрације за књиге црквених великодостојника. Углавном је био у служби кардинала и папа. Стекао је толику славу да је једино световно лице које је сахрањено у цркви San Pietro in Vinkolli у Риму где се, иначе, сахрањују искључиво папе! Невероватно, али истинито! Штази-

СЛАВАН СЛАВНОМ: ПОРТРЕТ ЈУЛИЈА КЛОВИ-
ЋА РАЂЕН РУКОМ ЧУВЕНОГ ЕЛ ГРЕКА.

тор Мохоровић је пожеleo да обиђе оближњу цркву. Придружили су му се доктор Круно Пријатељ, директор Републичког завода за заштиту споменика културе Стјепко Хумел и домаћица Теа Матејчић. Места у његовим службеним колима било је довољно.

А тада је потпредседник Југославенске академије

— Е, па да видим тај доказ! — пожеleo је.

Гужва се повећавала. Три села отимала су се о сликара, ствар која се не догађа баш често. Мирисало је на мали „рат“, тим више што је службена кола доктора Мохоровића на путу за Антово сустигао један „фића“ набијен људима из којег је кроз отворен прозор истеглио врат неки брај-

У борби за опстанак, нарочито у тешким животним условима, на пример у пустињама, неке животиње испољавају чудне способности прилагођавања. Најразличитијим, понекад и незамисливим поступцима, често успевају да преживе и најдраматичније ситуације. Рецепт тих животиња, које често гладују и преко 700 дана, гласи: штедети енергију и резерве организма.

САМОУБИСТВО СКОРПИОНА

Пустињски водичи путницима радо приказују једну занимљивост: од запаљеног грања начине круг и у његово средиште стављају сахарског скорпиона. Животиња најпре очајнички покушава да побегне са ломаче бесно витлајући репом на чијем се крају налази отровна жаока, а онда, изненада, пада мртва. Посматрачи верују да је скорпион, у потпуно безизлазној ситуацији, употребио своје убилачко оружје против самог себе. Међутим, оне најстрпливије још више ће изненадити други чин драме: када се ватра угаси, или одстрани, скорпион оживљава и хитро бежи са „позорнице“.

Разуме се, није реч о привидном самоубиству или о неком полусвесном чину опасне животиње. Као што многи зглавкари услед ниских температура проводе зиму потпуно укочени, тако је и код угроженог скорпиона наступила топлотна укоченост. Ако недељама, чак и месецима, не нађе никакав плен, сахарски скорпион може да падне у стање обамрлости и од глади. Укопан у песак или скривен у некој пукој стени, он у том стању привидне смрти може да издржи и до две године. Тај рекорд може да премаши једино пустињски пуж — у оваквом стању може да проживи до пет година! Али, чим се на пустињски песак спусти киша, они се брзо претварају у прождрљивце и „испичутуре“ које пију и једу до бесвести. Разуме се, и такво понашање је резултат прилагођавања и један од начина борбе за опстанак.

ЖИВИ БАЛОН

Једна жедна камила, слична скелету, може за десет минута да попије око 120 литара воде, заобљујући се постепено као балон. Јер, резервоари за воду не налазе се у њеним грбама, како неки сматрају, — то су залихе сала, дакле танкови „горива“ — него у ћелијама

КРИЛАТИ СУНЂЕР

МЛАДУНЦИМА СЕНЕГАЛСКЕ ЈАРЕБИЦЕ ОТАЦ СВАКОГ ЈУТРА ДОНОСИ ВОДУ СА УДАЉЕНОСТИ ОД ОКО ТРИДЕСЕТАК КИЛОМЕТАРА И ТО — У ПЕРЈУ.

читаваог тела, у првом реду у црвеним крвним зрнцима која се, упијајући воду, повећавају око 240 пута!

Обезбеђујући се водом, друге пустињске животиње користе такође интересантне методе. Земљано гнездо сенегалске јаребице удаљено је од најближе воде 20 до 30 километара ради безбедности од разних грабљивица, па отац породице сваког јутра у зору одлеће по воду. Потискујући крупније перје на својим грудима у страну, разоткрива оно ситније, добро га натапа водом, опет прекрива обичним перјем и, као „крилати сунђер“, одмах се враћа, брзином од 80 километара на час, до својих младунаца који зачас испразне овај резервоар.

Црне бубе у Намибији изграђују у пустињском песку читаве хидросистеме да би дошле до ма-

ло воде. У рану зору инсект се по пешчаној дини пење до њеног врха и тамо копа ровић у правцу дувања ветра. Постепено, ровић добија тамну боју, што је очигледан знак да се у њему скупља драгоценна влага коју бубе упију пре изласка сунца. А када се напију, вредни мали инсекти, као да знају да ће кроз тај вентил испарити сва влага из дине, пажљиво враћају суви песак у ров и тако га затрпавају. До сутра или прекосутра.

СКАНАВЦИ НАПАДАЈУ

Још један феномен срећемо код пустињских скакаваца који су пре десетак година у јатима од ко зна колико милијарди напали Етиопију и Сомалију. Док скакућу по пустињи, у њима дејству-

је неки унутрашњи биолшки сензор који је у стању да региструје падање кише у подручју удаљеном и више стотина километара! По команди тих сензора, они одмах, са свих страна, најкраћим путем одлећу у те кишне пределе.

Прождирући све на шта наиђу, уништавајући тек оживљену природу, претварају предео у пустиш. Само за извесно време, јер на сцену опет ступа човек, који муко-трпно, помоћу научних и техничких достигнућа, настоји да делић по делић пустиње врати у живот. Народи Алжира, Либије, Туниса и других сахарских земаља, сађењем дрвећа, вештачким наводњавањем и другим средствима и методима отимају од Сахаре хектар по хектар песка и, из године у годину, удахњују му живот.

Н. Б.

ше, на његовој надгробној плочи у цркви стоји урезано: »nulli sekudus« (није иза никог)!

Кловић није био „обичан“ илустратор. Наиме, он је радио слике као и најчувенији ренесансни мајстори, али не као они на великом платну, већ на простору често не већем од листа свеске! Колико је требало стрпљења и вештине да се направи минијатурни формат сликарског дела није тешко замислити! Кловић је био оригиналан и вешт, чудесно вешт, тако рећи до савршенства! На жалост, о њему се мало зна, мада су његове „минијатуре“ расуте по најцењенијим светским галеријама. Разлог је једноставан: његова дела чувају се као непроцењиво благо „иза седам брва“ и износе на светлост дана само у изузетно ретким приликама. О некој изложби његових радова — ни говора.

Антовски доказ о Кловићевом пореклу била је ништа друго до каменчуга на раскршћу за којој је старац Иван Кнез уклесао Кловићево „казивање“. Видећи да пред собом има озбиљне људе и схвативши да ће створити још већу збрку тврђњом да је на стени Кловићев „рукопис“, старац је скрушено признао да је то његова мајсторија. Кад је упитан зашто је то урадио, одговорио је смерно:

— Да ми паса време!

Одиста, време му је пасало (пролазило), али на необичан начин. Домаћица Теа није могла да задржи смех.

— Ово отимање села око познате личности, подсећа ме на старе Хелене! — рекао је касније доктор Мохоровичић групи научних радника задовољан што народ зна да цени своје уметнике. — Тако су и они радили!

М. Тодоровић

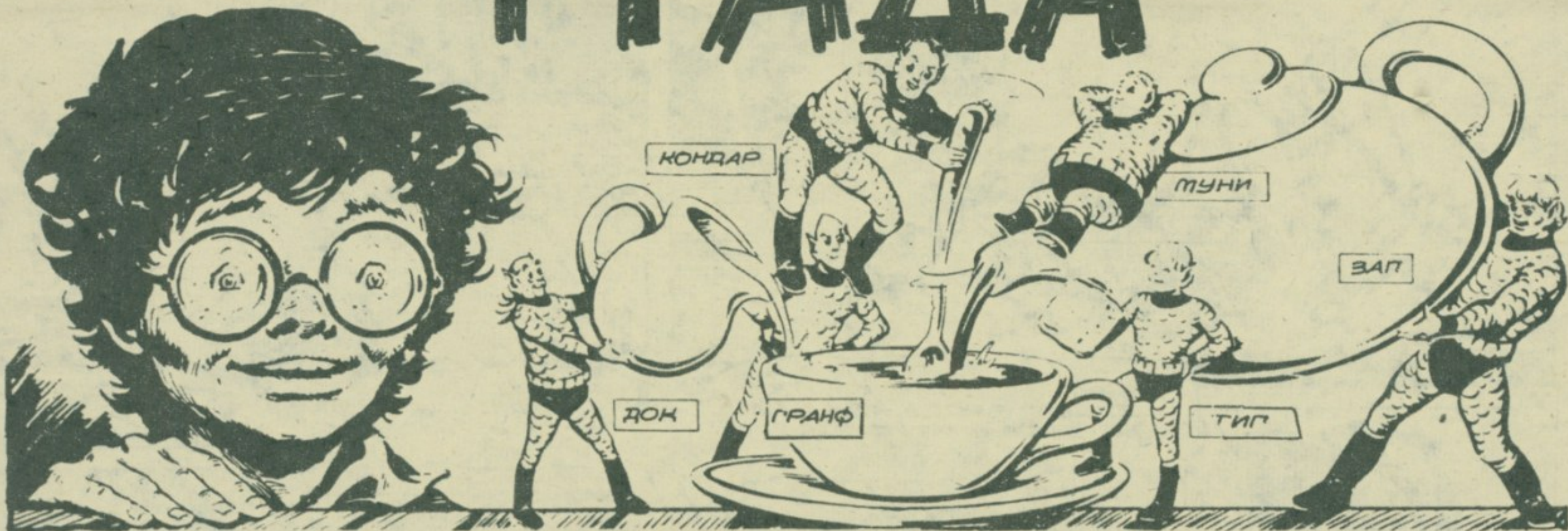
БАВАЛУ

СТРИП

ЦЕПНА
АРМИЈА:

ЧУВАРИ ЖИВЛОГ ГРАДА

ЈЕДНЕ НОЋИ НАД ЕНГЛЕ-
СКИМ ГРАДИТЕМ ВИТ-
ФОРДОМ ВАСИЈАЈА ЈЕ
НЕОБИЧНА КУГЛА. ТЕК
СЕ ПРИБЛИЖИЛА ЗЕ-
МЉИ И ВИДЕЈО СЕ ДА
ЈЕ ТО БИО СВЕТИР-
СКИ БРОД...

ДОШАО ЈЕ ИЗ ДРУГОГ СУНЧЕ-
ВОГ СИСТЕМА, СА ПЛАНЕТЕ
ЛИТУРНС...

ПОЖУРИТЕ!
МОРАМО ДА ПРО-
НАДЕМО ОЛУБУ КО-
ЈА НАМ ЈЕ ИСПАЈА
СА БРОДА. БЕЗ ЊЕ
НАМ НЕМА ЖИВО-
ТА!

АЛИ, КАДА ЈЕ ПОСАДА
БРОДА КРОЧИЛА НА
ЗЕМЉУ...

ЗАИСТА, ДОК?
МОРА ДА СЕ У АТМО-
СФЕРИ ЗЕМЉЕ НА-
ЛАЗИ ЕЛЕМЕНАТ КО-
ЈИ ТАКО ДЕЛУЈЕ
НА НАС!

КОНДАРЕ,
ТИ СЕ СТАЊУ-
ЈЕМО?

ДЕЧАК ПИТ ПАРКЕР ИХ ЈЕ ПРОНАШАО СУ-
ТРАДАН. БИЛИ СУ СКРИВЕНИ У КУБИЦИ
ЗА ПТИЦЕ...

САЊАМ ЛИ?
ПРЕДА МНОМ СУ
ПРАВИ ЛИТИПУТАНЦИ!

ЛИТИПУТАНЦИ СУ ОБЈАСНИЛИ
ПИТУ ДА ЈЕ ТО ЈЕДНА ВРСТА
ПТИЦЕ КОЈА РАСТЕ НА ЛИ-
ТУРНСУ И ДАЈЕ ЖИВОТ И
СНАГУ СВОЈИМ СТАНОВНИЦИ-
МА...

ХВАЈА ТИ
ШТО СИ НАМ ПО-
МОГАО ДА ЈЕ
НАДЕМО. САДА
САМ ОПЕТ ЈАК
И НИКО ГИИ НИ-
ШТА НЕ ПОКЕ!

ПОМОЗИ НАМ, ЗЕ-
МЉАНИНЕ ДА НА-
ДЕМО ОЛУБУ!

НЕ БУДИ
СТЕШАН! ВИ-
ДИ КОЛИЦИ
СИ!

АЛИ, НА ПИТОВО ЗАПРЕПАШЋЕЊЕ...

ЧИТАВ ДАН ПИТ ЈЕ ПРАВИО
КУЋИЦУ ЗА ЛИЛИПУТАНЦЕ...

ЈЕДНОГА ДАНА КАДА ЈЕ ПИТ
КРЕНУО У КУПОВИНУ...

НАУЧНИЦИ ИЗ ЧИТАВОГ СВЕТА ДОЈА-
ЗИЛИ СУ ДА ИСТРАЖЕ БРОД, АЛИ
САВ ЊИХОВ ТРУД БИО ЈЕ БЕЗУСПЕ-
ШАН...

КОМДАР ЈЕ БИО У
ПРАВУ...

ПРОФЕСОР БУЉСТРО-
УП ТВРДИ ДА МОЖЕ
ДА ОТВОРИ СВЕТИ-
РСКИ БРОД?

УПРАВО
ЈЕ ТО САДА
ПОКУШАТИ?

ПИТ ЈЕ ОДЛУЧИО ДА КРЕНЕ ЗА УЗБУЂЕНИМ
ЉУДИМА...

НЕ ВИДИМ ДИ-
ЗАЛИЦУ, КОНДА-
РЕ?

МОЖДА ТАЈ
НАУЧНИК НАМЕ-
РАВА ДА УПО-
ТРЕБИ ЕКСПЛ-
ОЗИВ?

ОНДА БИ
САМО СВЕБИ
НАШКО-
ДИО?

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

СВЕ ЈЕ СПРЕ-
МНО, ПРОФЕСО-
РЕ? ДА УКЉО-
НИМ НАРОД?

НИЈЕ ПОТРЕБНО!
ПРОДРЕЋУ У БРОД ЗА
НЕКОЛИКО СЕКУНДИ?

ОВАКО МОЋНУ
БУШИЛИЦУ СВЕТ
ЈОШ НИЈЕ ВИДЕО?

НА ПРОФЕСОРОВ ЗНАК МАШИ-
ЦА ЈЕ ПУШТЕНА У РАД...

ДА ЈЕ
ПУСТИМ НА
НАЈВЕЋИ БРОЈ
ОБРТАЈА?

МИСЛИМ
ДА НЕЋЕ БИТИ ПО-
ТРЕБНО?

ААААРА!

ГЛУПАНА?
ЗНАО САМ ДА
ЋЕ СЕ ОВАКО НЕ-
ШТО ДОГОДИ-
ТИ?

МИСЛИШ ЛИ
ДА ЋЕ ПРОДРЕ-
ТИ У БРОД?

МА, НЕ!
АЛИ, БУШИЛИЦА
ЈЕ ЗАИСТА СНА-
ЖНА И ДОЋИ ЋЕ
ДО ВИБРИРАЊА
БРОДА ШТО ЋЕ
СТВОРИТИ ЈАКЕ
ВАЗДУШНЕ ТА-
ЛАСЕ?

ААААРА!

ТО СЕ
ВЕЋ ДОГАЂА?
ЗАПУШТИТЕ УШИ?

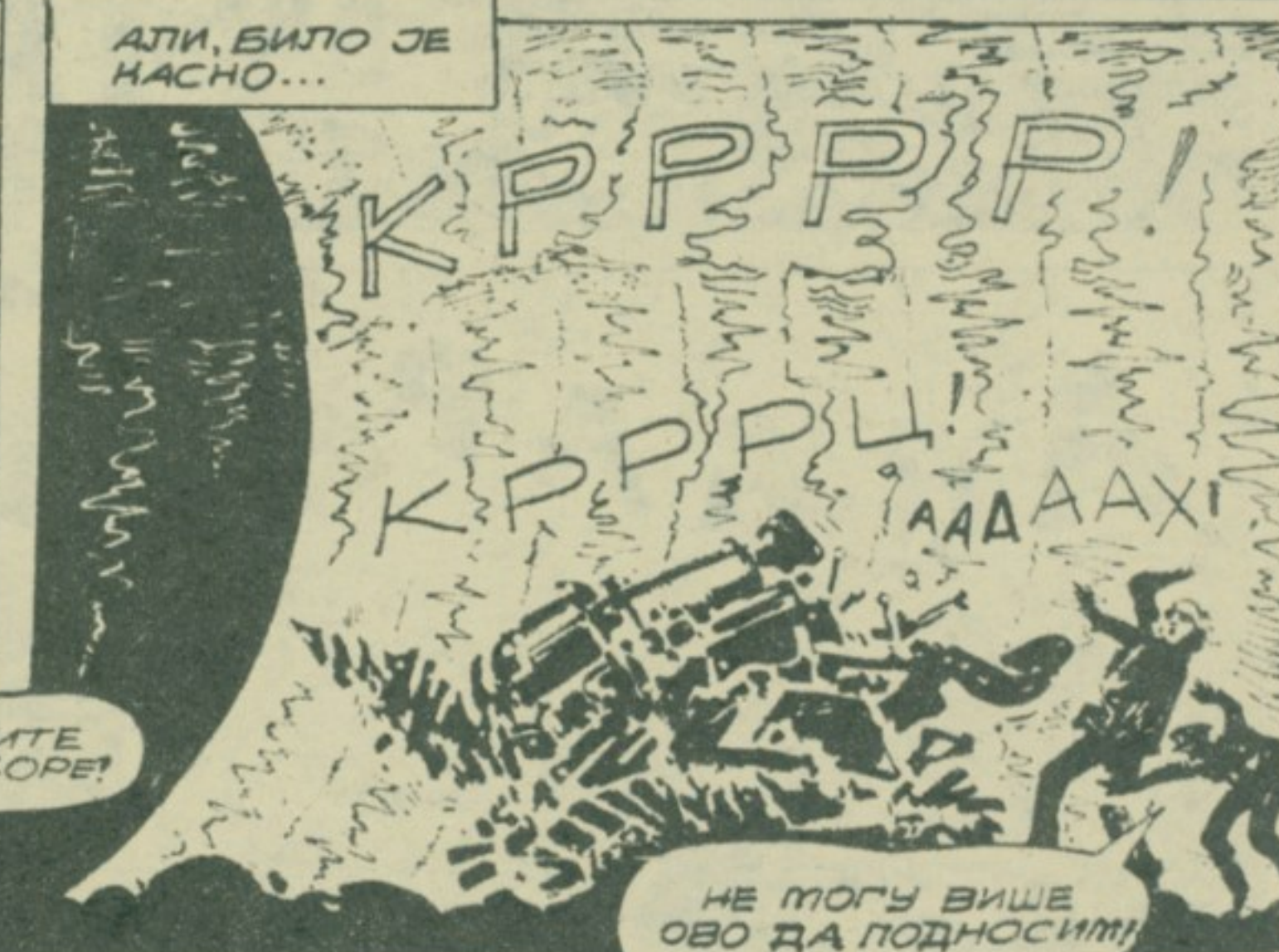
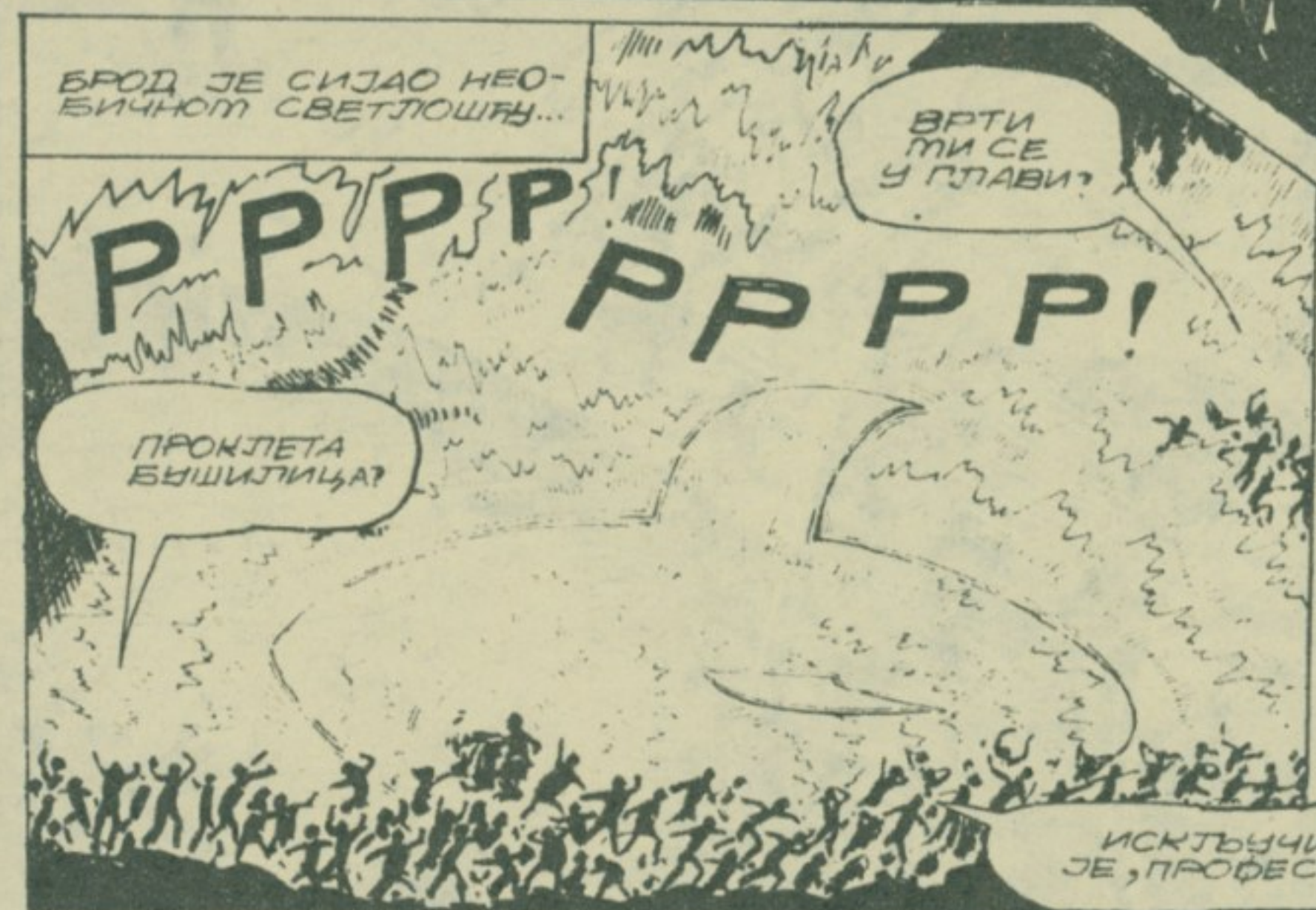
ПИТЕ,
НЕ ПИТАЈ
НИШТА?

РРРРРРРРР!

УУХ!
КАКВА БУКА?

НЕ МОГУ
ДА ИЗДРЖИМ
ОВО!

ЈЕДВА
СТОЈИМ НА
НОГАМА?

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша 2изнија

ЧИТАЈТЕ **Микијев ЗАБАВНИК**

КОНДАРЕ,
ШТА СЕ ДОГОДИ-
ЛО ОВОМ НАРОДУ?

НЕ БОЈ СЕ,
ПИТЕ? ЖИВИ СУ
И ЗДРАВИ?

ОНИ СУ
САДА ПОД НЕ-
КОМ ВРСТОМ ХИ-
ПНОЗЕ!

ЈЕЛ' ТО
ЗНАЧИ ДА
СПАВАЈУ?

ТАКО НЕШТО?
НАМА СЕ НИШТА
НИЈЕ ДОГОДИЛО
ЈЕР СТО ЗАПУШИ-
ЛИ УШИ?

КАО КИП, ПРОФЕСОР БУЛСТР-
ОУД ЈЕ СЕДЕО НА ОСТАЦИ-
МА СВОЈЕ БУШИЛИЦЕ...

ЗНАЈИ СТО ДА
ЋЕ СЕ ТО ДОГОДИТИ!

АЈИ,
КОЛИКО ЋЕ ЈОШ
БИТИ ОВАКО НЕ-
ПОМИЧНИ?

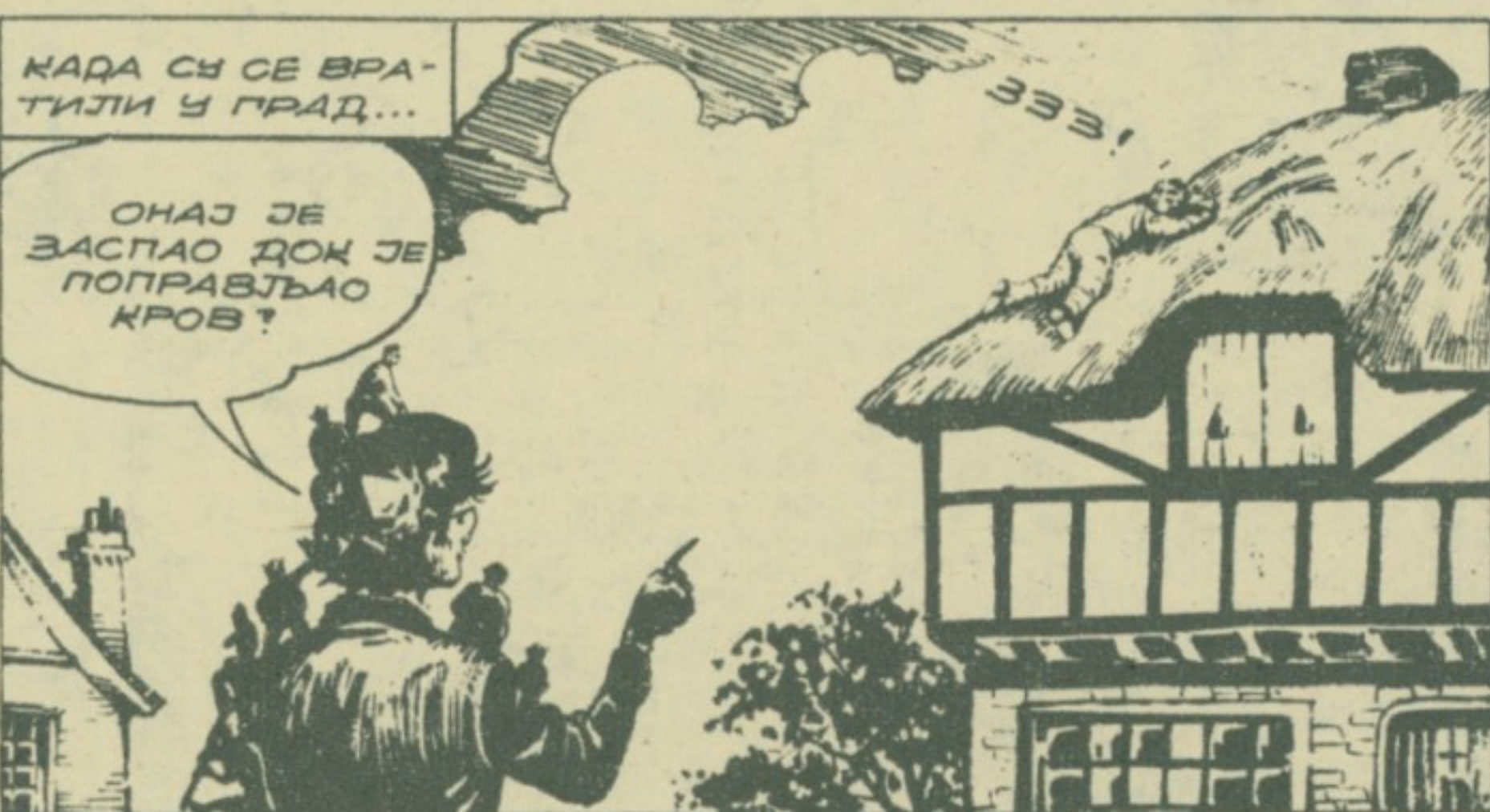
НЕКОЛИКО ЧАСОВА
...ИЛИ ЧИТАВ ДАН?

АЈИ, ТО НИЈЕ
СВЕ, ПИТЕ? ВИБРАЦИЈЕ СУ
СЕ ШИРИЛЕ ДАЋЕ ОДА-
ВДЕ!

СВИ ОНИ ДО
КОЈИХ СУ ДОПРЛЕ
ДОЖИВЕЛИ СУ ИС-
ТУ СУДБИНУ?

НЕЕ!

КАДА СУ СЕ ВРА-
ТИЛИ У ГРАД...

ОНАЈ ЈЕ
ЗАСПАО ДОК ЈЕ
ПОПРАВЉАО
КРОВ?

ЗЗЗ!

А ОВОГ
ЈЕ УХВАТИО
САН ДОК ЈЕ ВО-
ЗИО БИЦИКЛ!

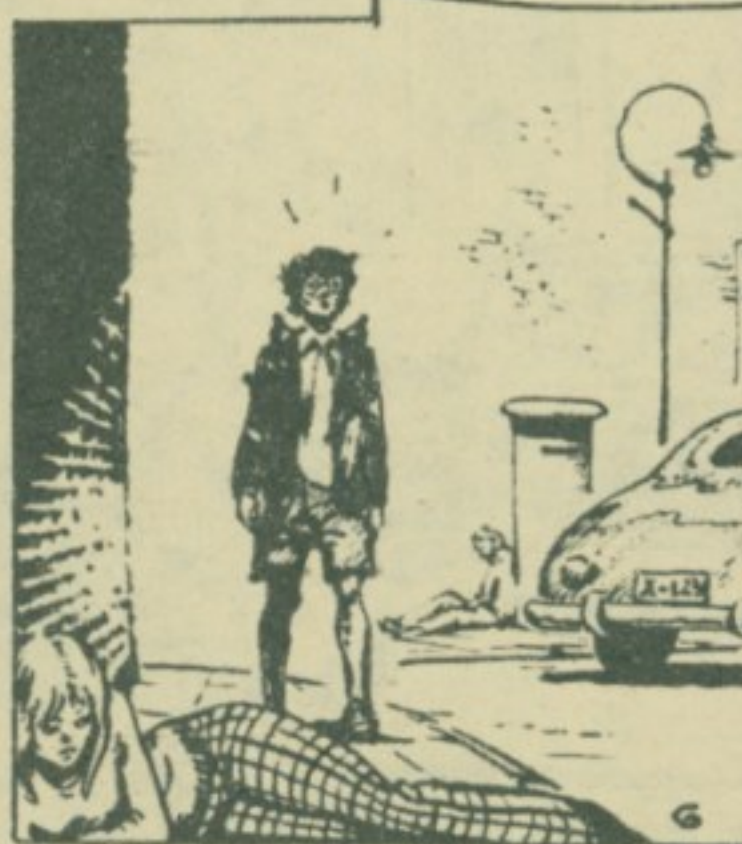
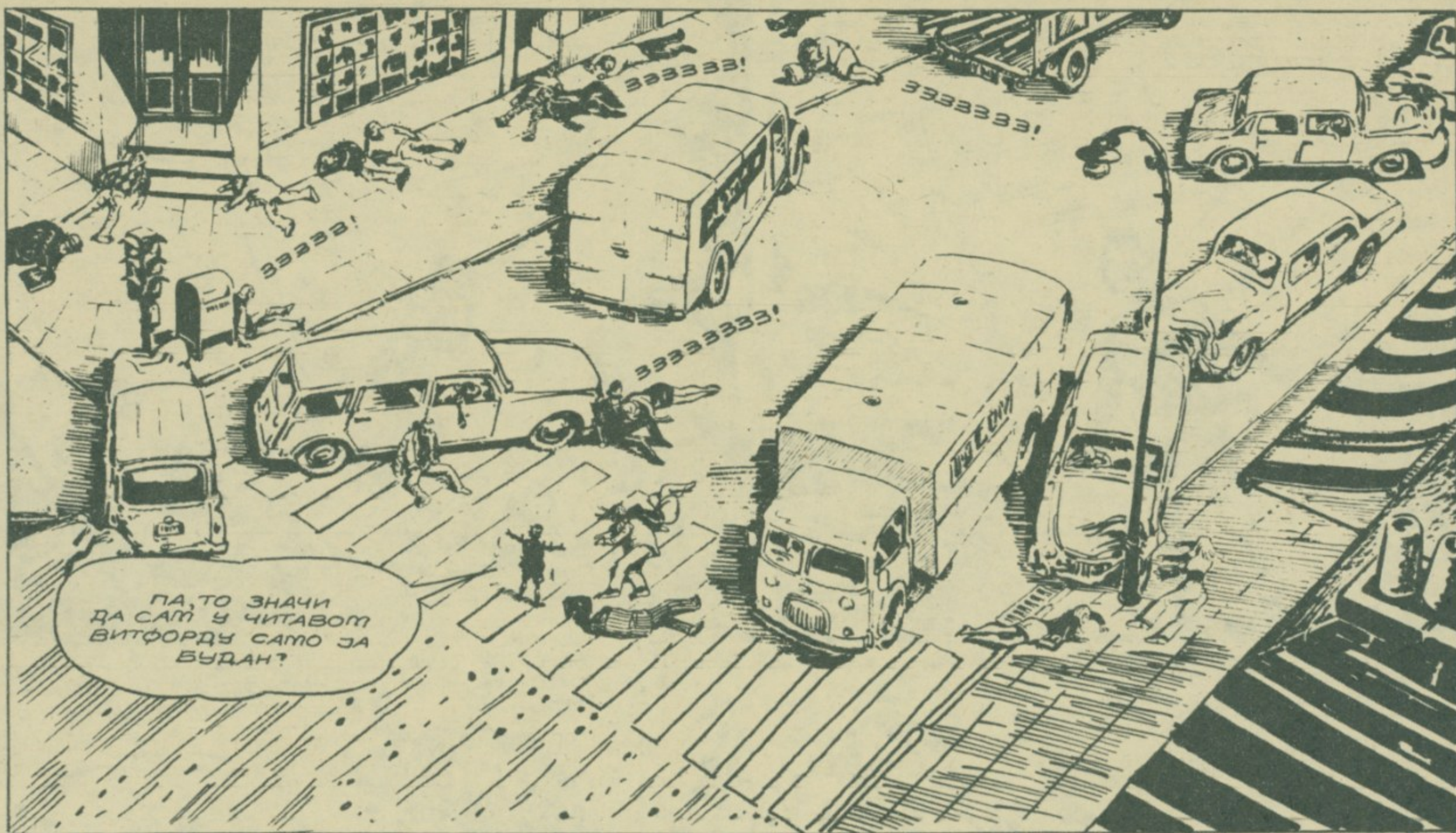
ИМАО
ЈЕ СРЕЋУ ДА
ПАДНЕ НА
ГРМЉЕ!

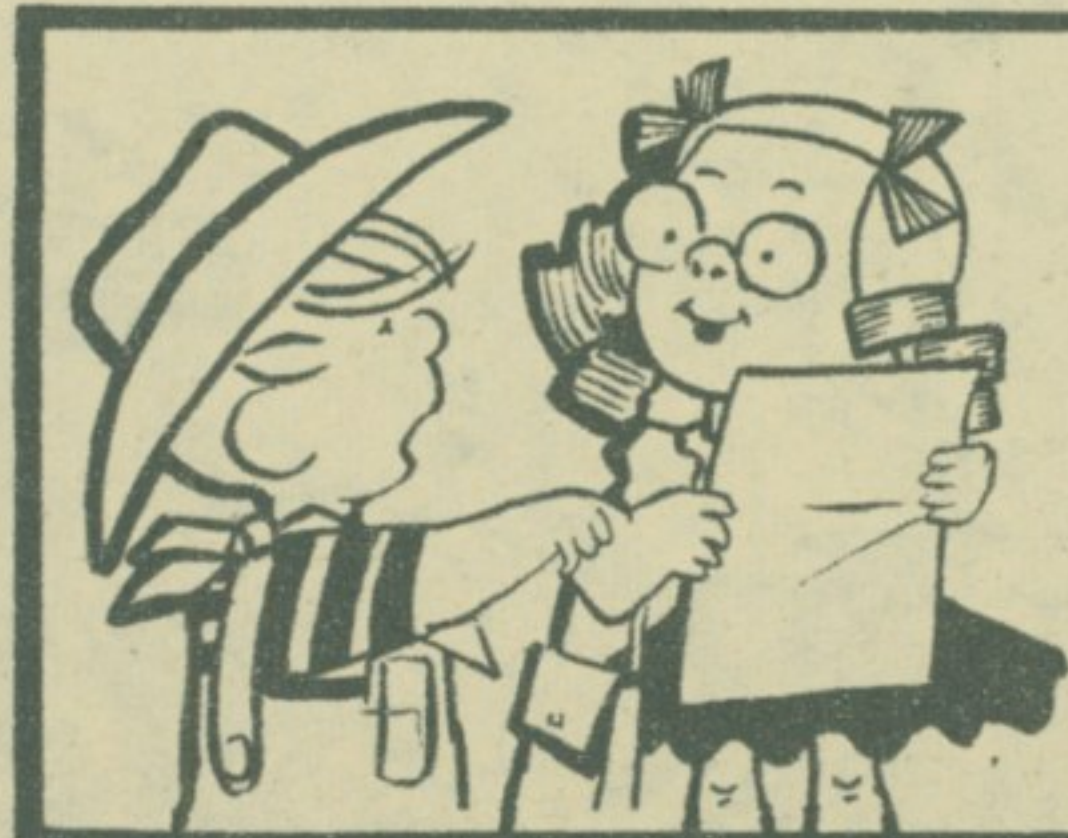
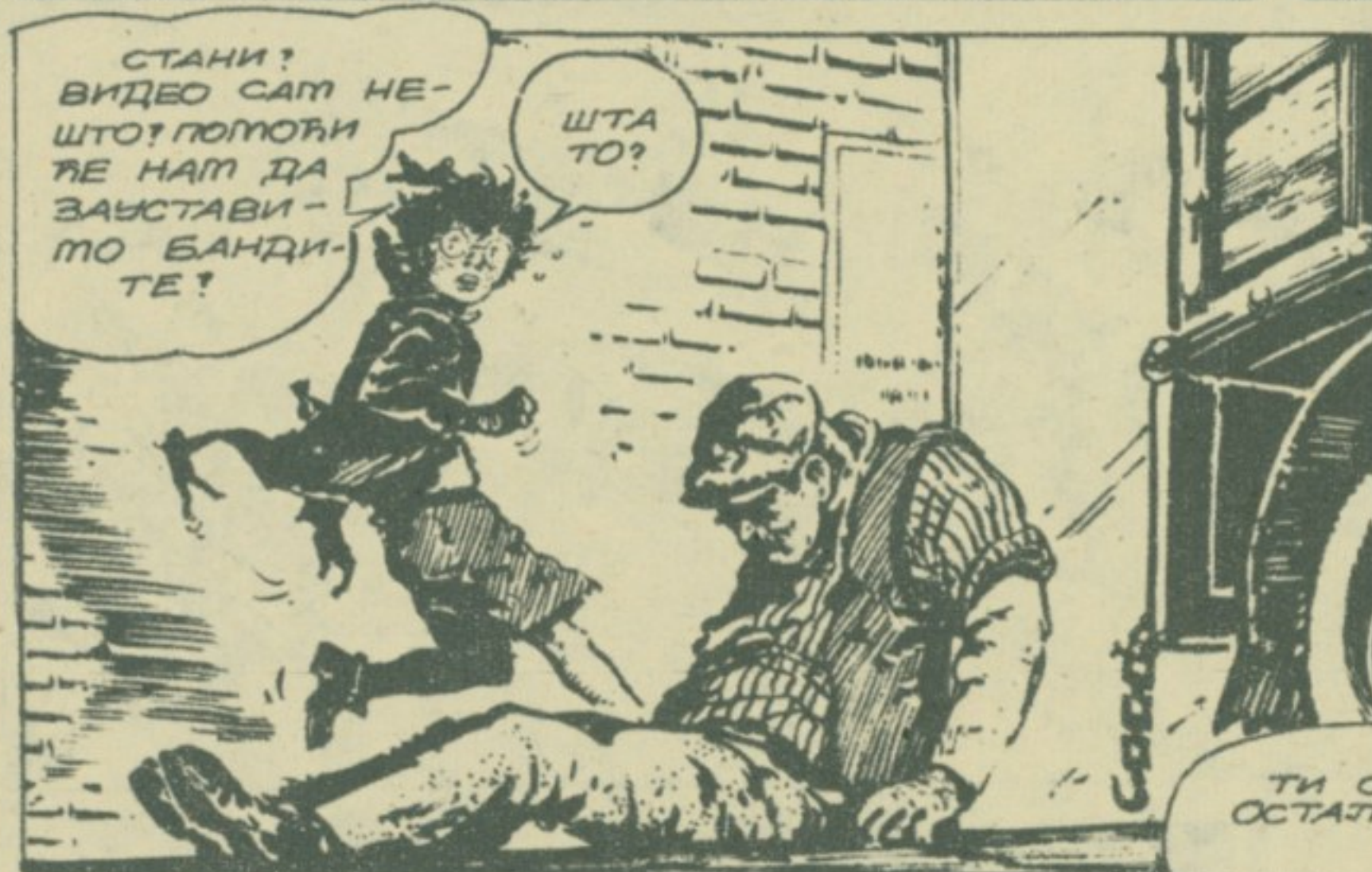

АЈИ, НИСУ СВИ ТАКО ДОБРО
ПРОШЛИ...

КОНДАРЕ,
ИЗГЛЕДА ДА
ЈЕ ЧИТАВ ГРАД
УТОНУО У
САН?

БОЖИМ
СЕ ДА СИ
У ПРА-
ВУ?

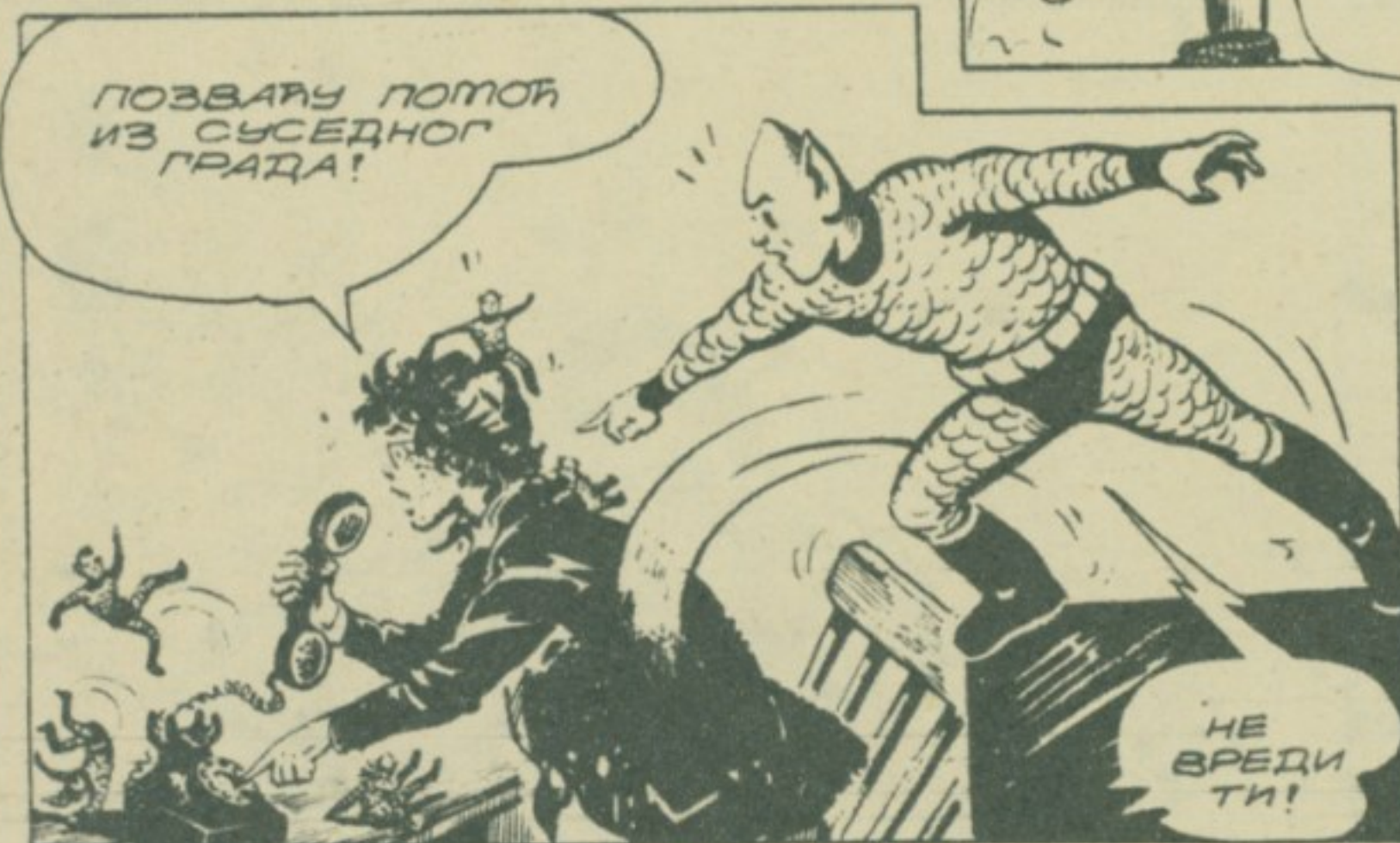
Denis

ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ
ВОДИ
У НОВЕ АВАНТУРЕ

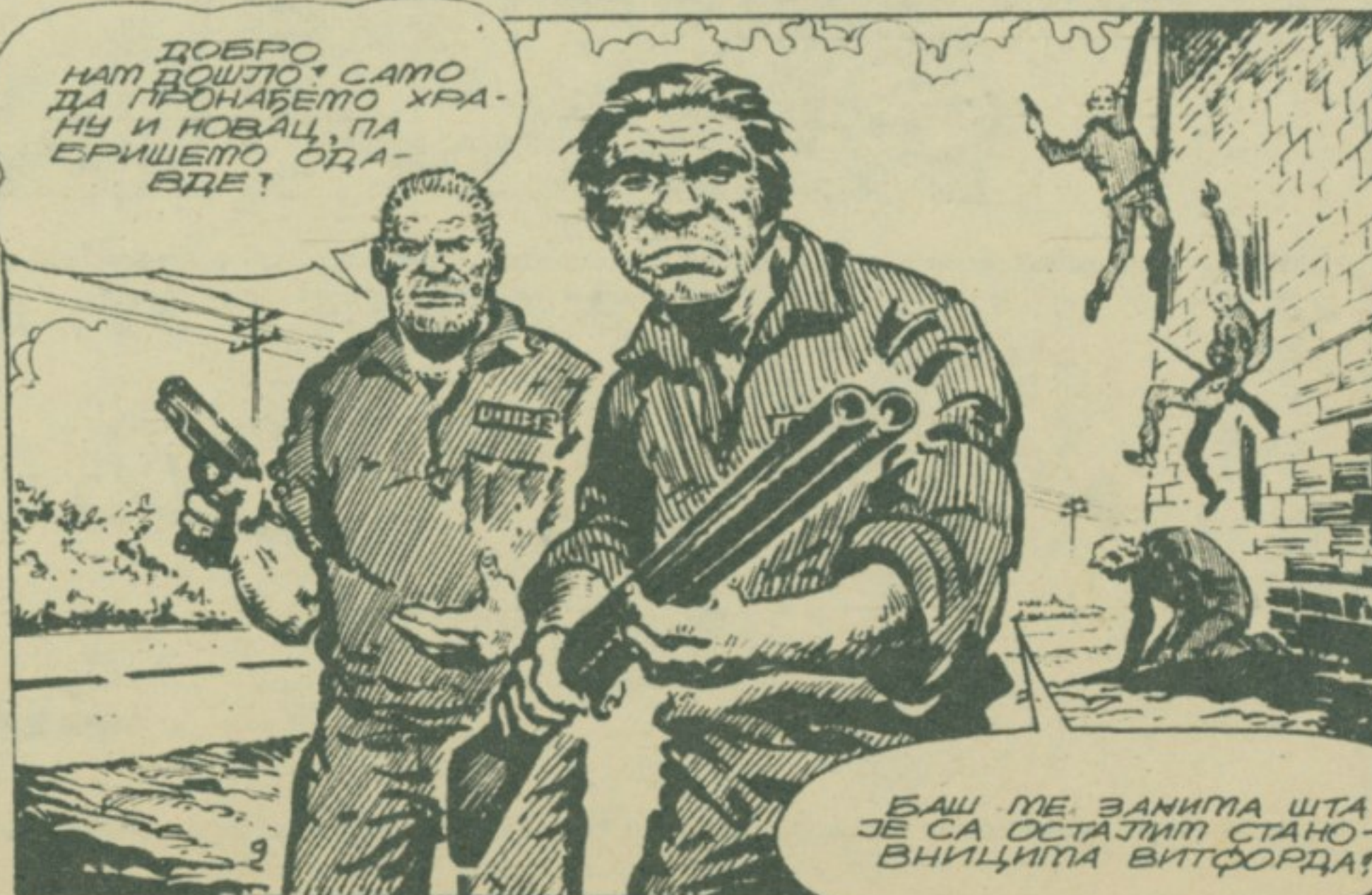

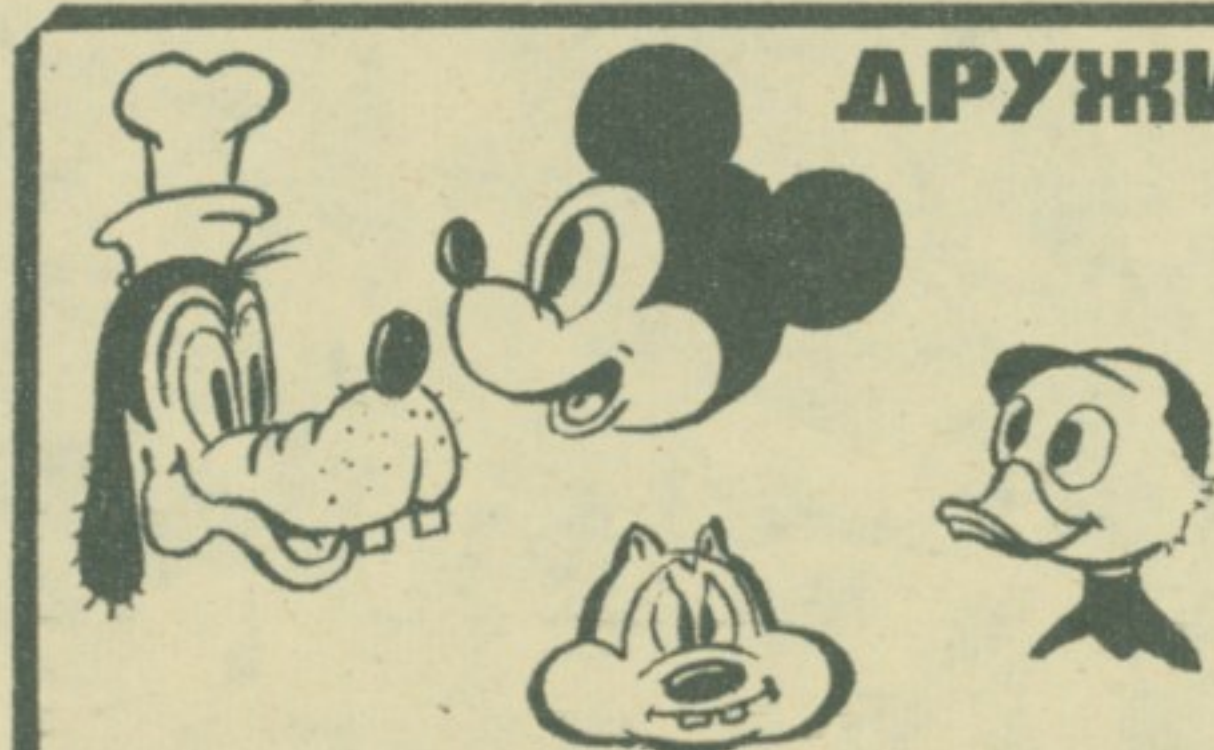

ПИТ СЕ ПИТАО КАКО СУ ТА ДВОЈИЦА ОСТАЛА БУДНА...

ГРАНО, ЈЕДИНИ КОЈИ НИЈЕ ВОЛЕО И СИСТЕМ КОМУНИ-ШТО ЈЕ ЗАРОБЉЕН НА ЗЕМЉИ КАЦИЈА ЈЕ ОШТЕЋЕН СА ЗАДОВОЉСТВОМ САОПШТИ... ЗВУЧНИМ ТАЛАСИМА!

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша 2изнија

ЧИТАЈТЕ

Микијев
ЗАБАВНИК

ПОТРЕБНО
МИ ЈЕ НЕКО ПРЕВОЗНО
СРЕДСТВО ДА БИСТО
ВИДЕЛИ ДА ЈЕ СВЕ У
ГРАДУ У РЕДУ?

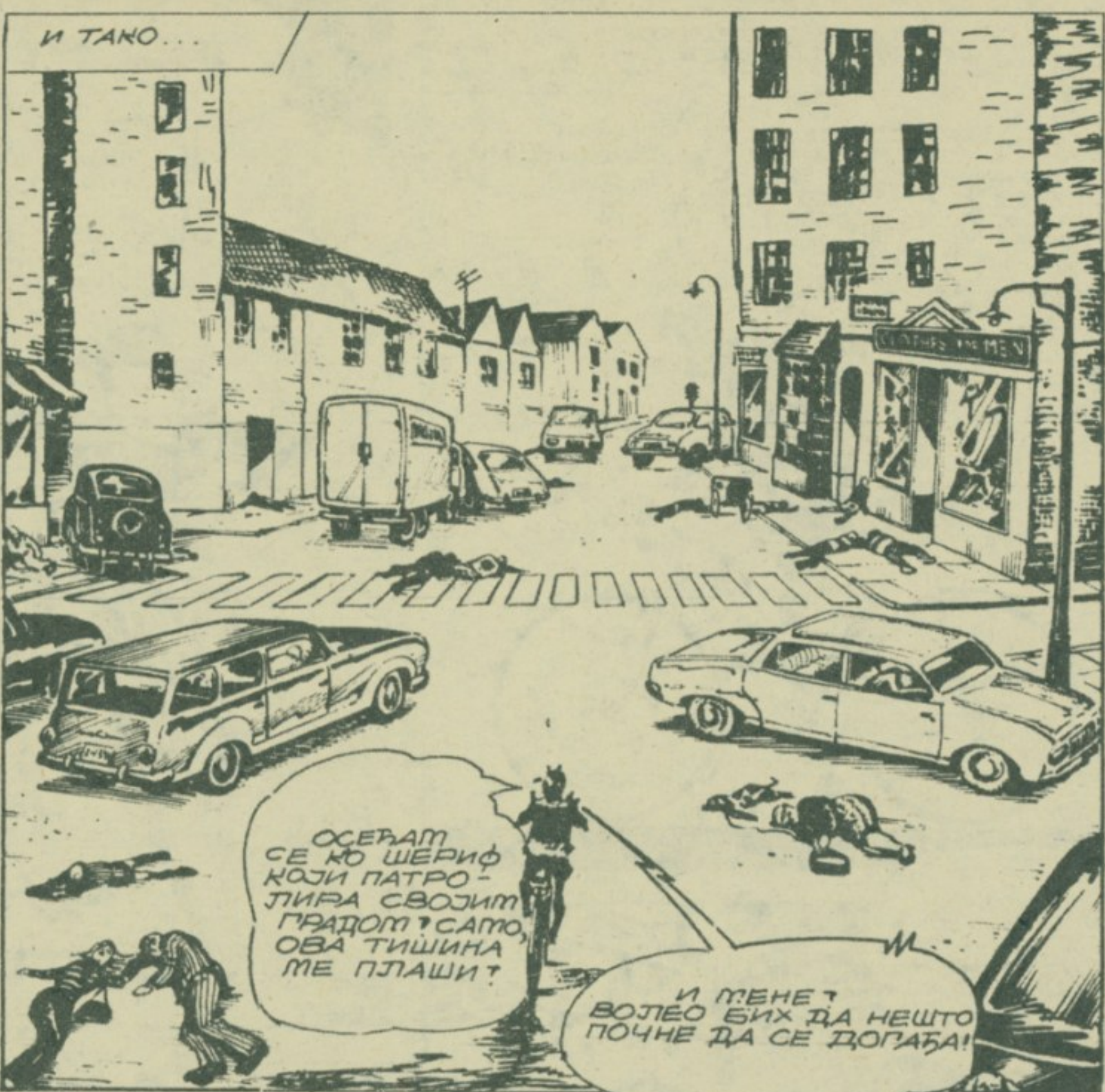
МОЖДА
БИ МОГАО ДА
УЗМЕШ ОВАЈ БИ-
ЦИКЛ? ВАЉДА
СЕ ВЛАСНИК НЕ-
ЋЕ ЉУТИТИ!

ДОК ЈЕ КОНДАР ЈОШ
ГОВОРНО...

ДИМ? ДОЛАЗИ
ИЗ ОНЕ КРИМЕ? ИЗГЛЕ-
ДА ДА ЈЕ ПОЖАР!

НА СРЕЋУ, БРЗО СУ ПРОНАШЛИ
БОЦЕ ЗА ГАСЕЊЕ ПОЖАРА...

И ТАКО...

ОСЕЋАМ
СЕ КО ШЕРИФ
КОЈИ ПАТРО-
ЛИРА СВОЈИМ
ГРАДОМ? САМО
ОВА ТИШИНА
МЕ ПЛАШИ!

И МЕНЕ?
ВОЛЕО БИХ ДА НЕШТО
ПОЧНЕ ДА СЕ ДОПАЂА!

ОХ! ВАТРА
СЕ БРЗО ШИ-
РИ!

ПИТЕ, ИЗНЕСИТО
ОВЕ ЉУДЕ НАПОЉЕ

ПОЖУРИТЕ!
ПЛАМЕН САМО
ШТО НИЈЕ ПРО-
ПУТАО КРИМА-
РА!

ПОЛА САТА КАСНИЈЕ...

УУХ! САВЛАДАСТО ПО-
ЖАР! НА СРЕЋУ, НИКО НИЈЕ
ПОВРЕЂЕН! АЛИ, ЈА САМ
ПРТАВ УТОРАН!

ХИ, ХИ, ХИ?

ЗНАШ,
ОДУВЕК САМ ЖЕ-
ЛЕО ДА ГАСИМ ВА-
ТРУ!

ШТО СЕ
СТЕЖЕШ, ГРАЊО?

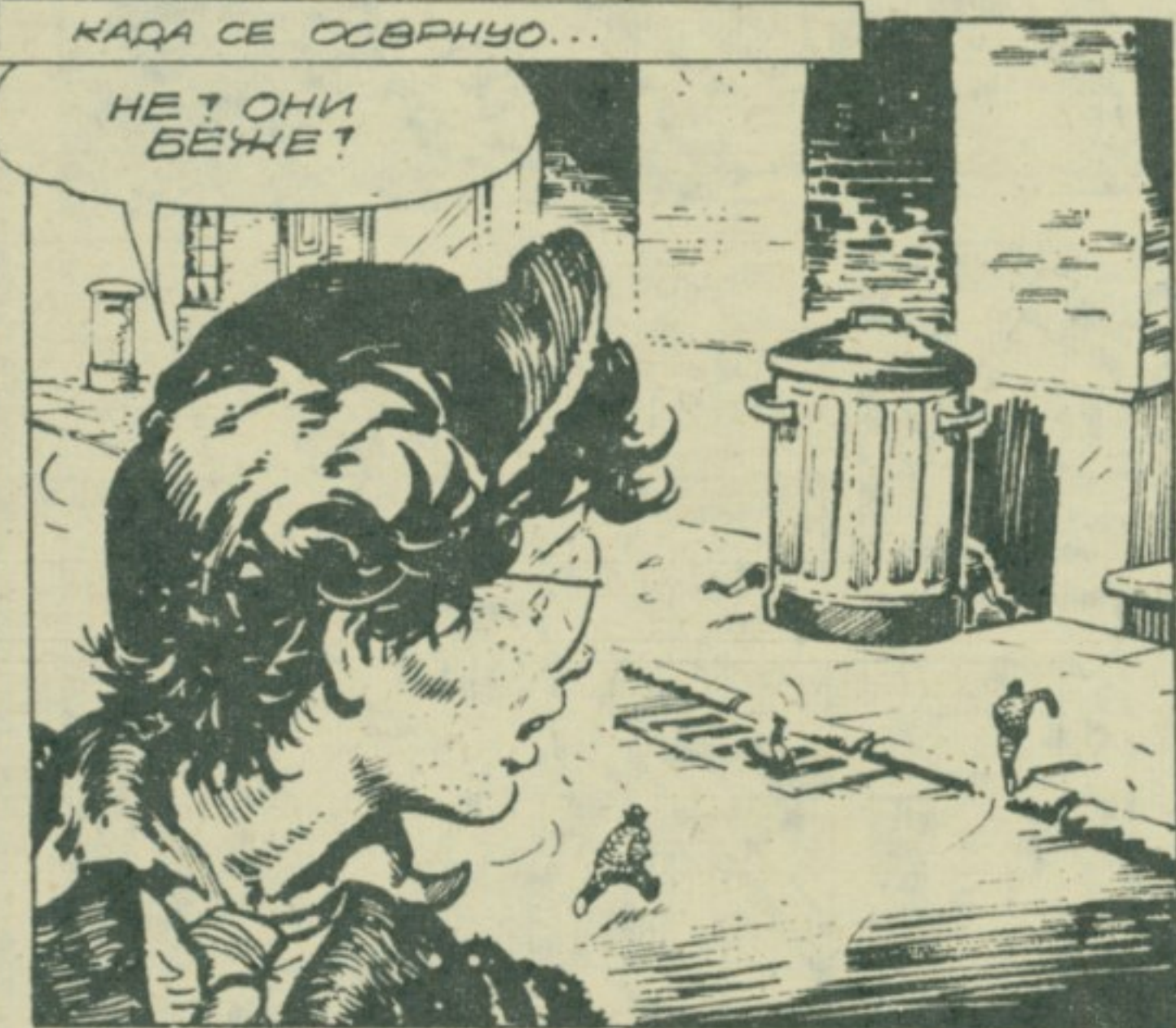
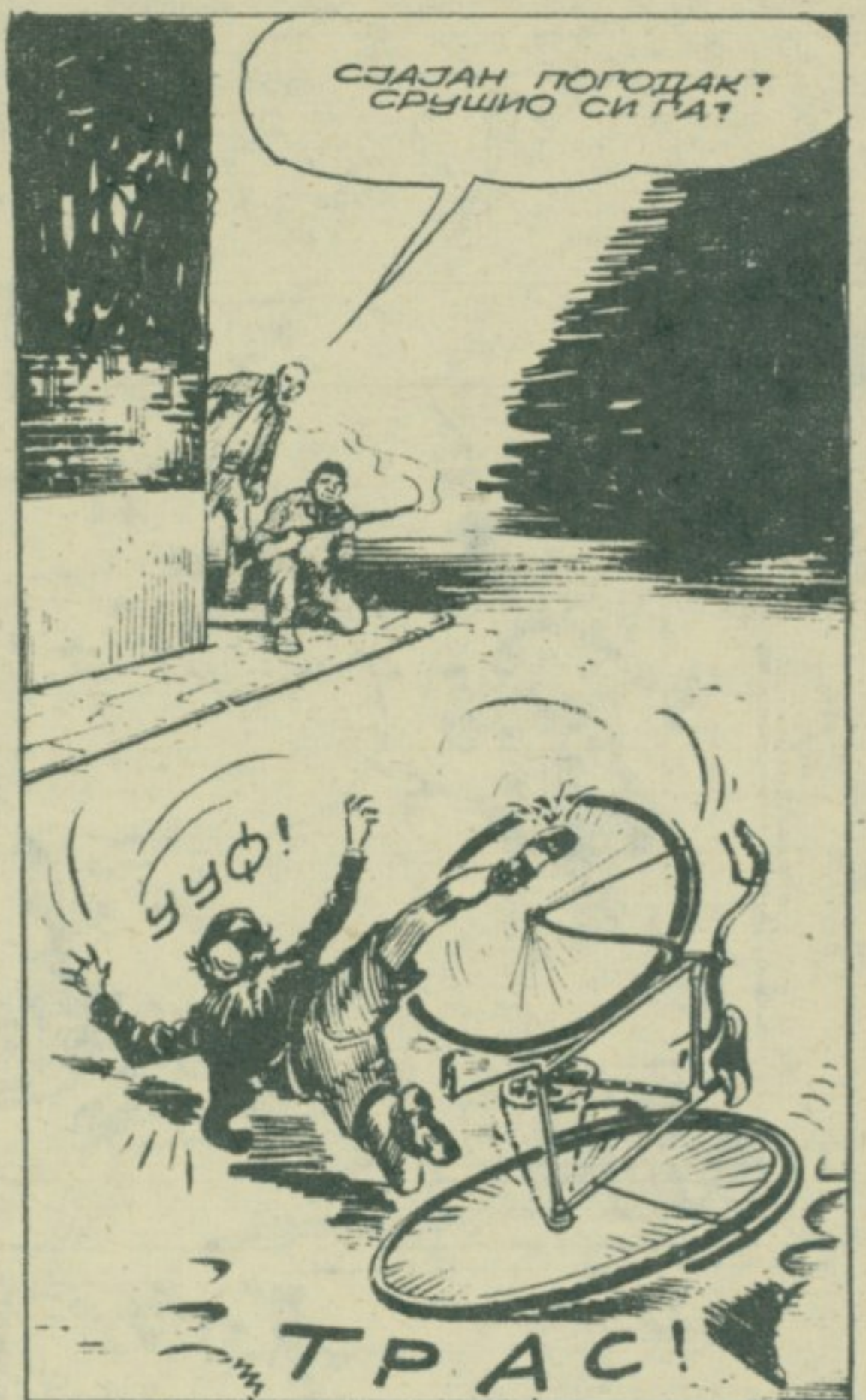
ДА ВИДИШ
КАКВО ТИ ЈЕ ЛИЦЕ!
НИЈЕ ЈАКО ВИТИ И ПО-
ЛИЦАЈАЦ И ВАТРОГА-
САЦ!

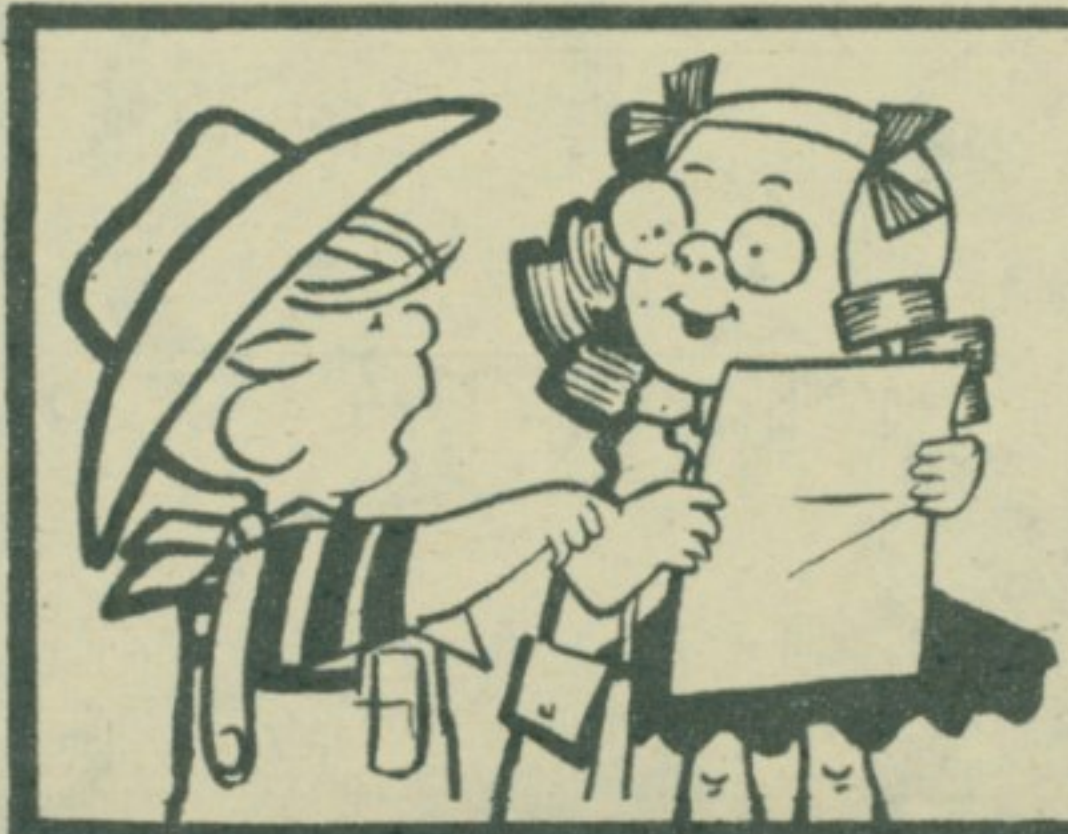
ПИТУ СЕ НИЈЕ ДОПА-
ДАЈА ГРАЊООВА ПРИ-
МЕЊА...

ХА, ХА, ХА!

ПРЕКИНИТЕ! НИЈЕ ВРЕМЕ
ЗА ПРЕПИРАЊЕ!

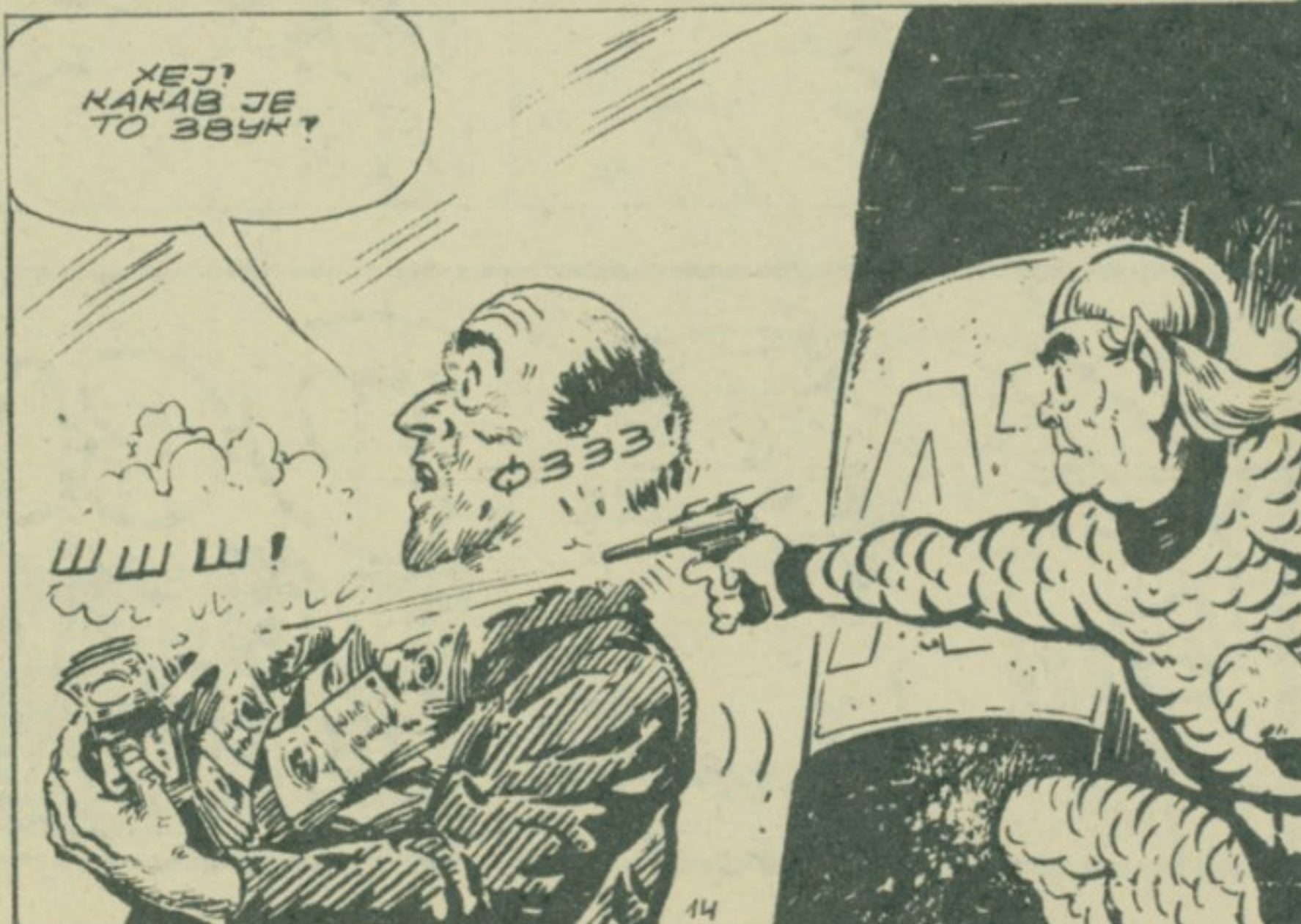
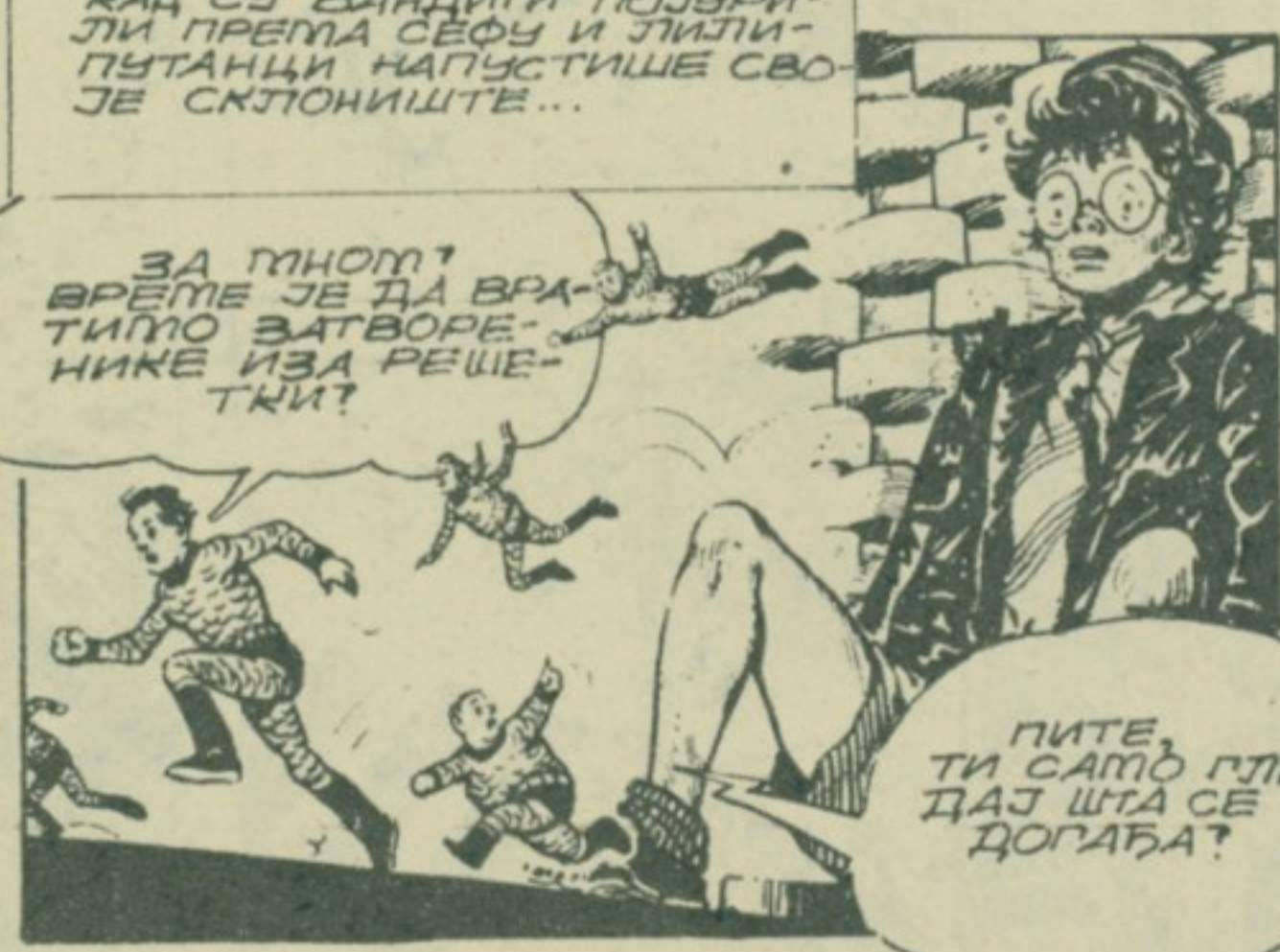

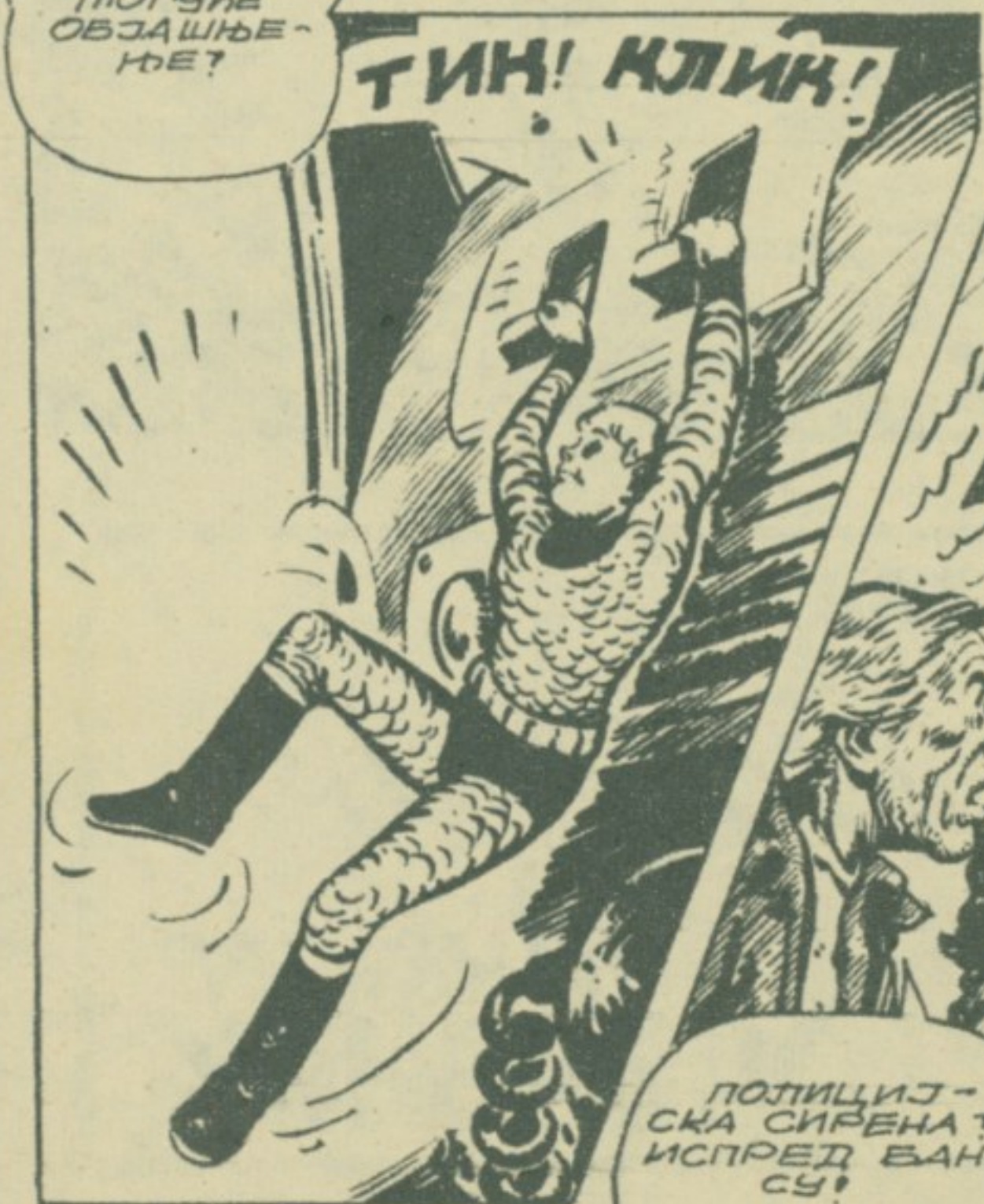
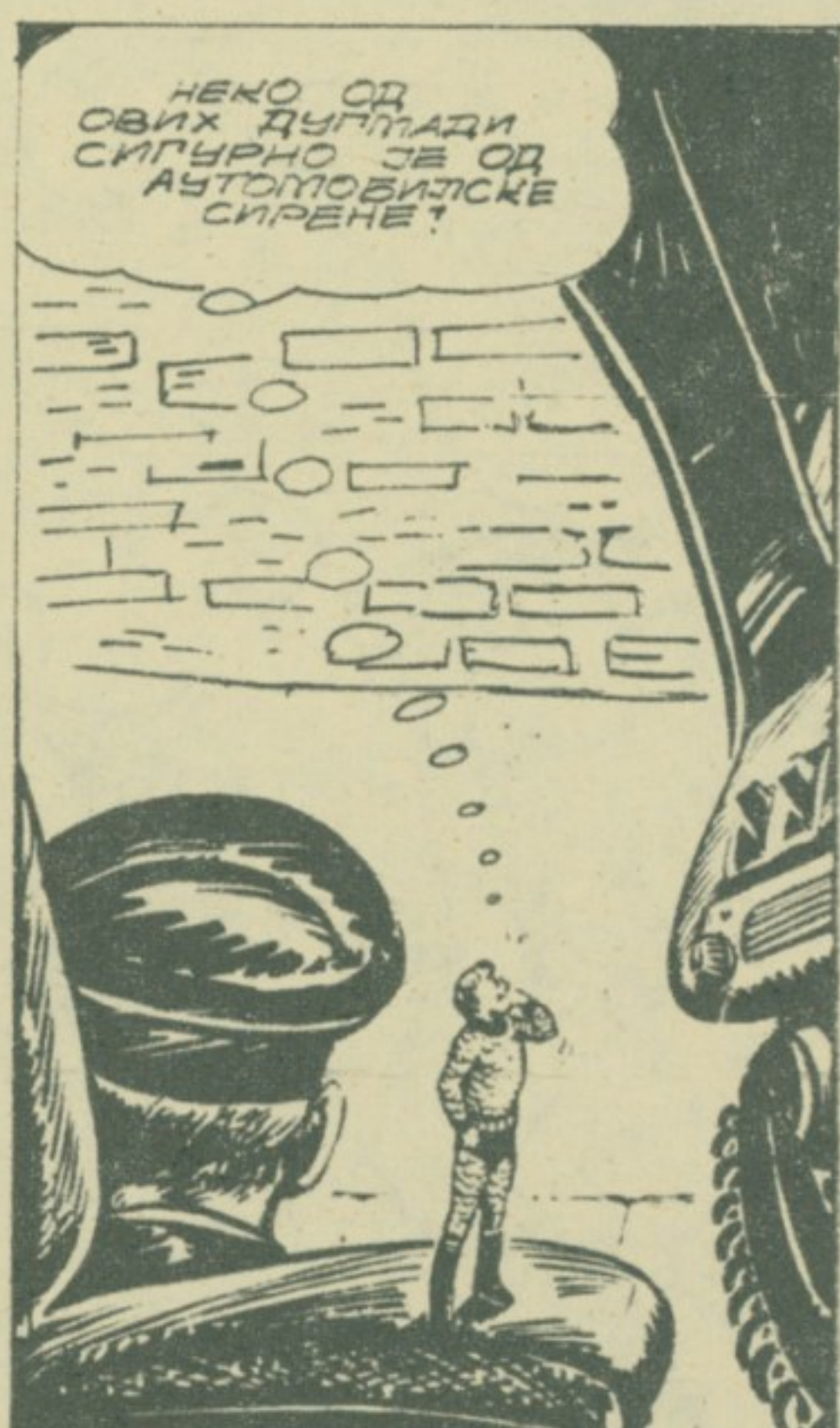

Denis ★★★★★

ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ
ВОДИ
У НОВЕ АВАНТУРЕ

БАНДИТИ СУ ЗАИСТА
ДОЖИВЕЛИ ШОК...

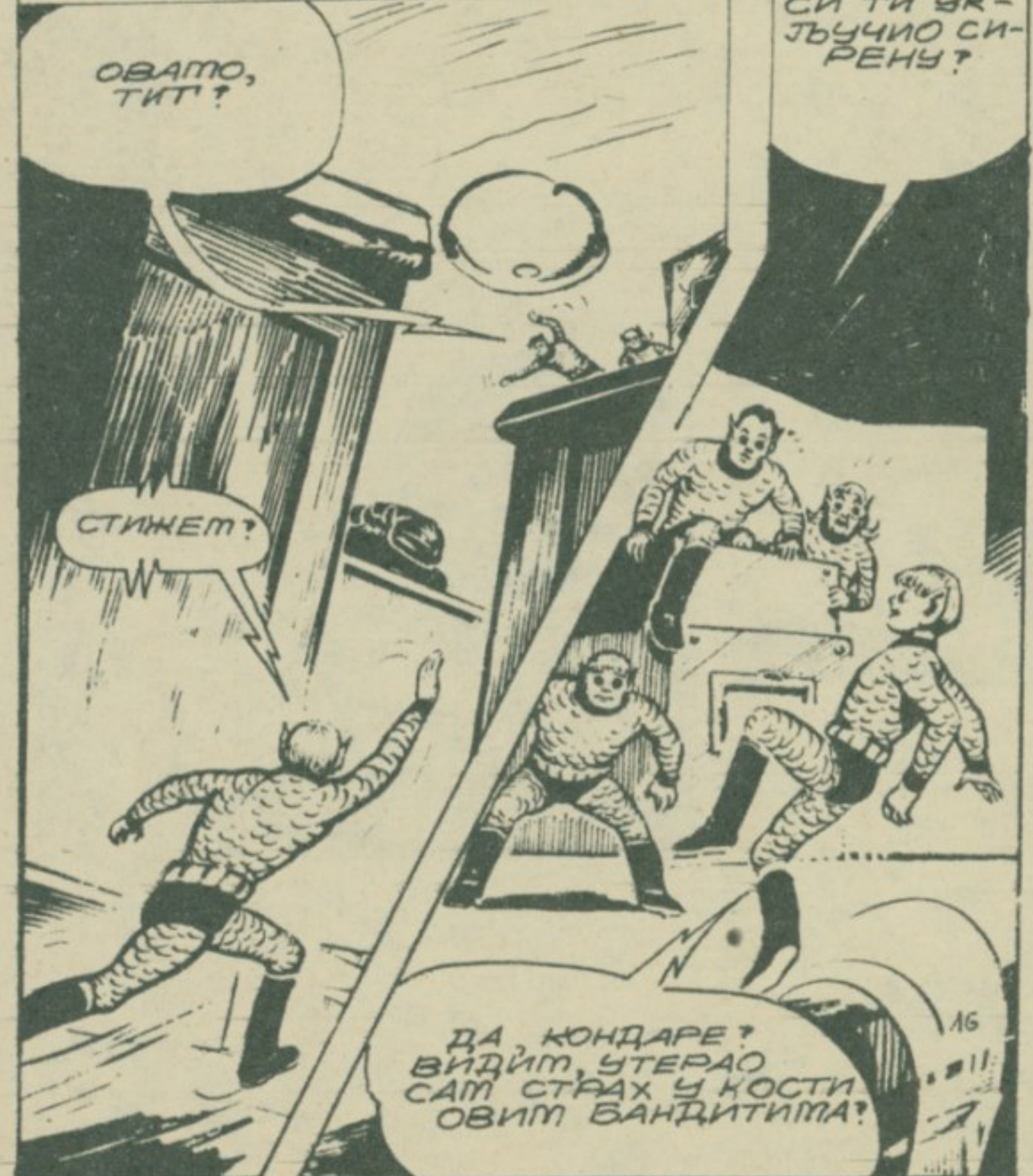
НИГДЕ ЖИВЕ
ДУШЕ, А СИРЕНЕ ЗАВИ-
ЗАЈУ? НИШТА МИ НИЈЕ
ЈАСНО!

ГЛУПАНЕ,
ЗАТВОРИ ТА ВРА-
ТА! ПОЛИЦИЈА
САМО ШТО НИЈЕ
БАНЈЛА!

ПРЕ НЕГО ШТО ЋЕ СЕ
ВРАТА ЗАТВОРИТИ, ЈЕДАН
ЛИЛИПУТАНАЦ ЈЕ УЛЕТЕО
УНИТРА...

БИО ЈЕ ТО ТИГ, НАЈБРЖИ
ОД ПИТОВИХ МАЛИХ ПРИЈА-
ТЕЉА...

ОВАТО,
ТИТ?

СТИЖЕМ?

ПРЕТПОСТА-
ВЉАМ ДА
СИ ТИ УК-
ЉУЧИО СИ-
РЕНУ?

ДА КОНДАРЕ?
ВИДИМ, УТЕРАО
САМ СТРАХ У КОСТИ
ОВИМ БАНДИТИМА?

ТИГ ЈЕ БИО У
ПРАВУ...

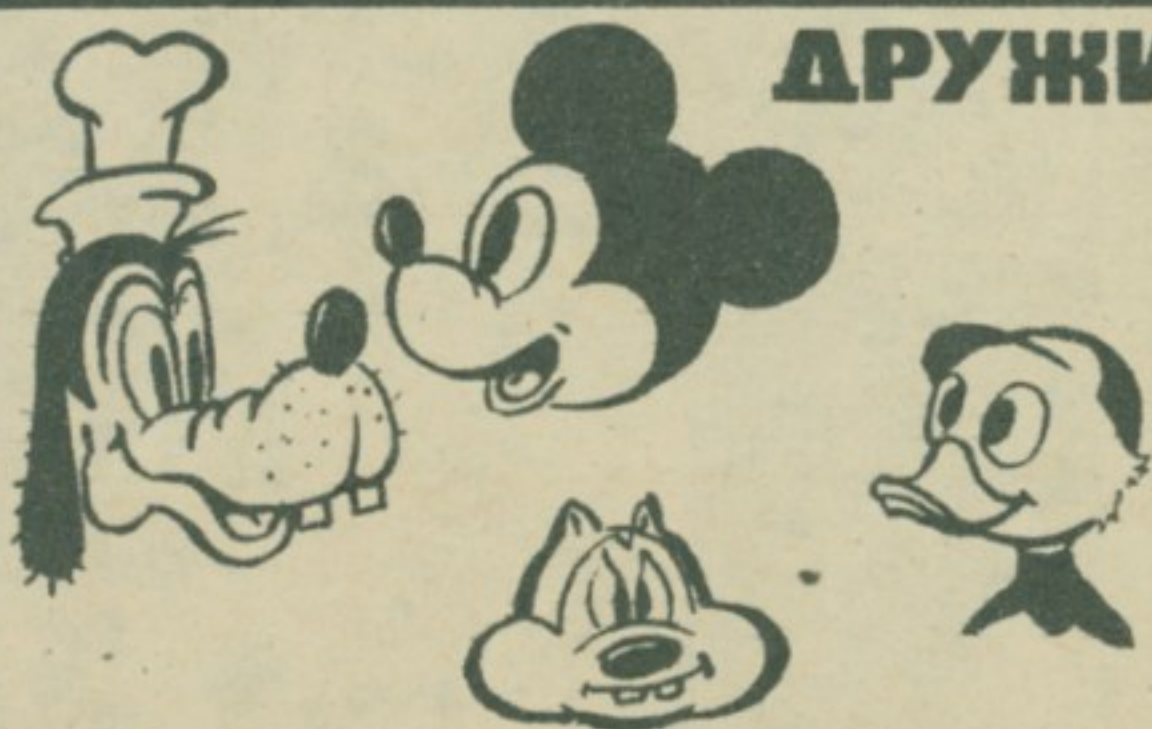

А ИЗГЛЕДА-
ЛО ЈЕ ДА ЋЕ
СВЕ ИЛИ ПЛА-
ТНО?

БАШ СТО
ВАНСУЗИ?
ЦЕО ГРАД
СПАВА СЕМ
НЕКОЛИКО
ПОЛИЦИЈА-
ЦА!

ВАЖНО ЈЕ
ДА ИМАМО
ТАОЦА!

ПОЛИЦИЈА СЕ
НЕЋЕ УСЈЕДИТИ ДА
БИЛО ШТА ПРЕДУ-
ЗМЕ ДОК ДРЖИМО
ДЕЧАКА!

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша Ризнија

ЧИТАЈТЕ

Микијев
ЗАБАВНИК

ЗАП,
ДА БУДЕМ
ПРЕЦИЗНИЈИ?
А, ПОГЛЕДАЈ
ШТА ЋЕ ДОК
УЧИНИТИ СА
АНТИГРАВИТА-
ЦИОНИМ ЗРА-
КОМ?

ЗЗЗЗЗМ?

НЕМОГУЋЕ?
ПИШТОЉ ЈЕТИ
ПРОЗ ВАЗДУХ
КАО ДА ЈЕ
ПЕРЦЕ?

ДОКОВ ГЛАС
ЗАГРМЕ...

ШТАААА?!

ДОСТА ЈЕ
БИЛО НАСИЉА,
МОЛЦИ?

САЊАМ ЛИ?

НЕМОГУЋЕ?
НАЈМА СЕ
ПРИВИЂА?

НЕ?
ПИШТОЉ ЈЕ ПРА-
ВИ? ЗАТО ЧИНИТЕ
ОНО ШТО ВАМ НА-
РЕДИМ?

БРЗО УЛАЗИТЕ У
СЕФ? БРОЈИМ ДО
ТРИ!

ЕВО,
ИДЕМО?

САМО НЕ
ПЕЏАЈ?

ЧИМ СЕ И ПОСЛЕДЊИ РАЗВО-
ЈНИК НАЦАО У СЕФ, МУНИ
И ГРАФ ЗАПЕЧИШЕ ВРАТА...

ТРАС!

ЕТО, САД
ИМАЈУ НОВЦА КО-
ЛИКО ЖЕЛЕ? САМО
ШТЕТА ШТО НЕМАЈУ
ГДЕ ДА ГА ПОТРО-
ШЕ!

СИЛА
СТЕ?

НЕ МРДАЈТЕ?

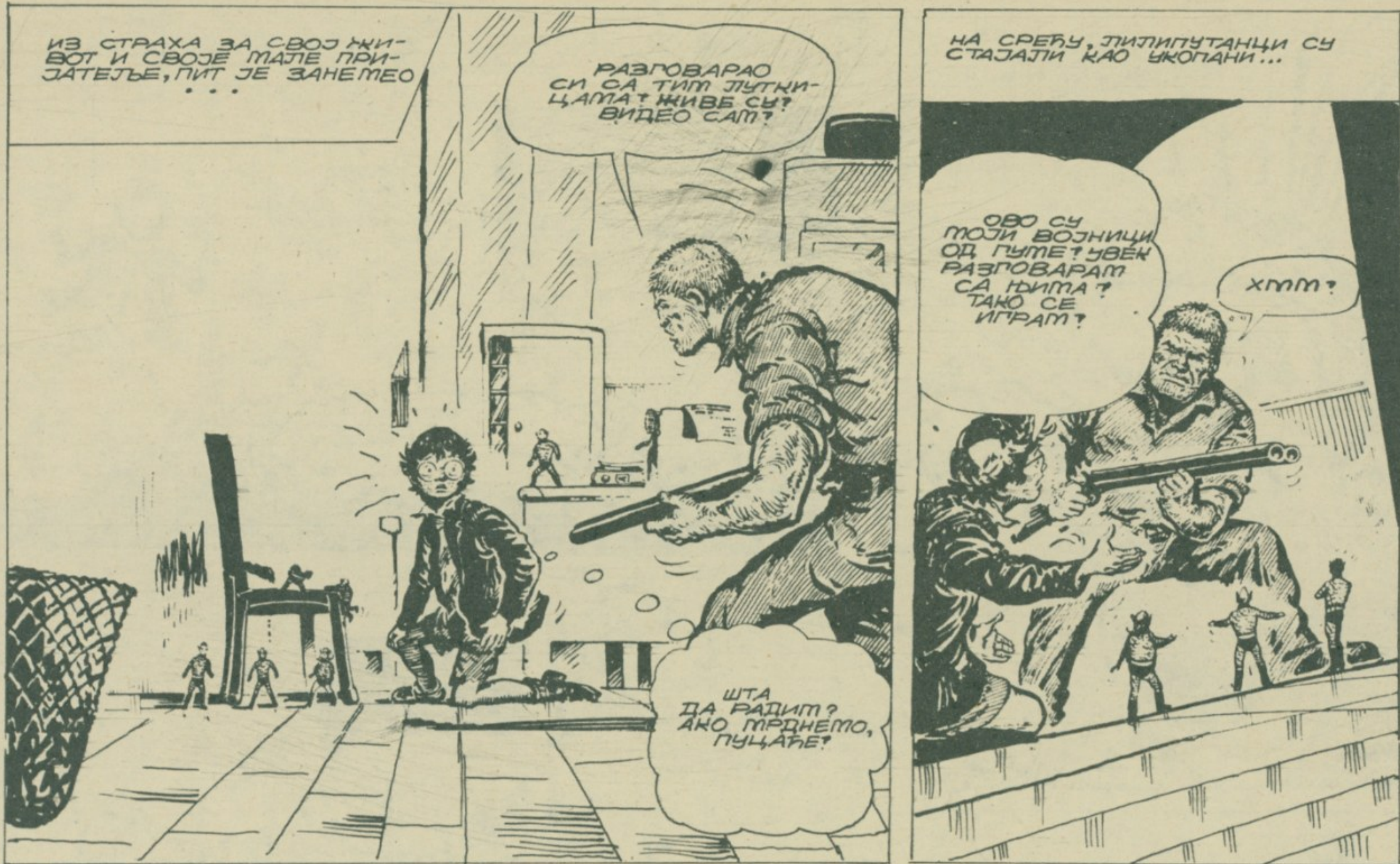
НЕЕ?

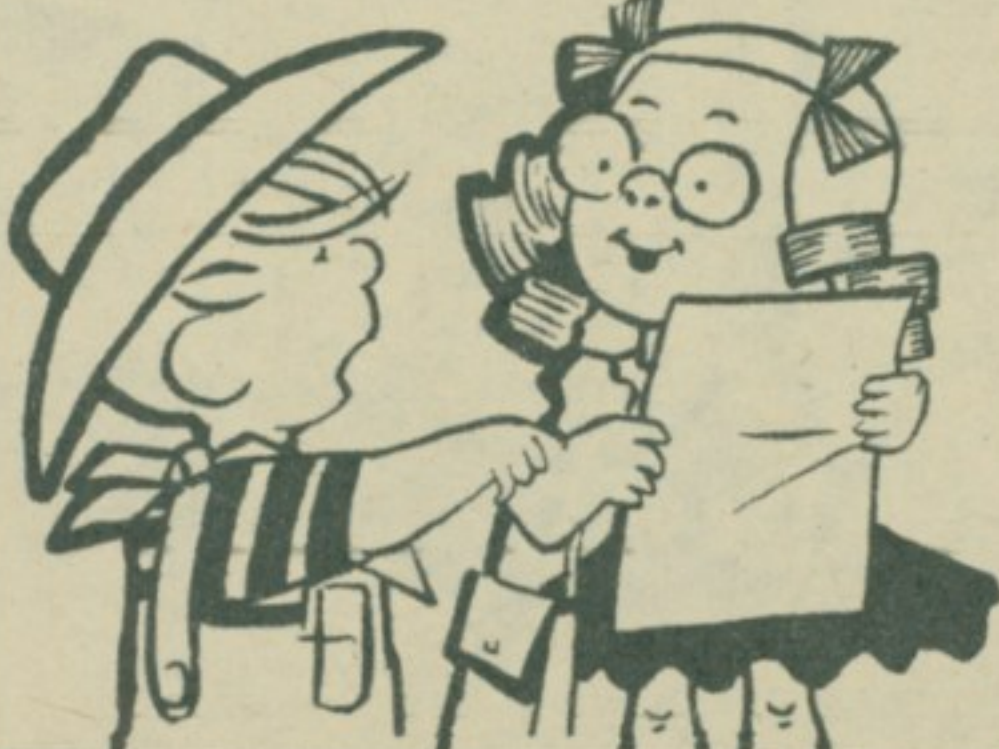

ЛИТ ЈЕ ЗАБОРАВИО НА ЧЕТВРТОГ
БАНДИТА КОЈИ ЈЕ БИО БЕЗ СЕБЕ-
СТИ...

ОХ?
ВИДЕО ЈЕ
ЛИЛИПУТАНЦЕ?

МАТИ,
КАКВЕ СУ
ТО СИЛУ-
ШНЕ ПРИ-
ЛИКЕ?

Denis

★★★★★

**ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ
ВОДИ
У НОВЕ АВАНТУРЕ**

НАРЕДНИКЕ У МОЈОЈ
БАНЦИ ЈЕ ВЕЗАН ЈЕДАН
ОДВЕГЛИ ЗАТВОРЕНИК?
ДОЈДИТЕ ПО ЊЕГА?

НИШТА
МИ НИЈЕ
ЈАСНО!

ПРВО ЈЕ ЗАВЛАДАЛА ТИШИНА,
А ОНДА СВИ ПРНСУШЕ У
СПЕХ...

ХА, ХА?
ОВАЈ КЛИ-
НАЦ ЈЕ ПО-
ХВАТАО БА-
НДИТЕ!

МИСЛИ ДА ЈЕМО
МУ ПОВЕРОВАТИ!

ХО, ХО, ХО!

МНОГО
ПЛЕДАШ ТЕ-
ЛЕВИЗИЈУ,
ДЕЧКО?

НЕ
ВРЕДИТИ,
ПИТЕ? ОНИ
ТИ НЕ
ВЕРУЈУ?

МОРАО БИ
ДА ИМ ОТКРИ-
ЈЕШ СВОЈУ
ТАЈНУ?

А, ТИ ТО НЕ-
РЕШ, ЗАР НЕ?

СИГУРНО
ДА НЕМА?
ИДЕМО
НАЈИ!

АЛИ...

УСКОРО...

А У СЕФУ
СУ БИЛИ
ЈОШ ТРО-
ЈИЦА?

КО ИХ
ЈЕ ТО ЗА-
ТВОРИО
ДОК СТО-
МИ СПА-
ВАТИ?

ПИТ СЕ ИЗДВОЈИО ИЗ ГОМИЛЕ

ЈА И МОЈА
ЏЕПНА АРМИЈА
СТО ИХ ПО-
ХВАТАЈИ?

ШТА?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ЗДРАВО, ТЕТКА?
ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?

МММ!
ДЕСАТ, ПЕТЕ?
ИЗГЛЕДА ДА
САМ СЕ
УСПАВАЛА!

ЗАР НЕРЕШ
НАПОТБЕ, ПИТ?

ОВАЈ...

ПА, СУБОТА ЈЕ?
ТАДА СЕ УВЕН ИГРАШ
ЛОПОВА И ЖАНДАРА
СА СВОЈИМ
ДРЯГОВИМА?

ХИ, ХИ?

ТЕТКА МЕГ НИЈЕ ЧУЛА ПРИГОВОР
СПЕХ ЛИТИПСТАНАЦА...

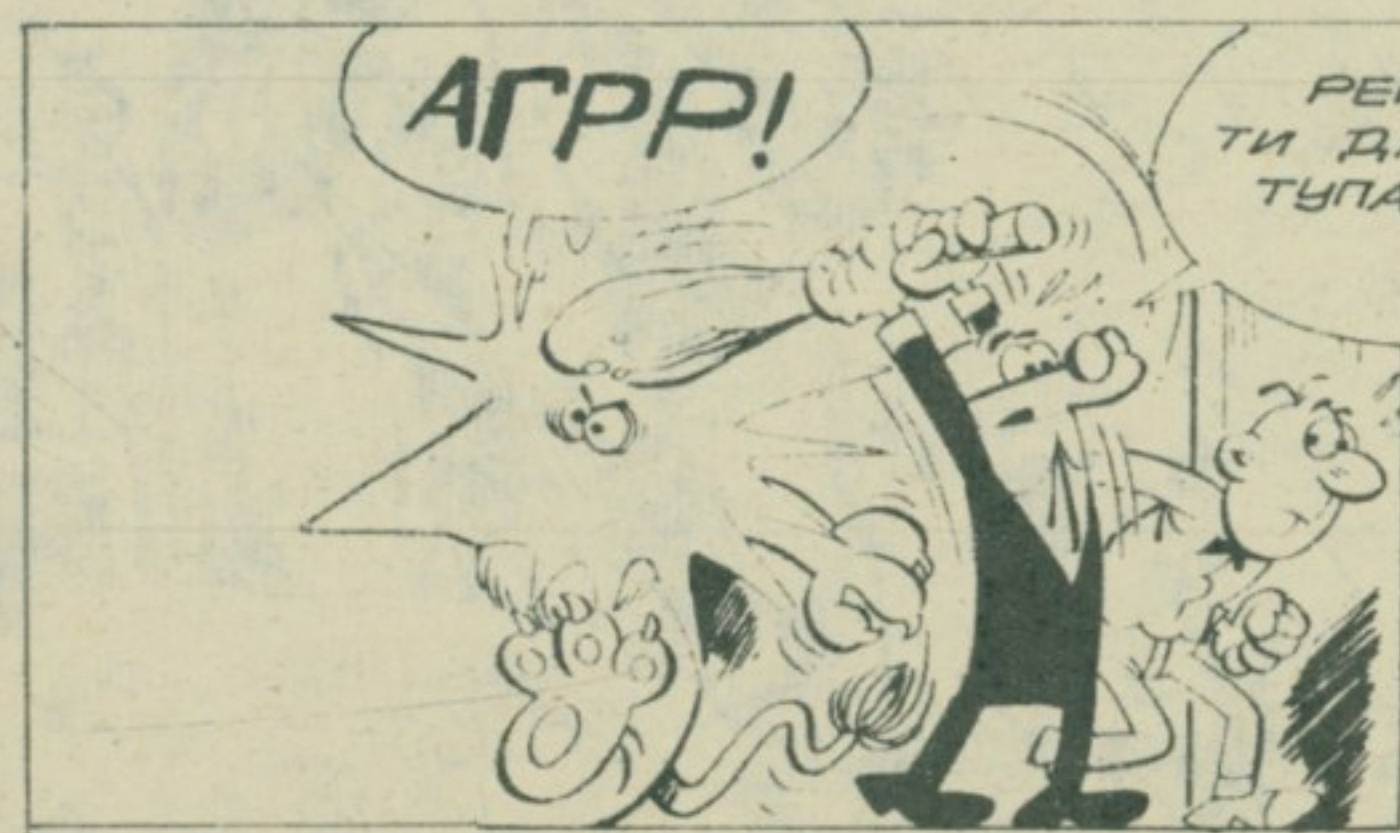
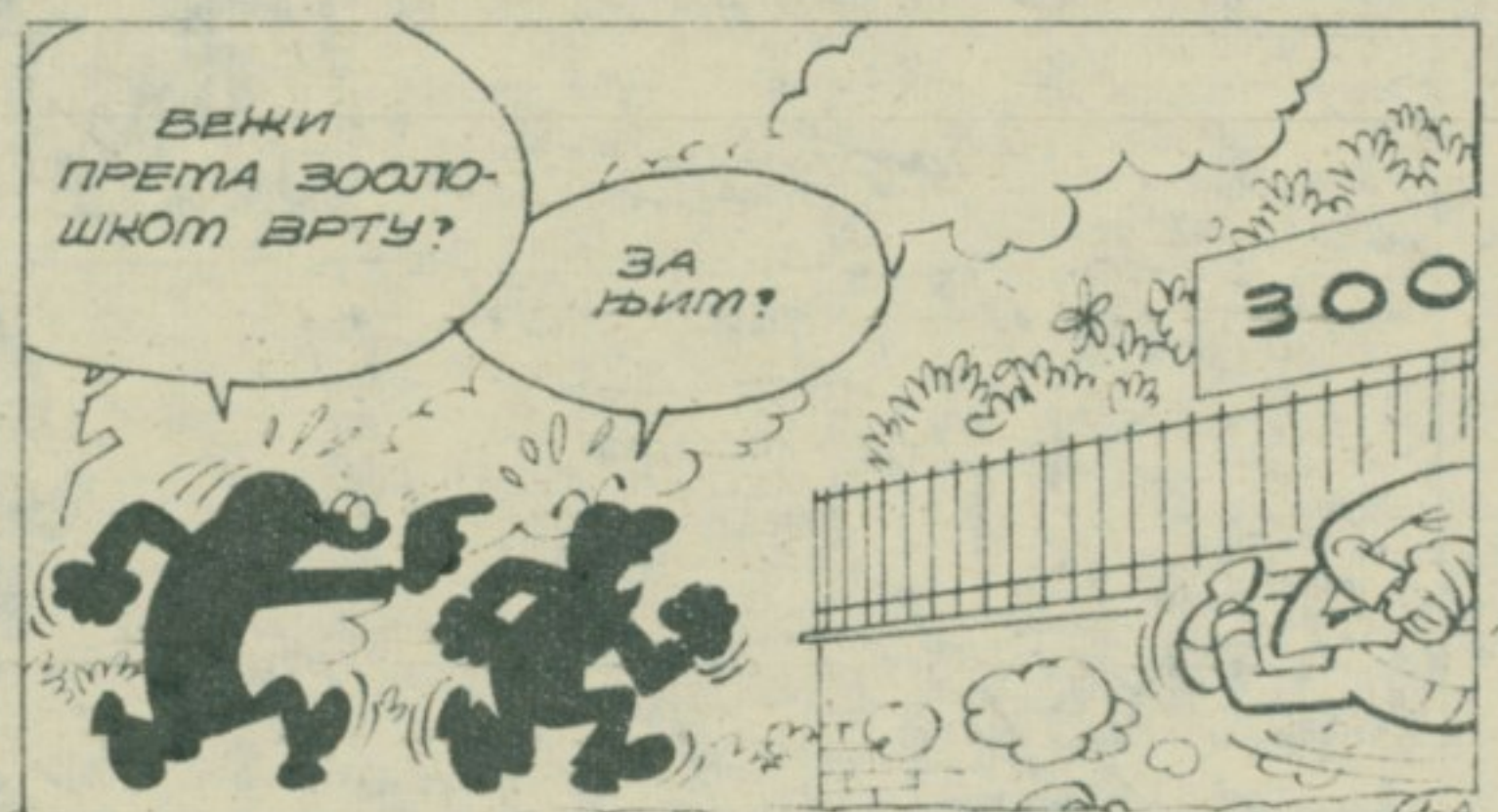
УПУКНИТЕ!
НИСАМ ЗА КРИВ
ШТО НЕ ПОГУ
ДА ОТКРИЈЕМ
СВЕТУ ДА
ИМАМ ЏЕПНУ
АРМИЈУ?

ПА,
НАРАВНО!ТИ
ТО ЈЕТИШ
ЗБОГ НАС?

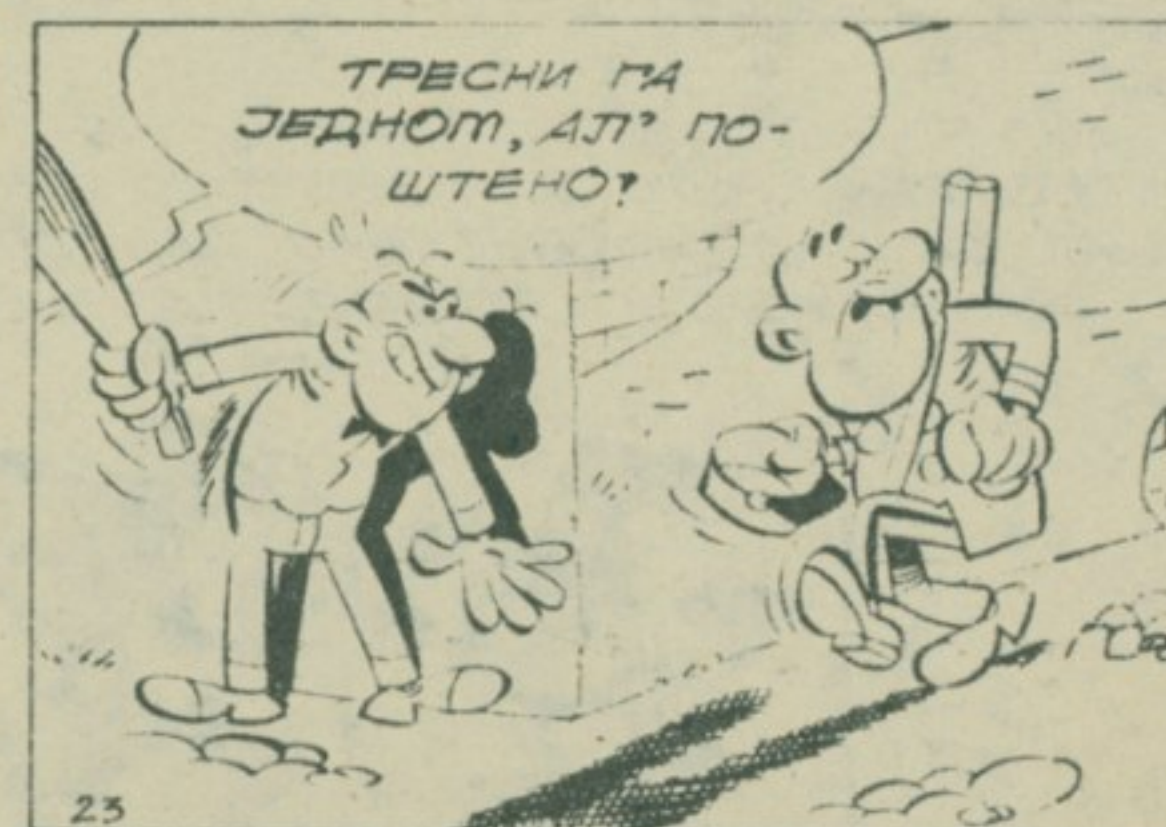
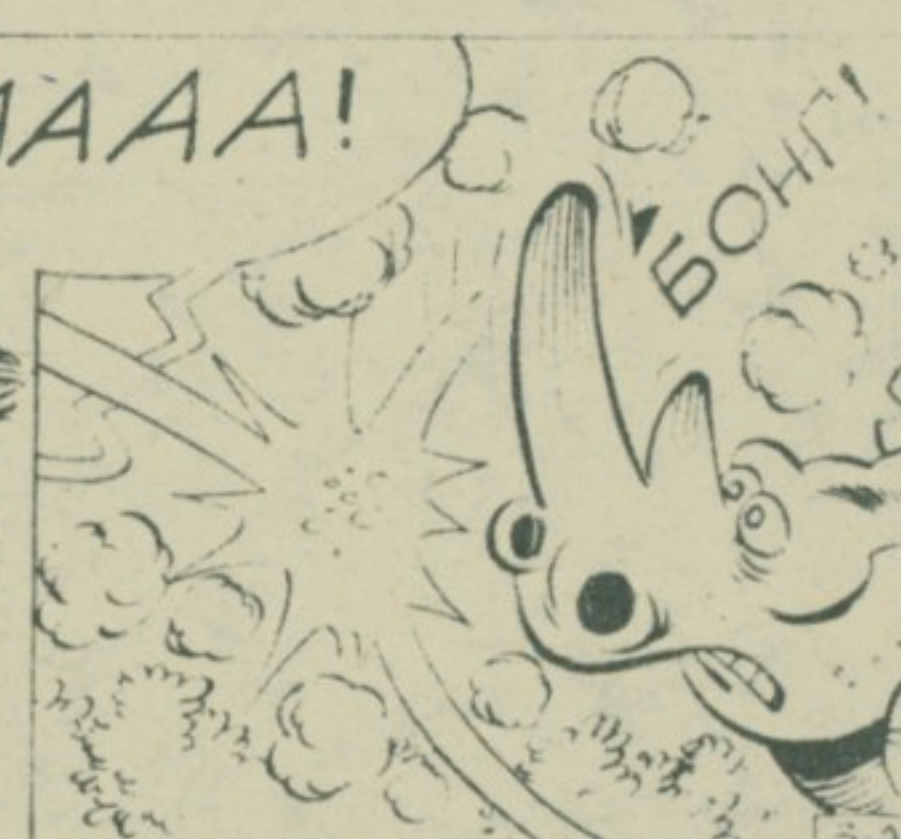
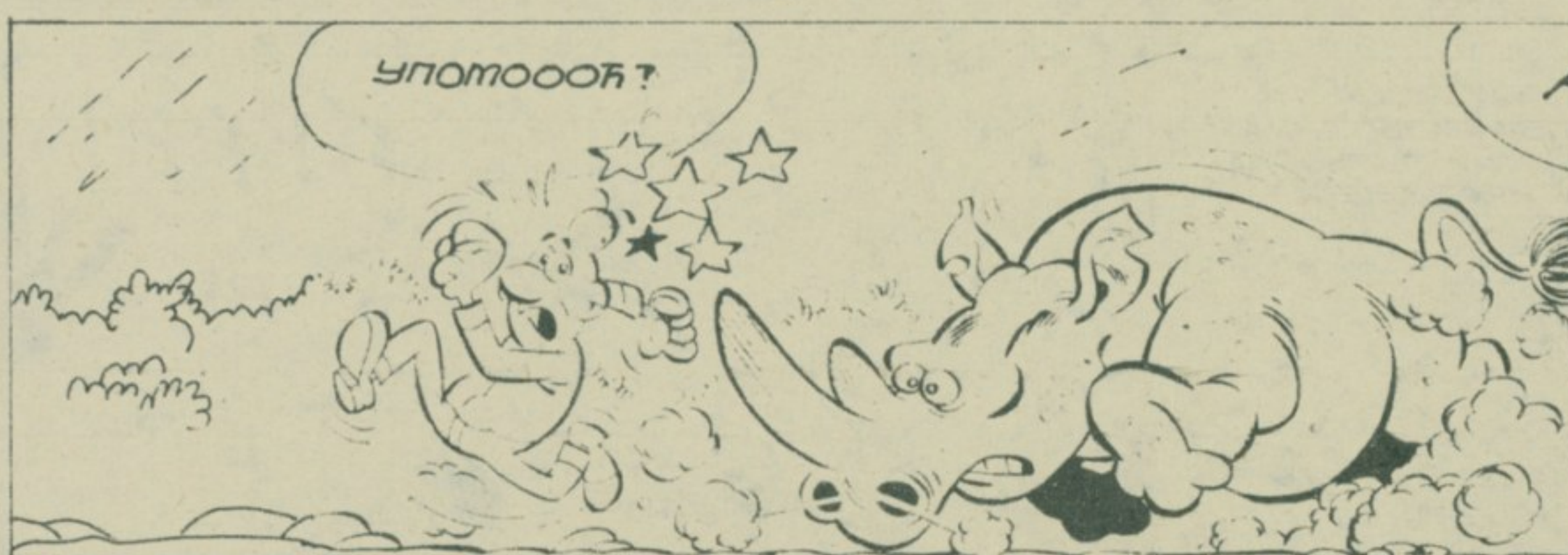
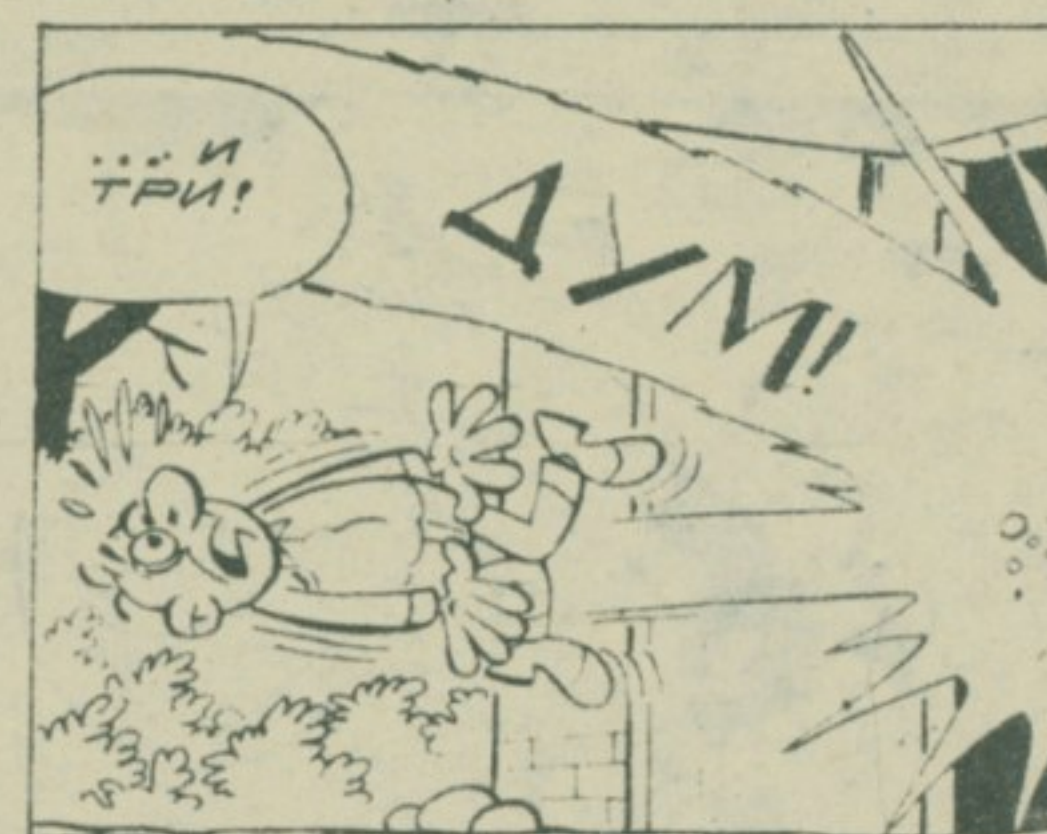
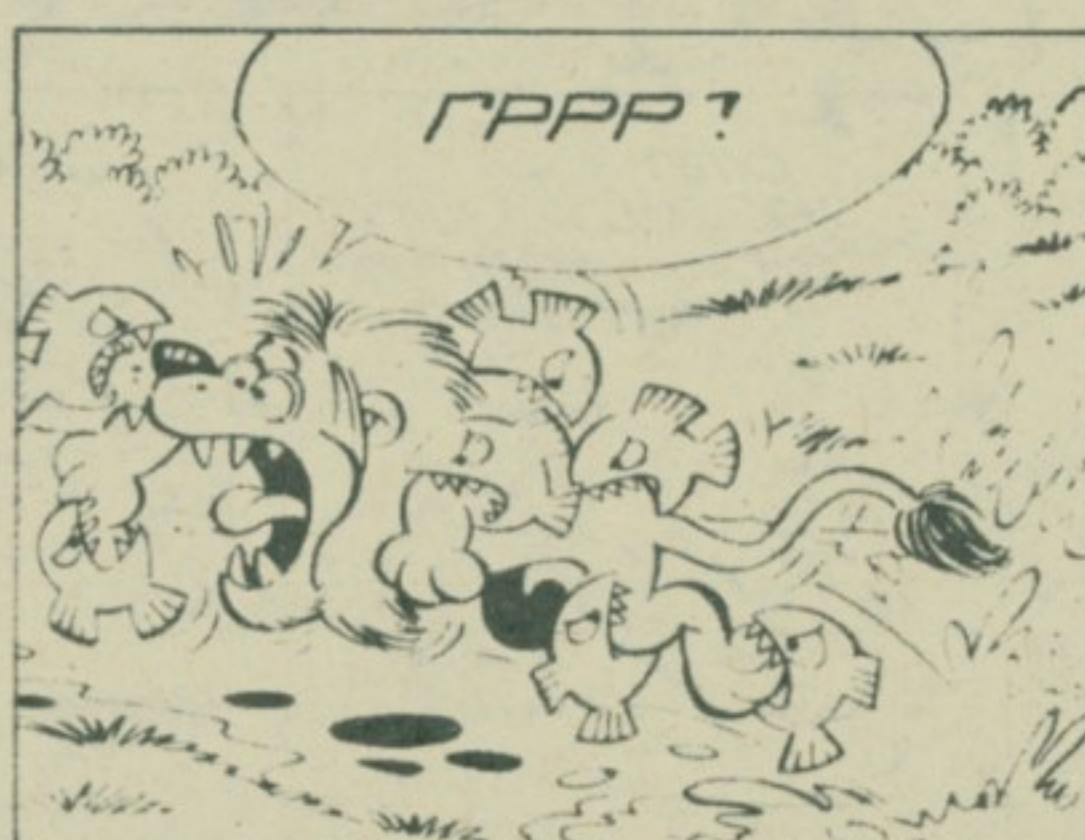
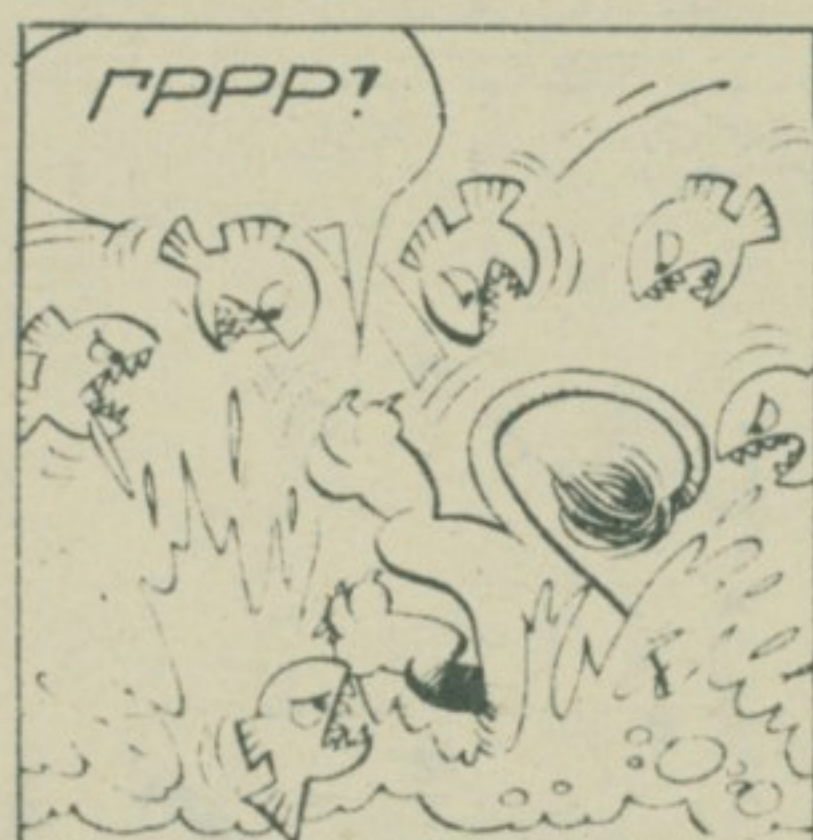
ОБЈАСНИ НАМ
ТУ ИГРУ ЛОПОВА
И ЖАНДАРА?
...ХИ, ХИ, ХИ!

КРАЈ

ТРАПАВКО-ТУПАВКО

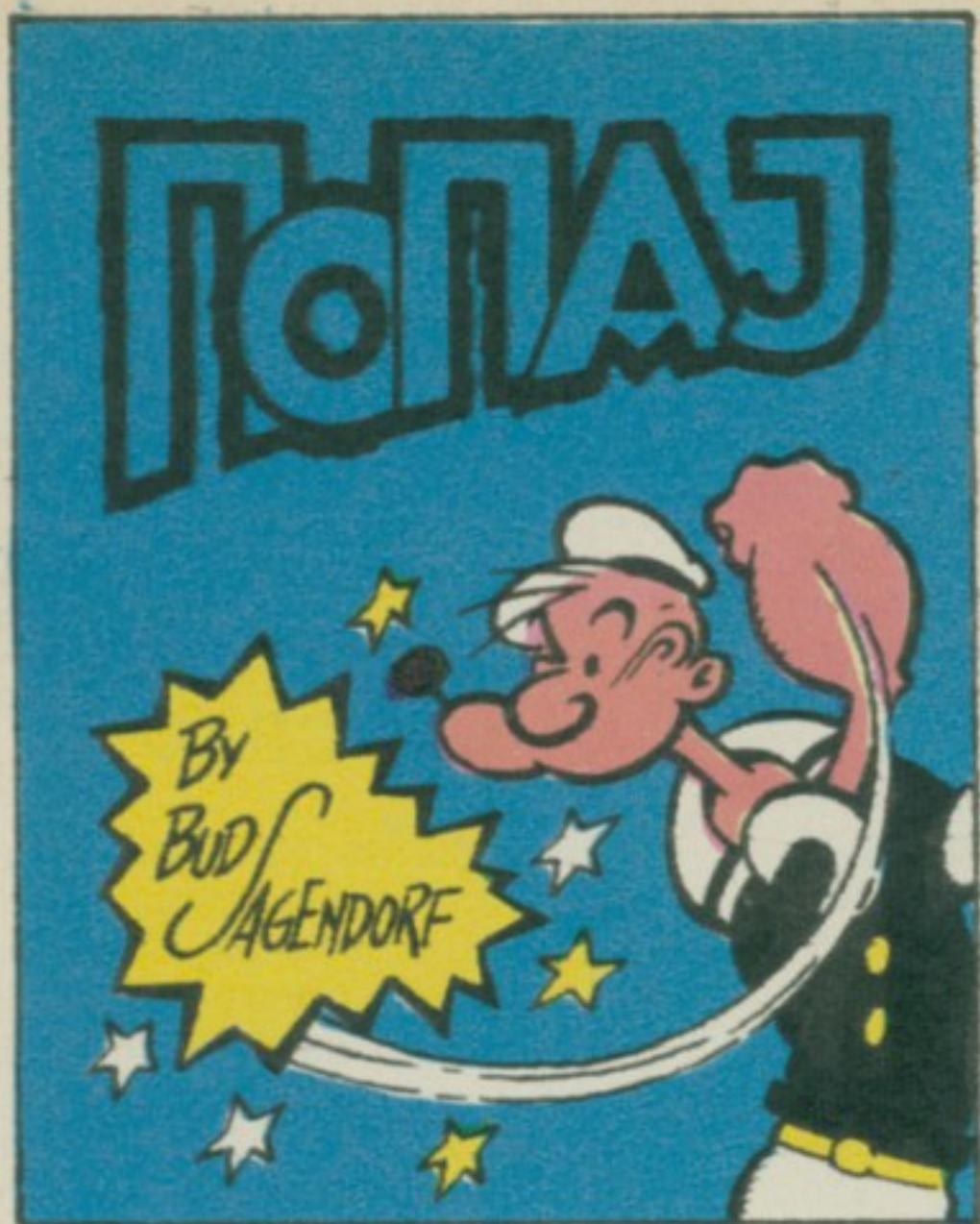

ТРАПАВКО-ТУПАВКО

ТРАПАВКО-ТУПАВКО

... БОМБА НА ЧЕТИРИ ТОЧКА ...

16 КИЛОМЕТРА КОШМАРА

Ханс Хугер се следио од ужаса. Било је време
смене а фабричко двориште врвело је од радника.
Ако ништа не учини, цистерна ће експлодирати...

Тог септембарског дана 1978. године Ханс је паркирао своју цистерну пред фабриком алуминијума „Чојлин“, у западнонемачком граду Овену. За њега је то био рутински посао. Ако се превоз 27 хиљада литара лако запаљивог ацетона уопште може назвати рутинским задатком...

У почетку је све текло као ко треба. Ацетон је, преко једног црева, из цистерне

текао у фабричке резервоаре. Ускоро се зачуо и звук сирене — шест часова. Крај једне и почетак друге смене.

ЈЕДИНА ПРИЛИКА

Ханс је мирно посматрао претовар и реку радника која се у том тренутку слила у двориште. А онда је

угледао први, готово неодлучан — пламичак! За тренутак није могао ни да се макне, али је већ у следећем притрчао цистерни и без оклевања гурнуо десну руку у пламен покушавајући да затвори изливни вентил и да откачи црево које је горело.

Бол је био страховит, а он ништа није успео да уради. У следећем тренутку ватра је захватила задњи део камиона. Ситуацију је

погоршавало то што радници у близини нису били свесни опасности у којој се налазе. Гледали су узбуђено у ватру, али никоме није падало на памет да бежи.

Ханс је знао да у сваком часу сви они могу да одлете у ваздух. Само је он могас нешто да учини. Иако су га тешке опекотине на руци неподношљиво болеле, морао је некако да уклони цистерну пре него што експлодира.

Ускочио је у возачку кабину, а пре него што је камион ухватио брзину, успео је само да довикне окупљенима:

— Позовите ватрогасце! Нека ме прате!

Срећом, међу радницима се налазио и човек запослен у лабораторији. Он је нагађао да је у цистерни ацетон, па је без оклевања телефонирао ватрогасној служби.

Ханс Хугер је пролетео кроз фабричку капију, и возећи што је брже могао, кренуо ка најближем ауто-путу. То је била његова једина шанса, удаљена шеснаест километара.

Десну руку није могао ни да помери. Морао је да се сналази како уме и да левом, неозлеђеном, мења брзине и управља воланом. А онда му се одједном учинило да то што му се дешава није ни тако страшно, ни тако опасно — било га је

баш брига! Осећао се стварно чудно и однекуда почео да из сећања извлачи делиће заборављених дечијих песмица...

Захваљујући великој брзини којом се кретао, пламен није обухватио цистерну, већ се вукао за њом у дугачком репу.

ПРОКЛЕТСТВО ИЛИ СПАС?

Све док је настављао да вези тако брзо, знао је — пламени реп ће и даље да се вуче за цистерном. Успори ли, пламен би могао да се подвуче под цистерну. У том тренутку и он и камион би одлетели у ваздух.

Прелетео је преко једне пруге, за длаку избегао воз, а онда се, на свој ужас нашао у насељеној области.

— Куће, школе! — пролетело му је кроз главу.

— Само не овде, само не овде... мрмљао је себи у браду.

А онда је на ветробранском стаклу угледао прве капи. Киша. Није знао да ли је то проклетство, или му киша можда доноси спас. Успориће кретање, то је било сигурно. Али је исто тако могла и да смањи пламен. Док му се све то кошмарним брзинама мувало по глави, стигао је најзад и до ауто-пута.

ПРАВИ ИЛИ ЛАЖАН?

ТАЈНА КЕНСИНГТОНСКОГ КАМЕНА

Сасвим неочекивано, откривен је споменик који се званично сматра највећим америчким благом, али неки научници — оспоравају му аутентичност!

Када је, копајући земљу за повртњак, ударио лопатом о нешто тврдо, Олаф Охман је опсовао кроз зубе, јер му је већ било доста мука тог спарног августовског дана. Ипак, није помишљао да ће му каменчица о коју је запео и која се запетљала у корен јасике више од десет

година загорчавати живот! Поготово када је, ослободивши камен, схватио да је наишао на нешто невероватно: прастари надгробни споменик исписан рунским писмом.

Руне, ту, у Америци? Ипак, није било сумње. Олаф Охман је добро знао то прастаро писмо које је видео у родној

Шведској. Од узбуђења и ганутости „кнедла“ му је застала у грлу када се сетио родног краја који није видео четрдесет година, откако се, 1859, населио овде, у Салему крај Кенсингтона, у држави Минесота.

Олаф Охман је пожурio у кућу да позове сина и покаже му руне ко-

је дечак, рођен у Америци, никада није видео. Убрзо је, обавештен о открићу које је личило на бајку, пристигао и Охманов сусед и земљак Нилс Флатен. Фотографисали су драгоцен камен и одлучили да слике пошаљу тада чувеном професору Бреди који је на Универзитету у Мине-

соти предавао скандинавске језике.

УА, ПРЕВАРАНТ!

Бреда није успео да прочита баш сваку реч рунског натписа који је био и прилично дугачак. Ипак, могло се схватити да је реч о групи Швеђана и Норвежана који су заједно допловили и од којих су неки једнога дана пронађени на обали мртви, првени од крви. Међутим, како није било познато да су икада у средњовековној историји — када су Скандинавци писали рунама — Швеђани и Норвежани предузимали заједничка путовања, Бреда је закључио да камен не може бити аутентичан.

Поред тога, језик натписа био је нека мешавина шведског, норвешког и енглеског, непозната у историји. Тако је камен проглашен за фалсификат, а Олаф Охман — за преваранта.

Само му је још то требало! Ојађен и увређен, Олаф Охман је камен који је до тада чувао и пазио поставио испред улаза у амбар, као степенник. Да би га стално газео... кад га је стајао подругивања и презира суграђана, поготову оних који су се сматрали пра-

Овде је бар могао да буде сигуран да, ма шта се десило, у то неће бити умешано много људи. Највероватније само он. Погледао је у ретровизор и угледао како му се великом брзином при-

ближавају кола са упаљеним плавим светлом. Била су то кола шефа ватрогасаца. Возач му је руком давао знак да успори. У даљини је могао да види и два ватрогасна возила.

Сада је већ могао да се на-
да...

Али, како је успорио, пламен иза њега нагло је букнуо и виноу се још више. У тренутку када су прва ватрогасна кола прошла поред њега, свом снагом је притиснуо кичницу. Подрхтавајући, огромна цистерна се коначно зауставила, а њен возач је могао да искочи. Лудачка возња Ханса Хугера на нечему што се може назвати „буретом барута“ била је завршена.

Ватрогасци су истог тренача почели да посипају цистерну прахом. За свега неколико часака, све је било готово. Тек тада ватрогасци су могли да обрате пажњу на згрчену прилику поред пута. Придржавајући десну, спаљену руку оном здравом, човек је непрестано понављао две исте реченице:

— Да ли је експлодирала?
Јесу ли сви безбедни?

2

Два дана касније, Ханс Хугер се довољно опоравио да би могао да упита болничарку:

— Шта се десило са мојом цистерном?

— Не брините за то. Ви сте херој — одговорила му је.

М. И.

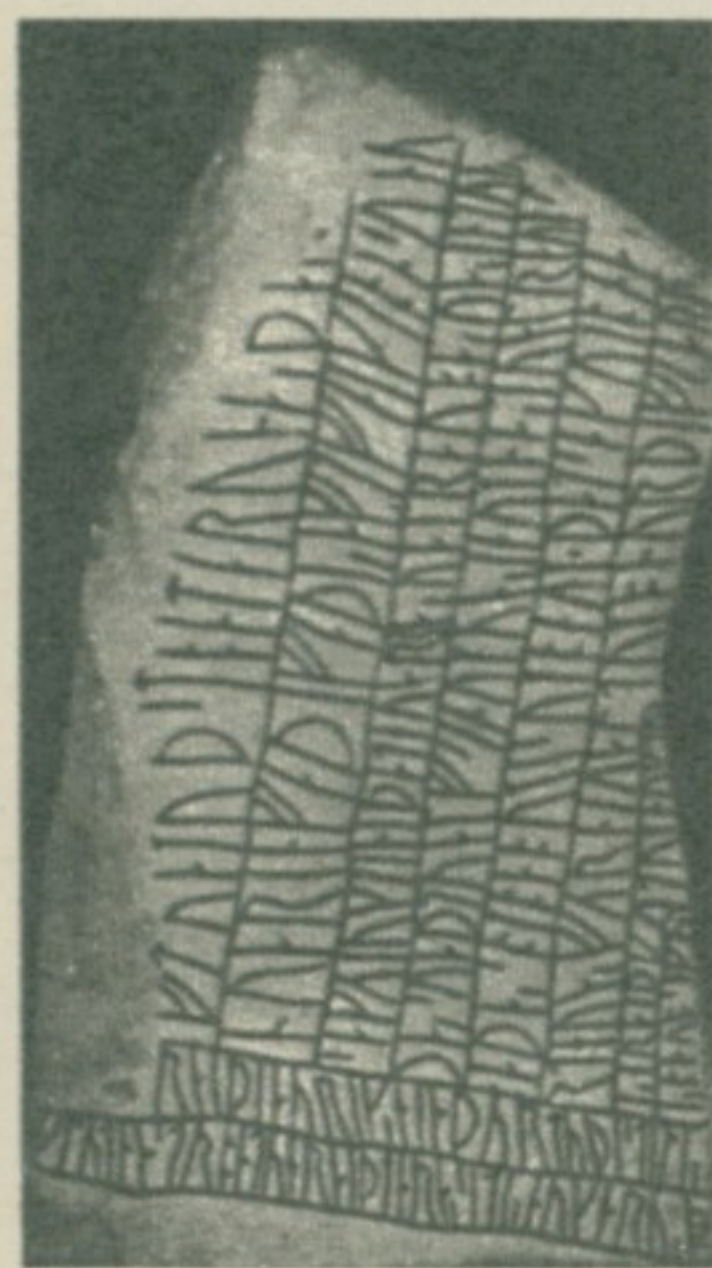
ПРАШЊАВ ГАС

Снимци са америчких и совјетских међупланетарних станица показали су да се на Марсу јављају пешчане буре којима нема равних на Земљи. Међутим, узрок њихове појаве и карактер самог тог процеса још представља загонетку.

Група америчких научника покушала је да у лабораторији направи марсовске услове, да би се добио одговор на питање — каква је природа тих буре. Улогу тла у експериментима играле су растресите силикатне честице, стављене у веома разређену угљендиоксидну атмосферу. Ти експерименти су показали да преко ноћи потповршински слој тла апсорбује угљен-диоксид да би се преко дана, под дејством сунчевог загревања, поново враћао у атмосферу и при том за собом „вукао“ сићушне честице прашине.

Те мале експлозије се јављају зато што је угљен-диоксид „везан“ за тле све до тренутка док притисак не достигне критичну тачку, односно док не дође до пробијања површинског слоја тла. Разуме се, та појава зависи од особености тла, микрорељефа, осветљености...

Загонетка великих пешчаних буре на Марсу могла би се, дакле, сматрати решеном, ако би се поуздано знало да су у лабораторији у потпуности створени услови као они на Марсу.

Овако изгледају РУНЕ, старо германско писмо чији назив значи — тајна

вим Американцима и грдили досељенике.

Прошло је девет година. Кроз Салем је случајно пролазио историчар Хјалмар Холанд. Американца шведског порекла. Како се о камену из Охмановог повртњака непрестано говорало, Хјалмар Холанд се заинтересовао. Када га је видео, обузела га је права опсесија да докаже како је натпис на њему ипак аутентичан и стар најмање шест векова!

МНОГО ЗАГОНЕТКИ...

Тако је почела једна од најчудноватијих археолошких расправа са потпуно неочекиваним исходом.

Хјалмар Холанд је успео да дешифрује цео текст и објавио га је већ 1908. године:

„Има нас 8 Гота (Швеђана) и 22 Норвежанина на истраживачком путовању из Винланда на запад. Улогорили смо се између две стене, на неколико да на хода на север од овог камена. Једнога дана пошли смо на пецање. Када смо се вратили затекли смо 10 наших другара црвених од крви и мртвих. Аве Марија избави нас од опасности. Оставили смо десет морнара да чувају наше лађе на мору, четрнаест дана хода од овог места. Година 1362.“

Холанд је, после овога, повео Охмана и Флатена код салемаког нотара да положи свечану заклетву како нису фалсификатори. У дугачком тексту они су испричали и најситније појединости о проналажењу камена и свечано се потписали.

Сада је требало решити главну мистерију: откуд камен у Охмановом повртњаку? Откако се зна, ово је место до његовог доласка било ненасељено. Осим тога, нигде у близини нема воде. Где су, онда, пецали они истраживачи из 1362. године? Најзад, какав је тај чудни, мешани језик којим су писали? Све је то требало одгонетнути и логично објаснити,

па да се поверује Охману, Флатену и, коначно, Холанду.

Уколико би се то постигло, камен који је у међувремену назван Кенсингтонски и већ постао чувен, представљао би најстарији документ о колонизацији америчког копна. Век и по пре Колумба! Тако нешто било би највеће историјско благо Америке.

НЕКИ ИПАК СУМЊАЈУ

Долазили су највећи светски стручњаци-рунолози да испитају камен. И — готово листом се слагали са мишљењем професора Бреде! Али, археолози, са своје стране, нису сумњали у аутентичност и старост камена! Полемика и мистерија трајале су деценијама. Најзад, кишног лета 1948. године камен је пребачен у Смитсонов институт при Вашингтонском националном музеју. После преданог испитивања, уследило је објашњење.

Наиме, године 1362. на брежуљку где се у време откривања камена налазио Охманов повртњак, било је језеро. Дакле, пецање није било измишљотина. А геолози су се без изузетка сложили да натпис на камену не може

никако бити млађи од 600 година! То су показала испитивања модерним средствима која су гарантовала поузданост. Што се тиче мешаног језика — он је морао бити производ обичних, не много писмених морнара и зато се не слаже са „књижевним“ говором 14. века.

Остало је још да се објасни откуд Швеђани и Норвежани заједно. Била је то, по мишљењу археолога, експедиција коју су сачињавали младићи, одабраници норвешког краља. Они су путовали да би у хришћанство преобратили Викинге, колонизаторе Гренланда. У историји је, наиме, доказано да су они још у 12. веку открили ово ледено копно.

Међутим, експедиција се на залеђеном Гренланду није могла задржати, па је кренула даље на запад највероватније истим путем којим су и Викинзи одлазили и наилазили на — Америку! Богату и лепу земљу која је, међутим, тада била одвећ далеко да би се могли и вратити у Европу.

Ако се сви научници и нису сложили са оваквим образложењем о Кенсингтонском камену, то је званичан став Вашингтонског националног музеја. Камен из Салема зато се сматра најстаријим доказом о колонизацији Америке и као такав — највећим националним благом.

М. К.

И У НАШОЈ ЗЕМЉИ

РУНЕ су старо германско писмо које је настало вероватно око почетка нове ере. Кратки текстови писани рунама урезивани су у почетку само на накит или оружје, доцније на камене надгробне споменике, а књиге на рунама веома су ретке. Порекло овог писма којим се служио цео германски свет није разјашњено. Док су у Немачкој рунописи из употребе око 700. а у Енглеској око 1000. године, на тлу Скандинавије ове цветају у 10. и 11. веку. Шведски сељаци урезивали су их на премете народне радиности чак до пре стотинак година! У нашој земљи пронађен је један натпис рунама на рушевинама једне цркве из 6. века, у босанском месту Брезе.

Зрнца великог света

НАРОДНА КЊИГА препоручује вам најчишаније књије из библиотеке

»Зрнца великог света«

1. ПИОНИР САМ, ТИМ СЕ ДИЧИМ

познатог дечјег писца и психолога Будимира Нешића

● МАШТОВИТ И РАЗИГРАН ПИОНИРСКИ БУКВАР НЕНАМЕТЉИВО УВОДИ НАЈМЛАЂЕ У ПИОНИРСКУ ОРГАНИЗАЦИЈУ КРОЗ ПРИЧУ, ДОСЕТКУ, ПРИМЕР, ПОЕТСКИ СТИЛ И ИЗУЗЕТНУ ИЛУСТРАЦИЈУ.

● НЕШИЋ НА ИЗВАНРЕДАН НАЧИН РАЗГОВАРА СА ДЕЦОМ О МНОГИМ ЗНАЧАЈНИМ ПИТАЊИМА ЧИЈЕ РАЗУМЕВАЊЕ ИМ ПОМАЖЕ ДА ОСЕТЕ ВАЖНОСТ ЧЕСТИТИХ И ЛЕПИХ ЉУДСКИХ ОДНОСА КАО И ДА НАСЛУТЕ МНОГОЗНАЧНОСТ СТВАРИ И ПОЈАВА.

● ПИОНИРСКА БРОЈАЛИЦА

● УСПРАВНА ПЕСМА

● ЗАБРАЊЕНО ЈЕ СКРИВАТИ ПОНОС

● УМЕШ ЛИ ДА ПОДНОСИШ НАДИМАК?

Књига је богато илустрована са око стотину цртежа у боји, које је, маштовито надограђујући текст, припремио Радослав Зеcheвић, познати илустратор књига за децу.

Сарадња «Народне књиге» и Савеза за социјалистичко васпитање и заштиту деце СР Србије.

Цена: 120.—

2. Јелисавета Нинолић:

ПОГЛЕДАЈ МЕ, ПОГЛЕДАЈ СЕ

Књига ће помоћи вашем детету да се снађе у одређеним ситуацијама, залаже се за «културу срца» и проналази слободне начине да изрази суштинско социјалистичко осећање — ЧОВЕКОЉУБЉЕ.

Цена: 120.—

КОРИСНЕ И ЛЕПЕ СУ И СЛЕДЕЋЕ КЊИГЕ ИЗ ОВЕ БИБЛИОТЕКЕ:

3. Жина Миновић и Миленко Матици:

ЧИТАЊА САМОУПРАВЉАЊА

Цена: 120.—

4. Душан Васић и Рајко Ђурић:

ХАЈДЕ ДА МЕЊАМО СВЕТ

Цена: 120.—

5. Миливој Југин:

СВИ СМО КОСМОНАУТИ

Цена: 120.—

6. Коста Степановић

и Милија Станић:

ИЗВИНИТЕ, ИЗВИНУО САМ СЕ

— Приче о језику —

Цена: 120.—

7. Слободан Анастасијевић:

ТВОЈИ СИГУРНИ НОРАЦИ

Цена: 120.—

8. Берислав Шефер, Вуно

Павићевић, Петар

Живадиновић:

РАЗГОВОРИ О ЕТИЦИ И СОЦИЈАЛИЗМУ

Цена: 120.—

Све књиге су формата 22 x 22, у тврдом повезу са пластифицираним корицама у боји. Писмо: ћирилица.

ИРО «НАРОДНА КЊИГА», Београд, Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА 358

Овим неопозиво наручујем књиге под бројем 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. (заокружите бројеве које наручујете).

1. ЗА ГОТОВО _____ по цени од динара _____

_____ уз попуст од 10%, тако да ћу износ од динара _____ платити поштару кад ми уручи књиге.

2. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара _____ коју ћу суму отплатити у _____ месечне рате. (Најмања рата је 100.— дин.). Рате ћу уплаћивати до 10-ог у месецу до исплате целе суме.

Књиге можете поручити:

— Код издавача, «Народна књига», 11000 Београд, Шафарикова 11.

— У Салону «Народне књиге», Цетињска 8. У Сервису «Народне књиге», Николе Спасића 2. Члановима Клуба читалаца «Народне књиге» уобичајени стални попуст.

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број, место, улица и број)

(Радна организација у којој је купац запослен)

(Овера радне организације за купце на отплату) (Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

М. П.

Купци на отплату оверавају наручбеницу у радној организацији где раде, а пензионери при куповини на отплату прилажу последњи чек пензије. У случају спора надлежан је 1 општински суд у Београду.

вима Клуба читалаца «Народне књиге» уобичајени стални попуст.

У нашим пословницама у: Новом Саду, Фрушкогорска 4; Смедереву, Липе, Маршала Тита 50; Лесковцу, Балканска 15-а; Ченти, Жарка Зрењанина 64; Скопљу, Вит пазар 66; Сарајеву, Синђелићева 1.

БРАМИНА

**ПРЕРУШЕНИ ВЛАДАР
ОБИЋЕ ЧИТАВО КРАЉЕВСТВО. ГДЕ
ГОД ЈЕ НАИПАЗИО НА ЉУДЕ, ИЗГОВАРАО
ЈЕ ДВЕ ЧАРОБНЕ РЕЧИ У НАДИ ДА ЋЕ МУ
НЕКО ОТКРИТИ ЊИХОВО ТАЈНО ЗНАЧЕЊЕ...**

Краљ Викра Мадитија био је добар владар који је бринуо о свом народу. Како је био и мудар, знао је да сјајна и раскошна палата није место где може да сазна како његови сиромашни поданици стварно живе и како се осећају, па је обичавао да се прерушава и на једном магарцу путује по свом краљевству.

Тако прерушен, наиђе он једнога дана на човека који је неутешно плакао поред мртвог детета. Беше то један браман, припадник највише касте, али страшно сиромашан.

— Када је дете умрло? — упита га краљ.

— Овог јутра, а било му је свега недељу дана. Сва моја деца умиру после недељу дана — рече човек и поново се заплака.

— Живот и смрт су у рукама богова — тужно одговори краљ Викра и одјаха даље.

Али како је био мека и добра срца, краљ није могао да заборави несрећу сиромашног брамана, па је наредио владару те провинције да му јави чим браманова жена добије друго дете.

Годину дана касније, човек доби сина, а краљ се још једном преруши и одјаха до колибе сиромашног поданика. Како је време било топло, одлучи да ту ноћ преспава на пољу, пред самим вратима убогог дома. Те ноћи свемоћни Брама дошао је пред колибу, али није хтео

да уђе, јер би морао да прескочи краља.

— О, Викра Мадитија, зашто ми стојиш на путу? — запита бог гласом који би на смрт уплашио пола света.

Прикупивши храброст, Викра Мадитија запита Брамму шта намерава да уради.

— Дошао сам да на челу новорођенчета испишем његову судбину — одговори велики Брама.

— Ја ти се већ много година смерно молим и приносим ти жртве. Молим те, кажи ми шта ћеш исписати на дететовом челу — замоли га добри краљ.

Али свемоћни Брама одби да му одговори на то питање, а Викра Мадитија не хтеде да му се склони с пута. Само је краљева доброта спречавала Брамму да га прекорачи. На крају су се ипак споразумели да краљ пропусти Брамму, а да му овај, заузврат, када се буде враћао, открије шта је написао. Тако и би. Када је после неколико тренутака изишао из колибе, Брама проговори:

— Написао сам оно што сам написао, дете ће умрети у тренутку када сунце почне да излази.

Када је ово чуо, добри краљ паде на колена:

— Не постоји ли неки начин да се дете спасе? — завапи он.

Брама га озбиљно погледа и рече:

Индијска бајка ЗАГОНЕТКА

— Постоји један пут, али се бојим да ће бити претежак за тебе. Али, ако то стварно желиш, ево начина: откриј значење двеју свјетих речи, па ће детету живот бити враћен. Те две речи су Хабок и Лабок.

Тако рече Брама, а онда несташе.

ТУЖНА ПРИНЦЕЗА

С првим зрацима сунца, Викру Мадитија пробуди запомагање сиромашног брамана. Дете је било мртво, а родитељи потпуно савладани очајем тако да су, не размишљајући, допустили свом необичном посетиоцу да однесе сићушно тело његовог сина да га сахрани. Викра Мадитија пажљиво вамота детенце и причврсти завежљај за своја леђа.

Тако започе дуго трагање доброг краља. Носећи тужни завежљај на леђима, ишао је од провинције до провинције свог огромног царства. Свуда где је наилазио на људе, изговарао је чаробне речи „Хабок-Лабок“ у нади да ће му неко открити њихово тајно значење. Прошао је читаву земљу, али нико није умео да реши Брамину загонетку. Добри краљ није хтео да одустане, па је тако, на крају, прешао границу суседне земље.

Баш у то време принцеза ове земље завршавала је своје школовање. Требало је да јој учитељ одржи и последњи час, али се мудри старац страшно прехладио па одлучи да пошаље сина да принцези одржи заказани час.

Стари учитељ потпуно је заборавио на древни обичај по којем учитељ после одржаног задњег ча-

са добије награду за свој труд. Али, његов син није. Чим је завршио са поучавањем, окренуо се поноситој принцези:

— Захтевам награду за последњу поуку. Хоћу да ми постанете жена — рече лукави младић.

Принцеза пребледе, јер је срце већ поклонила другом. Беше то краљ Викра Мадитија чију је слику негде видела. Од тог дана није престајала да моли своју богињу да јој помогне да се уда за племенитог краља Викру Мадитија.

Знала је да се обичај мора поштовати, па је, тужна срца, пристала да се уда за младића кога није воледа. Њих двоје се договорише да се те ноћи нађу у једном пустом храму ван града.

БЕБА ЈЕ ЗАПЛАКАЛА

Учитељев син сачека да његови остарели родитељи заспе, а онда се на прстима увуче у собу у којој су се чувале све породичне драгоцености. На дну једне огромне дрвене шкриње лежало је и богато украсено свечано одело спремно за његово венчање. Али како је шкриња била велика, младић је морао да се увуче у њу како би извукао одело. У тренутку када се увукао, стара шкриња зашкрипа, а поклопац паде и зробо га.

Дуго је несрећна принцеза чекала, али се у напуштеном храму нико није појављивао. А онда њене слушкиње угледаше некога на вратима. Мислећи да је то младожења, почеше да певају венчану песму.

Када су мало боље погледале, видеше да та чудна, изгладнела сподоба са завежљајем на леђима никако не може да буде учитељев син...

— Хабок-Лабок, тако вам бога Брамме, откријте ми тајну ових речи — завапи дошљак очајнички гледајући принцезу.

— Зар морам да се удам за лукава? — помисли несрећна принцеза и грцајући паде ничице пред богињу на олтару.

— Хабок-Лабок — упорно је мрмљао убоги незнанац.

— Хабок-Лабок — огласи се дрвена богиња која пред очима задивљених људи оживе и поче да зрачи неком чудном светлошћу. Затим се обрати принцези:

— Свемоћни Брама је услишио твоје молбе. Пред тобом је краљ Викра Мадитија.

У том трену краљ осети како се у завежљају на његовим леђима нешто покрену, а онда зачу — бибин смех. Сузе радоснице потекосе низ лице краља који је стигао до краја свог тешког пута.

Следећег дана краљ и принцеза одјахаше назад у Мадитијино краљевство. Чим су стигли до престонице, вратише дете пресрећним родитељима.

Прошло је отада много година. Сиромашни браман и његова жена имали су још много здраве деце и сва су доживела дубоку старост.

М. И.

РУДАРСТВО

благо под земљом

НАЛАЗИШТА НА БРИТАНСКИМ ОСТРВИМА

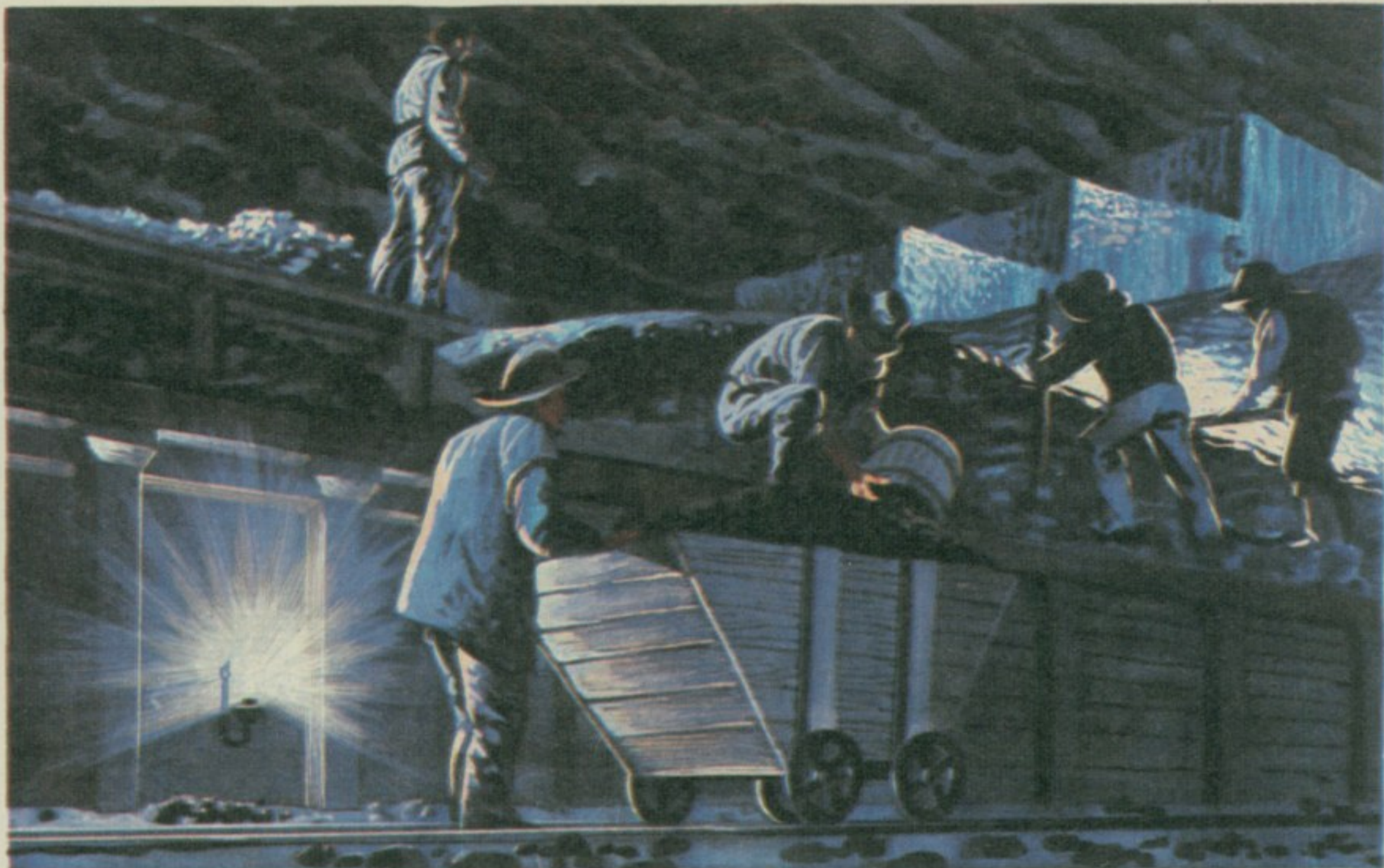
● ОЛОВО	● ОЛОВО
● УГАЉ	● НАЛАЈ
● ГВОЖЂЕ	○ МАГНЕЗИЈУМ
● БАКАР	● ЦИНК

РАДЕ И ДЕЦА — Почетке рударства треба тражити у оним давним временима када је човек трагао за што тврђим материјалом за своја оруђа. Копајући испод површинских слојева земље, налазио је камен који је био знатно тврђи од камена са површине изложеног деловању атмосферичког. Асирци и Феничани, а касније и стари Грци, имали су развијено рударство. У многим крајевима своје простране империје Римљани су користили налазишта рудног блага. И у нашој земљи рано се почиње са експлоатацијом. О томе сведоче и остаци старих рудника у близини данашњег Мајданпека, Сребренице, Вареша, Кратова, Трепче...

Бакар, односно његове легуре, одиграле су врло значајну улогу у развоју човека, тако да је овај метал чак и обележје једне епохе, једног времена. На слици горе приказан је део једног налазишта бакарне руде које је експлоатисано у прошлом веку. Ископана руда транспортовала се до сабиралишта животињским запрегама, а руде се сортирале ручно. Ове напорне послове често су обављала и деца.

На слици лево је алат који су рудари дуго користили, све док се копање руде није механизовало. На слици десно је географска карта Велике Британије, из прве половине прошлог века, на којој су обележена рудна налазишта која су у то време експлоатисана. Иначе, прва рударска карта за коју се данас зна, потиче још из 13. века пре наше ере: на њој су била обележена налазишта злата египатског фараона Рамзеса II.

ОСУЂЕНИ НА ПОМРЧИНУ — Већ дуго времена угаљ игра врло значајну улогу не само као гориво, већ и као индустријска сировина. Има више врста угља — старији и квалитетнији обично се налази у већим дубинама. На горњој слици је један рудник који је експлоатисан у прошлом веку. Овде се готово сви радови изводе ручно. Тамо где су за то постојали услови, вагонете је вукла и коњска запрега. Кажу да коњи који су једном уведени у рудничку јаму, нису више до краја живота видели светлост. Механизација је прилично споро крчила пут. Прву машину конструисао је енглески инжењер Виљем Браун. Међутим, ни њу као ни многе друге после, нису радо прихватили тадашњи власници рудника, јер су сматрали да су исувише скупе. Средином 19. века за копање руде користе се пнеуматски уређаји, а нешто касније и електрични.

ТЕХНИКА ПОБЕЂУЈЕ — Дуго времена се и транспортовање руде на површину вршило искључиво коришћењем људске радне снаге. На сликама (лево и горе) види се како су ови радови обављани у првим годинама прошлог века. Са великих дубина људи су руду износили у корпама, користећи мердевине које су повезивале галерије (у неким случајевима за ово је коришћено и витло). Ово је био не само тежак, него и врло опасан посао јер су мердевине и галерије биле од дрвета. За унутрашњи транспорт руде, тамо где није било могуће користити коњску запрегу, коришћени су вагонети које су људи вукли и гурали. Али, упоредо са развојем технике копања руде, усавршавао се и транспорт. Године 1805. у једном руднику у близини Шефилда, у Енглеској, почиње да се користи парна машина. Знатно касније почињу да се користе и вагонети са дизел-вучом, а затим и са електричном. Раније је спуштање рудара у јаме било скопчано не само са тешкоћама, већ и бројним опасностима. Међутим, данас захваљујући лифтовима, рудари се спуштају брзо и сигурно и на дубине које премашују хиљаду метара. За њихово развожење по рудничким ходницима користе се електрични возови. Сигурност рада је такође неупоредиво већа. На пример, уместо ранијих дрвених подграда и галерија, служе бетонске и челичне конструкције, а у одређеним случајевима и хидраулични подупирачи.

ЖИТ Страна

ЈАН ДЈУРИ (JAN DURY)

Недавно је у Енглеској диско-кућа Стиф објавила вест да ће, пошто се прода милион примерака Јан Дјуријевог сингла „Удари ме бубњарском палицом“ („Hit Me With Rhythm Stick“), повући ову плочу из продаје и тако од ње направити најтраженији сингл.

Јан Дјури, композитор овог хита, у младости се бавио сликарством. Тек 1972. године створио је прву групу КИЛБЕРН ЕНД Д ХАЈ РОУДС (KILBURN AND THE HIGH ROADS). То је био чудан састав — сачињавали су га студенти сликарства — који ће остати у сећању као најлуђи рок-бенд тог времена. Издали су један албум „Леп“ („Handsomeness“) и после тога се разишли. Три године касније, 1975, КИЛБЕРНИ се поново окупљају да би одржали свој опроштајни концерт.

Јан Дјури је 1976. године оформио нови састав БЛОКХЕДС (глупаци). Наиме, желео је да поново снима. У студију му је помагала група музичара од које је Јан Дјури оформио свој пратећи састав и назвао га БЛОКХЕДС. Убрзо постаје један од најзначајнијих песника новог таласа. Велики успех доживљава сингловима „Sweet Gene Vincent“ и „What a Waste“, а

албум „New Boots and Panties“ постаје једно од најбољих остварења у 1977. години. Ова плоча се још налази на листама популарности у Енглеској, што довољно говори о његовим квалитетима.

Тајна Јан Дјуријевог успеха лежи у његовим текстовима који својим хумором и снагом плене слушаоце. Своје инспирације Дјури налази посматрајући људе који га окружују. Његове композиције (упркос томе што је популарност стекао тек у тридесет шестој години) нису горке и циничне, већ одишу оптимизмом и хумором.

Велики допринос Дјуријевим композицијама дали су и чланови БЛОКХЕДСА. Овај изврсни састав сачињавају: гитаристи Чес Хенкел (Chas Hankel) и Џон Тернбул (John Turnbull), инструменте са клавијатури свира Мики Галагер (Mickey Gallagher), саксофон Дејви Пејн (Davey Payne), а у ритам-секцији су басиста Норман Ват-Рој (Norman Wat-Roy) и бубњар Чарли Чарлс (Charley Charles).

Ускоро се очекује излазак новог албума, а рнда ће Јан Дјури и БЛОКХЕДС кренути на велику турнеју по Европи. Жеља им је, како кажу, да у оквиру те турнеје почете и нашу земљу.

МОТОРХЕД – MOTORHEAD

Када је напустио састав ХОКВИНД (HAWKWIND), басиста Лемми (Lemmy) основао је нову групу МОТОРХЕД. Већина критичара је МОТОРХЕД унапред отписала јер се Лемми опредељио за класични рок-трио, у коме је он вокални солиста и басиста, док гитару свира Еди Кларк (Eddie Clark), а за бубњевима је Тејлор (Taylor). Састав је један од ретких, још активних заступника скоро већ заборављеног тешког рока, стила који

је свој зенит достигао почетком седамдесетих година. Међутим, МОТОРХЕД су нашли неку своју варијанту тешког рока која им је донела велики број поклоника. Њихова обрада старе композиције „Louie Louie“, издата као сингл, постала је прави хит.

Ускоро група МОТОРХЕД креће на своју, до сада највећу турнеју по Енглеској на којој ће промовисати свој нови албум и сингл „Overkill“ од кога много очекују.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

УДАРИ МЕ БУБЊАРСКОМ ПАЛИЦОМ

(HIT ME WITH THE RHYTHM STICK)

Изводи: Јан Дјури и Блокхедс

In the deserts of Sudan
And the gardens of Japan,
From Milan to Yucatan,
Every woman's
Every man.

Hit me with your rhythm stick,
Hit me, hit me.
Je t'adore, ich liebe dich,
Hit me, hit me, hit me.

Hit me with your rhythm stick,
Hit me slowly, hit me quick.
Hit me, hit me, hit me.

In the wilds of Borneo
And the vineyards of Bordeaux,
Eskimo, Arapaho
Move their body to and fro.

Hit me with your rhythm stick,
Hit me, hit me.
Das ist gut, c'est fantastique,
Hit me, hit me, hit me.

Hit me with your rhythm stick,
It's nice to be a lunatic.
Hit me, hit me, hit me.
Hit me, hit me.

In the dock of Tiger Bay,
On the road to Mandalay,
From Bombay to Sante Fe,
O'er the hills
And far away.

Hit me with your rhythm stick,
Hit me, hit me.
C'est si bon, mm... ist es nicht?
Hit me, hit me, hit me.

Hit me with your rhythm stick,
Two fat persons
Click, click, click.
Hit me, hit me, hit me.

ПАНИШМЕНТ ОВ ЛАКШЕРИ

(PUNISHMENT OF LUXURY)

ПАНИШМЕНТ ОВ ЛАКШЕРИ је нова група о којој се у последње време све више говори. До сада је овај квартет из Њукастла издао само један сингл „Живот лутке“ („Puppet Life“) који је био проглашен за један од најбољих синглова у 1978. години. ПАНИШМЕНТ ОВ ЛАКШЕРИ сачињавају: гитариста Нев Невиллакшери (Nev Nevilluxury), вокални солиста Брејн Бонд (Brain

Bond), басиста Џими Циро (Jimmy Gigo) и бубњар Мики Сентура (Micky Centura).

Музика коју изводи овај састав својим темама и звуком припада новом таласу. Њихов сценски наступ пун је театарности и донекле подсећа на ДИ-О (DIO). Концерти ПАНИШМЕНТ ОВ ЛАКШЕРИ нису добро увежбани, нити су унапред испланирани тако да њихови наступи најчешће представљају импровизацију.

Млади их, широм Енглеске, изванредно прихватају. Најатрактивнији је певач групе Брејн Бонд, који опашавањем луткиних покрета у композицији „Живот лутке“ публику доводи до одушевљења. На свом премијерном концерту у Лондону ПАНИШМЕНТ ОВ ЛАКШЕРИ су изненадили и критичаре и публику.

Недавно је група потписала уговор са диско-кућом United Artist и ускоро се може очекивати и њихов деби албум, чије се снимање завршава.

ФИБИ СНОУ (PHOEBE SNOW)

ФИБИ СНОУ је млада певачица која код нас још није довољно позната, док у Америци већ дуго спада у ред најпопуларнијих. Њена три досадашња албума продата су у златним тиражима, а имала је и неколико сингл-хитова. Недавно је изишао њен четврти албум „Уз длаку“ („Against the Grain“) и изгледа да ће помоћу њега најзад освојити и Европу. Сингл „Сваке ноћи“ („Every Night“), скинут са албума, већ дуже време се налази на листама популарности и у нашој земљи.

Фиби Сноу је рођена 1952. године у Њујорку. У почетку каријере певала је блуз-композиције по малим клубовима где је њен величанствени глас привукао пажњу једног чувеног про-

дуцента који јој је и пружио прву шансу. Слушајући је, стиче се утисак да пева нека искусна црна певачица. Њеним вокалним могућностима био је одушевљен и Пол Сајмон, тако да му се Фиби придружила на његовој плочи „Још луд и после свих ових година“ „Still Crazy After All These Years“. Била је гост и на његовој турнеји по Америци, а на њеној другој плочи пратили су је Полови музичари.

На плочи „Against the Grain“ налази се десет композиција. Песме су изузетног квалитета и имају неку посебну топлину, карактеристичну за ову певачицу. Свака композиција могла би да постане хит, да је издата као сингл-плоча.

* СВИТ (SWEET) *

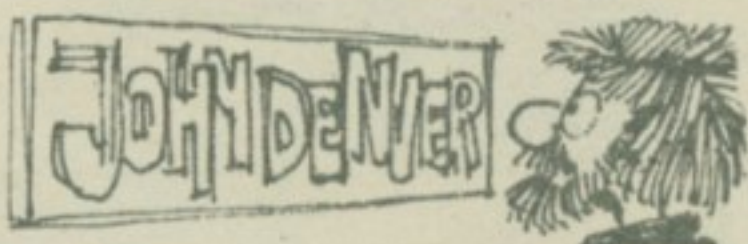
Одласком Брејна Конолија (Brain Connolly) група СВИТ је, после десет година заједничког рада, постала трио. Брејн је одлучио да од сада наступа сам, као соло-певач, док ће његови другови наставити као трио. Гитариста Енди Скот (Andy Scott), басиста Стив Прист (Steve Priest) и бубњар Мик Такер (Mick Tacker) одлучили су да не доводе новог певача, већ да убудуће деле вокалне деонице. Како звучи нови трио можемо оценити слушајући њихов нови сингл „Зови ме“ („Call

Me») који је изишао почетком марта. После њега очекује се и албум „A Cut Above the Rest“.

Група СВИТ је постигла огроман успех широм света. Имала је велики број хитова, али се у последње време о њој и њеним члановима није много чуло. Због тога је вест о одласку Конолија за њихове обожаваоце дошла као изненађење.

Брејн Коноли ће почетком лета издати свој деби албум који ће пропутити турнејом. За сада се само зна да ће променити стил и да ће се трудити да не подсећа на групу СВИТ.

ЏОН ДЕНВЕР

(JOHN DENVER)

Крајем марта ЏОН ДЕНВЕР ће поново, после три године, одржати неколико концерата у Европи. Ову краћу турнеју започиће у Енглеској, а затим ће посетити СР Немачку, Француску и скандинавске земље. Истовремено ће изаћи и његов сингл „Downhill Stuff“ скинут са албума „John Denver“ који је изишао почетком марта. У Енглеској ће Денвер снимити и неколико телевизијских емисија.

СЕИД МЕМИЋ ВАЈТА

СЕИДА МЕМИЋА ВАЈТУ није потребно представљати љубитељима поп-музике. Овај талентовани рок-певач постиже своје прве успехе по доласку у групу ТЕШКА ИНДУСТРИЈА. Његов специфичан глас, сиров и необичне боје, одмах постаје препознатљив.

По распаду састава ТЕШКА ИНДУСТРИЈА,

пре нешто више од годину дана, Вајта одлучује да каријеру музичара настави као солиста и одбија примамљиве понуде најпознатијих југословенских рок-састава. Да је његова одлука правилна постало је очигледно када му је изишла прва сингл-плоча. Дobar тираж и још боље критике дале су подстрек овом певачу да сними и другу малу плочу са хит-номером „Буди добра до октобра“. Овај сингл продат је у 80 000 примерака што је још један доказ Мемичеве вредности. И најзад, после успеха две

сингл-плоче, светлост дана недавно је угледала и прва самостална велика плоча под називом „Златна рибица“. Судећи према продаји, и Вајтина „Златна рибица“ постаће позлаћена.

КЕПТИН БИФХАРТ ЕНД ХИЗ МЕџИК БЕНД

(Captain Beefheart and His Magic Band)

КЕПТИН БИФХАРТ ЕНД ХИЗ МЕџИК БЕНД једна је од најавангарднијих америчких група. Кејптин Бифхард, вођа овог састава чије је право име Дон Ван Влиет, започео је своју каријеру певајући са Френком Запом. Међутим, њихова сарадња није била дугог века. Да би остварио своје идеје, Кејптин Бифхарт је основао свој сопствени састав МЕџИК БЕНД. Ишао је чак толико да-

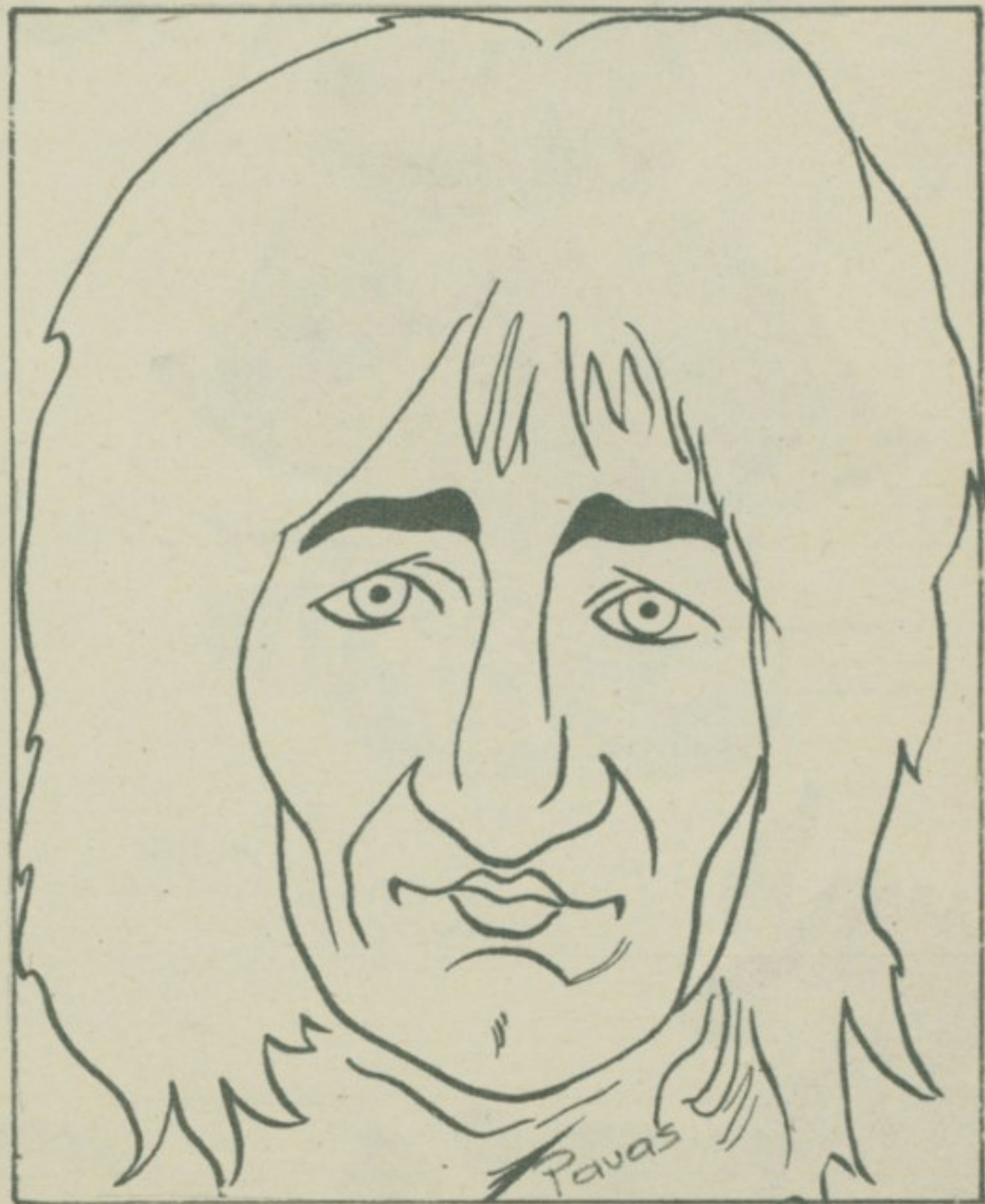
леко да је већину својих музичара сам учио да свирају само да би успели да потпуно реализују оно што је желео. До сада је Кејптин Бифхарт издао велики број плоча од којих већина није постигла никакав комерцијални успех. Најбоље је на тржишту прошао албум „Фармерке и месечев зрак“ („Blue Jeans and Moonbeams“), али о њему сам Бифхарт има најгоре мишљење. За

његово најупечатљивије дело сматра се двоструки албум „Trout Mask Replica“ издат 1969. године, који је за своје време представљао право ремек-дело. У последње време Кејптин Бифхарт се поново активирао. Гостовао је у две песме на албуму групе TJUBC (TUBES) „Tjубс сада“ („Tubes Now“), снимио је и музику за филм „Плава крагна“ („Blue Colat“) који се и код нас приказивао на Фесту, а недавно је изишао и његов последњи албум „Shipu Beast (Bat Chain Puller)“ који је сигурно његово најкомплетније остварење после „Trout Mask Replica“.

Недавно је Кејптин Бифхарт оформио своју нову „Магичну групу“. У њој ће, поред њега, наступати: Роберт Вилијамс (Robert Williams) за бубњевима, Џеф Морис (Jeef Morris) и Ричард Ридјус (Richard Redus) на гитарама, за инструментима са клавијатурама је Ерик Фелдман (Eric Feldman), тромбон свира Брус Фаулер (Bruce Fowler) и једини женски члан Мери Џејн Ајзенберг (Mary Jane Eisenberg) која ће свирати на разним врстама ударалки. Са новом поставом Бифхарт креће на дужу турнеју на којој ће промовисати нову плочу.

НАША КАРИКАТУРА

РОД СТУАРТ (ROD STEWART)

Маја 79

Џуџин Куќах

КЕЦЕЉА ЗА ШКОЛУ

ЗАСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА И
УВУЦИ КОСУ

НАРОДНА НОШЊА
ЗА ВЕЧЕРЊЕ
ПОСЕЛО

ЗАСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА

КОМПЛЕТ С МАРАМОМ
ЗА БЕРБУ
ТРЕШАЊА

КОМПЛЕТ ЗА
ШЕЋЊЕ ПО ШУМИ
И БРАЊЕ
ПЕЧУРАКА

Мај на селу!

Вилана Л. Р. 79

МУЗЕЈ МЕЂУ ОБЛАЦИМА

Један необичан музеј налази се на још необичнијем месту. Реч је о музеју на највишем врху СССР — вису Комунизма (7495 м) на Памиру.

Последњих година овде се попело доста алпиниста. Њихов је обичај да освојивши овај врх, у специјалној пирамиди од камена

оставе своје „визит-карте“.

Листови из дневника, записи на омотима чоколада и етикетама на конзервама, постали су својеврстан летопис о победи човека над стенама и ледом. Овде се, такође, чува и писмо адресовано на алпинисту који овамо стигне 2000. године!

ЈОШ ЈЕДНА ПРЕТПОСТАВКА

Совјетска агенција ТАСС недавно је објавила вест о мишљењу познатог астронома Феникса Зигела са Ваздухопловно-техничког института у Москви — да је такозвану „тунгуску катастрофу“ изазвао непознати летећи објект ванземаљског порекла. Реч је о новој хипотези

о могућем узроку тајанствене експлозије која се, 30. јуна 1908. године, одиграла у централном Сибиру и изазвала огромна разарања, светлосне и магнетске ефекте који су били регистровани чак и у Лондону. Иначе, наука ни до данас још није дала недвосмислен одговор на питање о узроку те катастрофе.

ГНЕЗДА ПОД КРИЛИМА

Мексички орнитолог Мигуел Алварес дел Торо дуги низ година је трагао у шумама своје земље за једном необичном птицом, слатководним гњурцем из врсте Roliforma, сличном нашим галебовима. Ту птицу и биолози слабије познају јер је веома плашљива и крије се од људи у густом воденом растињу.

Упорно трагање се ипак исплатило: Дел Торо је успео да пронађе гнездо на обали једне реке. Сачекао је да женка одлети, а онда је пришао гнезду да би изблиза погледао младунце. Чекало га је изнена-

ђење: гнездо је било празно. Али, Торо је био упоран и стрпљив... После извесног времена женка се вратила у гнездо и орнитолог је приметио да су се два птића измигољила из њеног перја. То откриће је толико изненадило Тороа, да је одлучио да по сваку цену ухвати необичну птицу. Најзад му је то и успело и тада је испод крила птице угледао мала, удобна гнездашца.

Касније се показало да и мужјак ове птице има под крилима слична сићушна гнезда и да и он ревносно са женком дели бригу око одгајања птића.

СТАН У ПРИКОЛИЦИ

А Швајцарац Алојз Милер је од приколице свог мотоцикла начинио складиште најразличитијих предмета, неопходних на дугим путовањима. Милер намерава да својим мотоциклом пропутује Африку и да пређе око 40 хиљада километара. У приколицу и већем пртљажнику налази се шатор, сто и столице на расклапање, фотографски прибор и, ра-

Американац Вејн Кригер претворио је приколицу свог мотоцикла у праву мини-викендицу на једном месту. У њој се налази телевизор у боји, стереофонски радио-пријемник, касетни магнетофон, бар, удобне сединте које се на одморштима претварају у кревет.

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!

30 ДИН.

Комплет 50

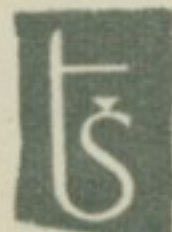
30 ДИН.

ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите. Наша адреса је:

Биро за публицистику — МИНИ ФОРМУЛЕ
71000 САРАЈЕВО ул. Валтера Перића бр. 3/III

EUROCREM[®]

ДРАГОЦЕНЕ СНАГЕ ПРИРОДЕ, САДРЖАНЕ У УКУСНОМ ПРОИЗВОДУ

МАМА ЈЕ
ИЗАБРАЛА ЗА ВАС
EUROCREM,
ЈЕР EUROCREM,
СА ХЛЕБОМ,
ОБЕЗБЕЂУЈЕ,
ВЕЋ ГОДИНАМА,
СВАКИ ДАН,
ЗДРАВУ ИСХРАНУ

ПРИЈАТЕЉИ, ПАЖЊА! НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ЛИЧИ НА EUROCREM
ДА БИ БИО EUROCREM!

ЦЕЛА ИСТОРИЈА ЉУДСКОГ ДРУШТВА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ

»ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА«

у седамдесет поглавља обрађује целокупан развој цивилизације од почетка до наших дана. Писана једноставно и популарно плени пажњу читалаца и остаје драгоцен извор податана.

Читајте и сазнајте:

Како је Ханибал прешао преко Алпа?

Како су Џингис-ханови монголски ратници јуришали на Кинески зид?

Како је убијен Цезар?

Како је живео Луј XIV окружен својим дворјанима у Версају?

Како се судило јеретикама у доба шпанске инквизиције?

Шта је Черчил рекао приликом обиласка Лондона после бомбардовања?

Ово и низ других занимљивости нуди вам ова јединствена књига, која доназује да чињенице могу бити далеко узбудљивије од фантастике и да историја изложена на занимљив и маштовит начин буди интересовање и љубав према нашој прошлости.

Књига је штампана ћирилицом, богато технички опремљена са илустрацијама у боји, формата 26 x 18 cm, у тврдом повезу са пластифицираним корицама.

Цена књиге је 300.— динара.

Књиге можете подићи сваног радног дана до 15 часова у ИРО »Вук Караџић«, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их купити и у представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339;

Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; Светозареву — Славне Ђурђевић бб. згр. Б-3, тел. 23-313 и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација »ВУК КАРАЏИЋ«
Београд, Краљевића Марка бр. 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу:

»ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА« — по цени од 300.— динара

ЗА ГОТОВО — са 10% попушта (плаћање поштару приликом пријема књиге)

НА ОТПЛАТУ — у 3 месечне рате по 100 динара, почев од _____ 1979.

Рат: да уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатница.

(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име _____

Место, дан, месец и година рођења _____

Занимање _____

Поштански број, место, и адреса стана _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера о запослењу за купца на отплату _____ Купац _____

Бр. личне карте _____

издато од СУП-а _____

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

БИТКА ЗА ЗЕМЉУ

Гледстон се задовољно испружи. После четири таблете хране, хтео је мало да одрема уз масажу робота. Он позва робота. Препуштајући се његовим уједначеним покретима, Гледстон склопи очи. Зевну и помисли да је дивно спавати, али му та мисао наједном ишчезну. Он покуша поново да помисли то исто, али му не пође за руком. Не отварајући очи, Гледстон покуша да мисли на нешто друго, али све мисли су му ишчезавале чим би покушао да их обликује као јаснију целину. Запрепашћен, он отвори очи. Хтеде да каже роботу да престане са масажом, али није био у стању ништа да изговори. Осећао је да нешто нестаје из његовог мозга, да се губи, али није могао да схвати шта се дешава. Ускоро, уместо Гледстона, сјајног инжењера електротехнике, на лежају се налазило биће које је потпуно личило на њега, али није знало ништа више од новорођенчета. Робот је био програмиран за масажу и пошто му нико није рекао да престане, он је вредно настављао свој посао, масирајући биће које више није било Гледстон и које га је гледало ништа не схватајући.

Ми или они

Око хиљаду километара изнад последњег Земљиног заштитног омотача, кружило је седам летелица непознатог порекла. У свима су се налазила чудна бића: округлог, са свих страна избушеног тела, са шест других пипака, од којих се сваки гранао у још осам, и куполама различитих боја, веома шиљатих и насађених на тело. У највећој од тих летелица, седело је за командним пултом једно од тих бића са јаркозеленом куполом и окретало разне прекидаче. На зиду командне кабине осветли се огромни екран и појави се слика сличног бића само са црвеном куполом. Прво биће притисну једно дугме и упита:

— Дакле, ЈЛ-2?

— Ништа нарочито, Вођа. Исто као и код осталих цивилизација — одговори ЈЛ-2 снужено.

— Објасни — рече Вођа.

— Поновило се оно што смо последњи пут доживели на Ганимеду IV — одговори ЈЛ-2. — Ова бића нису у стању да одмах обнављају мисли. Узео сам насумце једно биће и систематски му одузео све, то биће више није знало ни да покрене своје удове. Али, морам да признам, мисли су му биле веома доброг квалитета. Могле би се употребити за исхрану.

Вођина купола засветле.

— Квалитетне, кажеш? — упита.

— А како стојимо са резервама? Можемо ли да стигнемо до прве цивилизације која је у стању да обнавља своје мисли?

— Немамо уопште резерви — рече ЈЛ-2. — Посаде свих бродова јављају да су им резерве на измаку. Једва ћемо моћи и да слетимо.

— Онда немамо другог избора — рече Вођа. — Морамо слетети. Претходно укључи скупљача резерви. Не можемо слетети без и-

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Зоран Маодуш

какве резерве, јер ко зна шта нас доле чека.

Вођа искључи екран и утону у размишљање. „Докле ћемо овако?“, мислио је. „Ко зна колико смо цивилизација уништили да бисмо преживели? Сад је још једна на реду. Кад ми одемо одавде, то више неће бити цивилизована планета, већ планета сулудих, изгубљених бића. Али, ту нема помоћи. Или ми или они. Кад већ не може бити друкчије, онда боље да преживимо ми него они. Уосталом, све су цивилизације безначајније од наше. И, напослетку, да можемо сами да производимо мисли за исхрану и гориво, не бисмо друге ни дирали“. Вођа се трже из размишљања и поче да окреће разне прекидаче.

На Земљи је одједном полудело неколико хиљада људи. Сви су дотада били познати научници, лекари, инжењери. Наједном су полудели, без икаквог видљивог разлога и, као што је касније утврђено, у истом тренутку.

Догодила се још једна чудна ствар која је одмах алармирала Савет планете. Наиме, десило се нешто што се већ вековима није догодило: седам неидентификованих тела пробило је као од шале свих једанаест заштитних енергетских поља око Земље које до тада ни највећи метеори нису успели да пробију. И поред свих настојања војске и полиције, није утврђено где су пали.

Каџасџрофа

Настала је узбуна. Савет планете се састао по најхитнијем поступку. Сви су били узбуђени и говорили су у исти мах. Кад је најзад успео да мало примири људе, председник отвори седницу и предложи да војска поново претражи сваки кутак планете и открије дошљаке из свемира. Његов предлог дочекао је буран аплауз. Док је аплауз још трајао, изненада се засветлео велики телевизијски екран на зиду сале, иако га нико није укључио. На екрану се појавила слика неког чудовишта са безбројним цевима изукрштаним око њега. Сви устукнуше ужаснуто.

— Ја сам Вођа — проговори биће течним есперантом. — Вођа „дошљака из свемира“, како нас Ви називате. Не плашите се. Ми вам не желимо зло. Били смо приморани да слетимо на вашу планету. Нестало нам је хране и горива. Захваљујући апарату који се налази око мене, ја могу да се споразумем са вама. Испричаћу вам судбину свога народа. Ми смо срећно живели на једанаест планета система Регон који је од нашег удаљен неколико милиона светлосних година. Изненада, догодила се несрећа. Две звезде које су обасјавале наше планете, Регон и Ексел, промениле су своје пута-

ње и уз страшну експлозију, стопиле се у једну. Нова звезда привукла је све планете. Спасло се свега 47 бродова са најудаљенијих планета. Отада ми лутамо свемиром тражећи систем који бисмо могли да населимо. Ми не желимо да населимо ни вашу планету ни ваш планетарни систем. Све што нам треба јесте храна за нас и гориво за бродове. Кад то добијемо, отићи ћемо. — Биће са екрана ућута.

Која га жрџбујемо?

Сви су ћутали, изненађени оним што су чули. Председник Савета иступи напред и рече:

— Ја сам Председник Савета планете. Даћемо вам то што тражите. Ми схватамо вашу трагедију. Само нам морате рећи какву врсту хране и горива желите и на које место да вам их испоручимо. Екран јаче засветле и поново се зачу метални глас Вође:

— Требају нам мисли и искуство око 500 хиљада ваших бића.

— Шта?! — врисну Председник запрепашћено.

— Чули сте — понови Вођа стрпљиво. — Треба нам искуство и мисли око 500 хиљада ваших бића. То нам је и храна и гориво. Ми се хранимо мислима, а машине их узимају као погонско гориво, мада нешто прерађено.

— То не долази у обзир!! — викну један члан Савета. — Како то можете да тражите од нас? И кога да жртвујемо? Ко од нас може да затражи од 500 хиљада људи да полуде? То никако не долази у обзир! Никако и никада!!

— Ако је тако — метални глас се појача — узећемо мисли свих становника ове планете. Ви нас у томе не можете спречити. Да сам у праву, одмах ћу вам доказати.

Истог тренутка кроз прозор улете танак свтлозелени сноп

светлости. Он удари у главу једног члана Савета и нестаде. Члан Савета кога је зрак погодио поче да се понаша ненормално. Скакао је, певао, плакао и ударао око себе. Морали су да позову стражаре који га с муком изведоше из дворане. Метални глас се поново зачу:

— Надам се да сте се уверили. Ми вам пружамо могућност да сами изаберете оне који вам нису неопходни.

Да би предухитрио друге, Председник узвикну:

— Пристајемо! Где да их доведемо?

На екрану се указа слика оног дела Сахаре који је још био под песком. Метални глас одсече:

— Доведите их овамо!

Слике нестаде и екран се угаси. Настаде жагор међу присутнима. Сви су грдили Председника због лакомислене одлуке. Међутим, он је само ћутке одмахивао главом. Затим руком позва присутне да га прате. Кад су лифтом сишли у атомско склониште, укупано двадесет метара испод земље, и заворили за собом врата од олова дебела око два метра, Председник одахну и рече:

— Овде неће моћи да продру, надам се. Ево зашто сам пристао да им дам људе...

За будућносћ

Вођа поче да грчи пипке.

— Јесте ли задовољни? — упита ЈЛ-2.

Вођа заврте своју куполу у круг.

— И више него задовољан — одговори. — Уплашили су се и одмах пристали. Ставиће нам на располагање око 500 хиљада тих бића.

— Колико? — узвикну ЈЛ-2 запрепашћено.

— Тачно толико — рече задовољно.

— Није ли то превише — упита ЈЛ-2. — Храна за све нас као и гориво за све бродове, укључујући и резерву и хране и горива, за следећих десет светлосних година, изнела би... — ЈЛ-2 поче да рачуна. — Па, требало би нам мисли од око 100 хиљада тих би-

НА ЗЕМЉИ ЈЕ НАЈЕДНОМ ПОЛУДЕЛО НЕ- ПОЛИКО ХИЉАДА ЉУДИ. СВИ СУ ДОТАД БИЛИ ПОЗНАТИ НАУЧНИ- ЦИ, ЛЕНАРИ, ИНЖЕЊЕРИ.

ћа, и то да су на најнижем ступ-
њу цивилизације, а ови то сигур-
но нису.

— Треба бити далековид, Л-2 —
рече Вођа уврћући пипцима. —
Треба гледати у будућност. Ко
зна кад ћемо опет налетети на
овако високо развијену цивилиза-
цију. Њихове су мисли веома у-
кусне, а садржај тих мисли је
добар за гориво. Пробао сам их.
Према томе, кад их будете ску-
пљали, нема потребе да трошите
време и енергију за пробу. Само
их скупите.

Л-2 помилова своју куполу.

— Стварно смо добро прошли —
рече. — Да нису пристали, ко зна
шта би се десило.

Вођа га одмери.

— Шта би се десило — упита.
— Узели бисмо сами.

Л-2 поскочи.

— А чиме бисмо узели — упи-
та. — Посаде су гладне и измуче-
не, а залиха немамо нимало. По-
следње резерве смо употребили да
приведемо минималну количину
зрака за упијање мисли. И, ако
тиме не успемо да захватимо већу
количину мисли, пропали смо.

— Зар је тако озбиљно — упи-
та Вођа.

— Тачно тако — одговори Л-2.
— Кад нам буду довели та бића,
мораћемо да подижемо летелице
како бисмо обухватили што већу
површину. Али, за то нам је по-
требно... — Л-2 застане неодлуч-
но.

Исцрпљено обећање

Пустиња је целог дана личила
на мравињак. Са свих страна су
стизали камиони препуни људи,
истоваривали их и враћали се
празни. Нико није знао зашто је
ту доведен. Сви су чекали и ћута-
ли, уплашено се збијајући у гоми-
ле.

Сунце је већ почело да залази
кад се поново засветлео екран у
дворани за седнице Савета плане-
та. Вођа дошљака обратио се о-
купљеним члановима Савета ре-
чима:

— Захваљујем што сте испунили
своје обећање. Ви сте прва цивили-
зација која нам је добровољно
дала храну и гориво. Дали сте нам
и више него што смо тражили.
Зашто сте тако поступили? Јесте
ли се уплашили.

Председник Савета планете се
накашља и важно рече:

— Не, нисмо се уплашили. Ви-
дели смо да припадате високо
развијеној цивилизацији. Ми смо,
такође, високо развијена цивили-
зација. Ми смо хиљадама година
градили ову цивилизацију и не
желимо да пропадне. То је први
разлог. Други разлог лежи у томе
што смо схватили да се налазите
у очајном положају и желели смо
да вам помогнемо. Дајемо вам
мисли ових људи под условом да
се више не вратите.

— Хвала! — рече Вођа. — Дајем
вам реч да се више никада нећемо
вратити.

Његова слика нестала са екрана,
а уместо ње појави се слика пу-
стиње преплављене људима. Сви
чланови Савета планете нагоше
се напред, напрегнуто ишчекујући.
Летелице дошљака се подигоше са
земље и распоредише око гомиле.
Из њих потекоше ка Земљи зеле-
ни, а ка небу црвени зраци. Зелени
зраци образоваше око људи
неку врсту купола, а затим несташе.
Цела операција није трајала
дуже од три минута. Људи су
падали по ужареном песку, ври-
штали, смејали се. Затим несташе
и црвени зраци и чланови
Савета угледаше летелице како се
дижу све више у небо.

Чланови Савета се згледаше.

— Није успело — рече Председ-
ник потиштено.

— Шта то није успело? — упита
Први генерал улазећи у двора-
ну.

Председник га погледа смркнуто
и рече:

— Они се хране мислима. Ако је
то тачно, онда су им потребне
здраве, нормалне мисли. Ако им
дамо болесне мисли, отроваће се.
Потурили смо им лудак из це-
лог света, неизлечиве болеснике.
Скупили смо око 700 хиљада љу-
ди. Мислили смо да и количина
може утицати — ако се претоваре,
срушиће се. Међутим, изгледа да
није успело.

— Покушајмо да их пронађемо
— рече Први генерал и приђе
екрану. Окретао је дугмад једно
за другим, али није могао да про-
нађе летелице. На екрану су се
појављивали разни крајеви плане-
те, али летелицама ни трага. Први
генерал настави да окреће дугмад.
Појави се слика Атлантског океа-
на, а изнад њега летелице. Сад их
је било много више и јуриле су
према океану.

— Ето их! — узвикну Председ-
ник.

Сви чланови Савета планете у-
стадоше са својих места и опко-
лише екран. Летелице су биле
близу воде и како би нека додир-
нула воду, експлодирала би уз
страховит блесак. Огромни стубо-
ви воде дизали су се при свакој
експлозији. Шапућући, Председ-
ник је бројао:

— ... двадесет седам, двадесет
осам, двадесет девет...

Последња летелица се задржа
изнад саме воде. Пође увис и
затим се сручи у воду уз страшну
експлозију.

— Четрдесет седам! — узвикну
Председник радосно и поче да гр-
ли Првог генерала. Настаде општа
радост. Сви су се грлили и љуби-
ли.

— Нема више проклетих жде-
рача мисли! — узвикну неко.

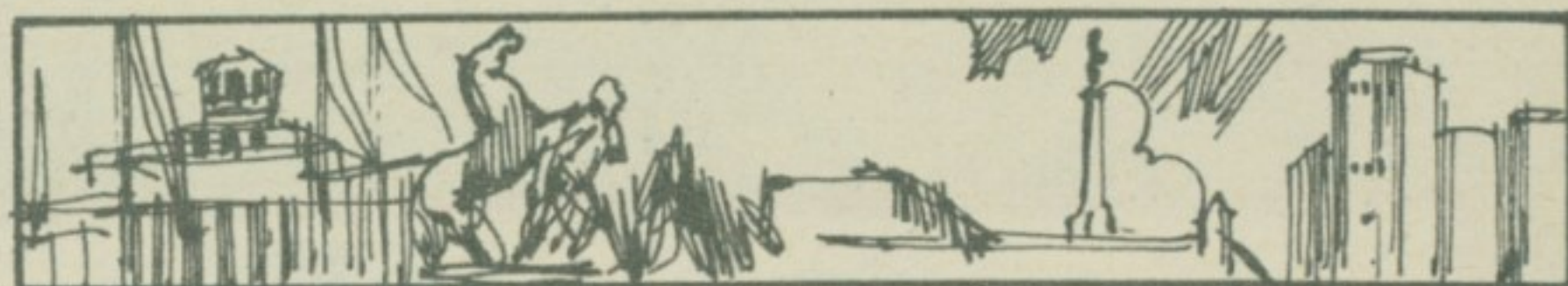
Један члан Савета се насмеја, за
њим други, а затим почеше и о-
стали да се смеју. Стајали су у
великој дворани за седнице, грли-
ли се и смејали — помало хисте-
рично, до суза.

укрштене речи

КОНФЕРЕНЦИЈЕ НЕСВРСТАНИХ

Ове године ће се у Хавани одржати Шеста конференција несвр-
станих земаља. Од 1961. скуповима несврстаних на највишем нивоу
домаћини су били пет градова? Који?

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ПРОТЕ- СТОВАЊЕ ПОЗН. ОБА- ВЕШТАЈАЦ	2	НУЛА	НАДО- ЛАЗАК	МУШКО ИМЕ	РИМСКИ ИСТОРИ- ЧАР КОР- НЕЛИЈЕ	ГРАД И ЛУКА У ЧИЛЕУ
СОЛИ УГЛОВНЕ КИСЕЛИ- НЕ								
МУЗИЧКИ ИНСТРУ- МЕНТ (МН.)				МЕРА ЗА ХАРТИ- ЈУ				
ПИСЦИ ЛЕТОПИСА								
ИМЕ СОВ- ЈЕТСКОГ ФУДБАЛЕРА БЛОХИНА				НЕ- СТРУЧ- ЊАК				
"МЕТАР"		ШВИДСКА ЖИВО- ТИЊА				ЗНАК ТЕЛУРА		
НАШ ГЛУ- МАЦ ЖИВОЈИ- НОВИЋ		ПРЕВАК				СНАБДЕ- ВАЧ		
				ЗЕНИЦА			СТАРА АРХИВА У АЗИЈИ	ПРЕВОЗ- НО СРЕД- СТВО
		МАЛАЈС ДМЕР, БОКСЕР МОХАМЕД						
НЕБУ- ВЕН	4	5		У КОСМ ПРАВЦУ				
				ЗНАК СРЕБРА				
ОПЕРСКА ПЕВА- НИЦА МАРИЈА						РЕД		
						МЕК МИНЕРАЛ		
ВРСТА КРОКО- ДИЛА								ЈУЖНО ВОКЕ, МОГРАЊ
ОСТРВО НА ЈАДРА- НУ			ЗНАК ЗА ТАНТА	СОБНО ОГЊИШ- ТЕ				
				УЗВИК				
ВЕРСКИ ОБРЕД (СТР.)						ЛИЧНА ЗАМЕ- НИЦА		
						ВОЛТ		
КОШТУ- ЈАО ПЛОД					ОШТЕ- ЋЕЊЕ			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Б. Македонац, Италијани, НАПАД, сец, Емина, тк, РАТ,
класа, ануитет, д, Лил, идиом, алка, ди, Грац, а, кбр, Аким, пара, дија-
гонал, Брачанин, оо, Епинал.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП
„ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА“ Живојин Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Алексан-
дар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђозић, теле-
фон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон
326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фото-
графије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973.
године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број
60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП
„Политика“ ООУР „Продаја“ — прет-
плата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни
рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ
БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-
-257300-00054, са обавезном назнаком прет-
плата на „Политикин забавник“

Kolinsk

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ДА ЛИ НОСЕВИ РАСТУ?

Моја мама каже да нос и уши код човека расту током читавог живота, док ја тврдим супротно. Да ли сам у праву?

Весна Којичин,
Добровољачка бр. 4
Сарајево

У животињском свету рибе расту током читавог живота, као и биљке. Раст човека се завршава обично у 18. години, а некада и касније. Међутим, у његовом телу одређене ћелије и даље настављају да се размножавају и деле, што омогућава процес регенерације или обнављања, као што су епителна (прекривају спољну и унутрашњу површину тела), затим крвне ћелије, полне... сем нервних које, ако се оштете, никада

више не могу поново да израсту. Самим тим, са завршетком пубертета престаје и раст носа или ушију. Додуше, код старијих људи се примећује да су ови делови лица некада увећани (што може лако да се уочи упоређивањем лика са фотографијама из млађих дана) али то настаје због атрофије мишића и везивног ткива, што значи да се ткиво које прекрива носну кост или хрскавицу ушне шкољке — опушта. Иначе, код неких људи који болују од акромегалије — болести која настаје као последица тумора на хипофизи — може да се примети нагло и опромно увећање носа, на пример, али ову болест прати и повећање величине костију, уста, шака...

1921. ИЛИ 1924?

Реци ми када је први пут и где почела да се игра одбојка.

Виолета Јовеска,
Павла Илића 64/II
Скопље

Пребацивање лопте преко затегнуте мреже прво су почели тенисери. Убрзо затим, појавила се и одбојка: уместо рекетима, играчи су лопту пребацивали рукама. И тако, од 1895. године, одбојка по-

стаје нова спортска игра, до првог светског рата привилегија само Американаца. Већ двадесетих година нашег века право грађанства добија и у осталом делу света.

Одбојку која је више имала карактер забаве него игре, у Југо-

славију први доноси, 1924, Американац, Вилијам Вејленд (према Енциклопедији Лексикографског завода). Просветна енциклопедија, међутим, тврди да се у нашим крајевима појављује 1921. при организацији друштва „Соко“. Али, тек завршетком другог светског рата у нас добија прави замах.

И ПРЕЗИМЕ И МЕСТО

Реци ми да ли у нашој земљи постоји неко мјесто са мојим презименом.

Дарко Богutowaц,
Брчко

У СР Србији, у краљевачкој општини, налази се место чији назив гласи као и Твоје презиме. Ту је и Богutowачка Вања. Међутим, пос-

тоје и места која имају заједнички корен речи богу, на пример, Богutowи у цетињској општини или Богutowо Село код Угљевика, СР Босна и Херцеговина.

ЗАРЕ ЧАРОБЊАК

Молим те да ми кажеш адресу Драгана Зарића.

Драгана Сердар,
Игралиште 4 III/9
Рума

Драгану Зарићу, популарном „Зарету Чаробњаку“ из емисије „Недељом поподне“, можеш да пишеш на адресу — Телевизија Београд, Таковска 10, 11101 Београд.

УМЕСТО КОРИЦЕ ХЛЕБА

Нисам ни дебела, ни мршава, али моји укућани не мисле тако. Стално ме тјерају да доста једем, а мени је за читав дан довољна само корица хљеба да потпуно утолим глад. Да ли је то моје стање нормално?

Татјана Радић,
Зеница

Потребно је да више једеш, али не теста или храну са доста шећера, већ што више меса, свежег воћа и поврћа. У противном, организам ће ти ослабити и постати неопоран на многе болести, брзо ћеш се умарати, а и процес развијања и растења може да се успори. Зато

ти препоручујемо да уместо те корице хљеба једеш супу или чорбу без запришке, кувано или печено месо, јабуке, трешње, салате...

МАНА ОКА

Шта је то астигматизам?

Ленке Малухић,
Сарајево

Реч астигматизам означава недовољну оштрину вида која настаје услед неправилног преламања светлосног зрака у рожњачи ока и сочиву. Некада се може јавити на само једном оку, али чешће на оба. Поправља се ношењем наочара са цилиндричним стаклима или само контактним сочивима.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За било какву слику Џона Траволте и групе АББА дајем по једну значку, а за постере четири. Милина Дамњановић, 21203 Ветерник, Саве Ковачевића 31

Недостају ми следећи бројеви сличица „Циркус“: 1, 2, 4, 7, 11, 15, 20, 29 и 44. У замену нудим маркице или значке. Маја Маринковић, 11000 Београд, Делиградска 11

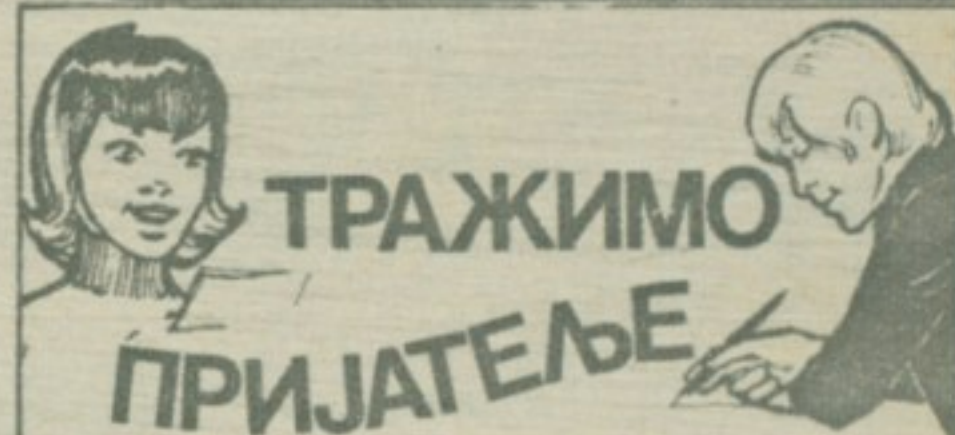
Мијењам салвете за значке. За значку дајем три салвете и разгледницу Сутомора. Ана Чакаловић, 81355 Сутоморе, ОШ „Кекец“.

Сакупљам маркице па молим читаоце Забавника да ми помогну. Заузврат, шаљем разгледнице или постере, по жељи. Даринка Борковић 41410 Велика Горица, Лукавца, Тратинска 44/1

Сваком ко ми пошаље значку дајем два броја Забавника. Злате Каранфиловски, 87000 Битољ, Ул. 29. бр. 1а.

Недостају ми бројеви сличица „Отписани“: 181, 219, 221, 247, 251, 258, 283 и 388. У замену дајем по пет других сличица. Дејан Васић, 15000 Шабач, Моше Пијаде 3/29

Ко ми пошаље било какав постер Здравка Чолића добиће од мене двадесет и више салвета. Данијела Јокић, 78250 Бугојно, Омладинска 66, солитер III, стан 6/24

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Румена Стојановић, 16210 Вла ситинце, Војводе Мишића 4 — сакупља значке и разгледнице

Радослав Максимовић, 21480 Србобран, ОШ „Јован Јовановић Змај“ — 13 година, воли спорт и музику

Јован Парошки, 21480 Србобран, Бориса Кидрича 118/1 — 13 година

Далма Лулачић, 54284 Вели Рат — 12 година, сакупља постере и салвете

Copyright © 1978
Walt Disney Productions
World Rights Reserved